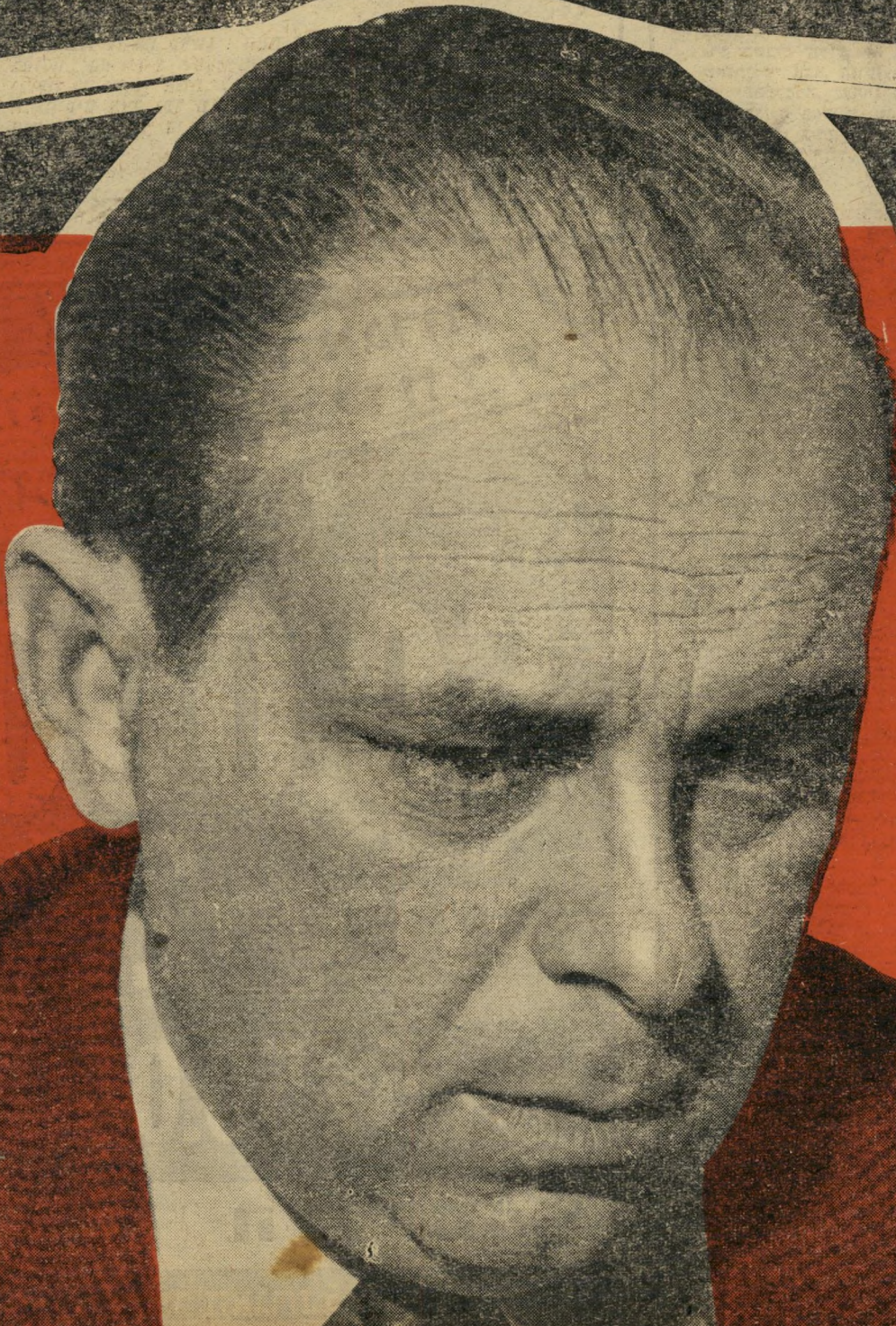

העונות הזדה

עלילות יפו - הסיפור מאחורי הקלעים

שש פאק

מגי"פ
השועלים
לתא
הכלא

מה
אידע
במינהל
יפו?

"מטע" שוב לעזרתך...

המרגרינה
בטעם
חדש

משמנים צמחיים מובחרים ביותר -
ללא תוספת חמרי שימור

ילדך - גאותך!

היי גלוייה עם עצמך! האם ילדך אינו היפה ביותר בעולם. בעיניך? לפעמים זו אמת ולפעמים היתה יכולה להיות זו אמת, לו השתחרר ילדך מפגמי העור המופיעים אצל נער מתבגר. את יכולה לעזור לו בשיפור הופעתו על ידי מניעת פצעי הבגרות בעזרת פִּי-14, הקרם החדש.

לאחר זמן קצר של שימוש בקרם פִּי-14, נעלמים פצעי הבגרות. הקרם חודר במהירות לתוך נקבוביות העור, מנקה אותו מגורמי הזיהום, ומבריא אותו.

התחילה מכירת האגרות להגדלה הפיוחדת

הזכיות:

50.000 x 2

25 דירות

5 x 50.000

מפעל הפיס

מחיר האגרת 5 ל"י

21.2

"מנין לכם? היכן השגתם את כל האינפורמציה הזאת על עברו הרחוק של האיש?" שואלים אותנו לא פעם קוראים למקרא כתבה מפורטת על עברו של אדם בחדשות. לעתים קרובות, התשובה היא פשוטה יותר מכפי שאפשר לשער.

לגבי גיבור פרשת "עלילות יפן" (עמודים 8-9) התשובה היא: היינו עדייראיה לעברו. הוא היה מפקדם של שניים מחברי מערכת זו, בימי מאורעות ומלחמה. תמונתו נמצאו באלבומים הפרטיים שלנו, וכל אחד משנינו יודע די פרטים עליו כדי לכתוב ספר אודותיו.

יתכן ואין זה רק יתרון כשמכירים כל כך טוב אדם שכותבים עליו. קשה לכתוב באופן לגמרי אובייקטיבי על אדם שישב אתך בגיפ אחד ברגעים הגדולים ביותר של חייו, שראית אותו שותף דם כאשר נפצע, שישבת עמו מסביב למדורה כאשר גילה איש לרעה את הסודות הפרטיים ביותר.

בכל זאת, כאשר אנו ניגשים לכתוב על פרשתו, אנו משתדלים להתרחק ככל האפשר מזכרונות אלה, להיות נאמנים לאמת ובלתי משוחדים גם כלפי עצמנו. לא רצנו עם רודפי הסנסציה, שמיהרי לפרסם פרטי פרטים מגמתיים, לכאן או לכאן, למחרת המאסר. בשעה ששפאק ישב בכלא, חקרנו, גבינו עדויות, שאלנו מה בפי עשרות האנשים הקרובים לעיניו. כאשר יצא שפאק מן הכלא וסירב לומר על הפרשה, כבר לא היה לנו צורך בכך. ידענו את העובדות - ועל בית המשפט יהיה להחליט אם מפקד שיעלי שמשון פשע או לא.

אולם פרשת שפאק לא היתה היחידה שהזכירה לי השבוע את ה"גיפים".

★ ★ ★

"הנה אחד הגברכים שלכם!" אמר אחד מידידי, אברהם המציל. ישבנו על שפת הים. נער כבן 15, לבוש אוברול, ניגש אלינו, לקח ממני סיגריה.

"תיק של דקירה בסכין", העיר לי אברהם. הזמנתי את הנער לשבת. הוא הדליק את הסיגריה בתנועתיד מאומנת. ביקשתי שיספר.

"לא היה כלום", השיב בענוה. "עמדנו ליד קפה קוקי. פתחתי את הסכין שלי ואיימתי על אחד החברה, בצחוק. או הוא חשב שזה ברצינות וקפץ על הסכין. נחתך קצת. הצעתי לשלם לו בשביל החולצה. או הוא רוצה מאה לירות. מה, השתגעתי?"

"ותיקים אחרים יש?"
תנועתיד של זילזול. "אחדים. גניבות של חספות."
"בשביל לנסוע או בשביל למכור חלקים?"

"רק בשביל לנסוע. לא צריך כסף. מקבל מאבא."
שאלתי מי אבא. הודועתי לשמע השם. היה זה שמו של אחד מגיבורי המלחמה, שנהרג כמה צעדים ממני, ושהיה בשעתו נושא לכתבה גדולה בהעולם הזה.

"הזכרתי את השם. האם הוא היה קרוב שלך?"
"דוד!" השיב הנער, והוסיף לעשן בשלוה.

★ ★ ★

עברו כמה ימים ושכחתי שיהא זה. כשקיבלתי השבוע את מכתבה של הקוראת רחל וילנציק, עקרה בית צעירה מרחוב פינסק, חל-אביב, מיד נזכרתי שוב. כי נדמה לי כי היא מדברת על אותו מקרה.

וילנציק

"היה זה בערב כריסטמס. מול קוקי עמ' דה חבורה שגיל הבוגר בהם לא עלה על 16. בנים ובנות.

"הבנות כמעט כולן בתסרוקת מחומצנת של בריגיט בארדו או פסקל פסי. ההצאיות קצרות קצרות, נפוחות מעל התחתונים ה" מעומלנות, ומגלות רגליים בהחלט לא מוש' למות. כולן נראות כחיקויי עלוב לכוכבות הצרפתיות.

"הנערים, לעומתן, היו ממש יפהפים. גבר היקומה, רחבי כתפיים, אך כמעט כולם מנ' סים לחקות את גיימס דין או אלביס פרס' ליי, למרות שהנערים שלנו הרבה יותר יפים מכנסי ג'ינס צמודים לגוף, מעילי עור, ולכל אחד מקלט טראנוזיס' טור מנגן בכיס החזה של חולצתו.

"לפתע נפרדו שניים מתוך החבורה, וממש נגד עיני הפשיל נער חמוד להפליא את חולצתו ושאל את חברה, בהסיכו אלו את גופו החשוף: "מה יש לי בגב?" ומה שראו עיני רודף אותי ממש כל העת.

"גבו היה שסוע. מתוך החתך העמוק שטף דם בורם חוק. הנער השני החחיר ויבול בהול קרא: "הוא באמת חתך אותך! השניים נכנסו למונית, כנראה כדי לנסוע לתחנת עזרה ראשונה, והחבורה התפזרה במהירות הבזק. ממול עמד שוטר, ליד הרמזור, והינך את הקהל לאורחות טובה.

"עמדתי להקיא את ארוחת חגי המולד שלי באמצע הרחוב. התרגז עלי בעלי וכעס על הרגישות המופרזת שלי. בסוף פלט: בכלל, מה זה איכפת לך?"

"ובכן, בהחלט איכפת לי. אמנם, כשאני עוברת ברחוב וקבוצת גברכים כאלה עומדת בצחא, הם שורקים אחרי את שריקת ההתפעלות המטורחית. אבל בתי הבכירה זה עתה מלאו לה שמונה שנים, ולא רחוק היום שהיא תצא בחברה. מה פנים תהיה לחברה זו?"

הקוראה וילנציק נמנעת מלהביע דעה. אומרת היא: "אני פשוט אם מודאגת ונבוכה. ומשתתפת בצערה של אותה אם אלמונית שהחזירו לה את בנה החמוד והמטופח וגבו שסוע. צר לי גם על אותו נער שדקר. יתכן שנמלט ויתכן שהשיגתהו יד החוק. אבל אותו נער שפך דם."

אני מקחה שסידרתה השקולה של שלום כהן עזרה לקוראה וילנציק ולרבות קוראים אחרים להקדיש מחשבה נוספת לנושא זה. בחברה דמוקרטית, כאשר רבבות אנשים בעלי דעה חושבים על תקלה חברתית, יש סיכוי שתהיה תווה לקראת פתרון. ורק כאשר משתיקים תופעות בלתי נעימות, נחסמת הדרך לתיקון.

מנין לך

מרוזה • ממריץ • מחשל

בירה מאלט - הנושקה של ספורטאי ישראל

נחום פטלמן, «ספורטאי השנה» ל-1959, המקשר הימני של נבחרת ישראל לכדורגל. מחזיק בידו האחת את הגביע ובידו השנייה בקבוק בירה מאלט, המשקה האהוב עליו.

לעונש חוקי, אך אין להחזיקו במעצריהוידר בלתי מונבל.
עוברת ידועה היא כי מעצריהוידר היא הי דרך הכטטה ביותר להביא אדם לדין מיר רופהדעת ולהורונו לרנת חיה. אפילו כי בתי-הסוהר האכזריים ביותר, אין משתמשים עוד במעצריהוידר כמסוד כעונש.
מרשנו הודיע לנו שאם לא יהול שינוי בתנאי החוקה, לא תהיה לו כריזה אלא להכריז על שבייתרעב.
אליאס קוסא, תנה נקארה, עורכי-דין, חיפה

הבא אחריו

הכתבה על נישואי עמוס חכם (העולם הזה 1165) היתה מלכת. אני מחל לזוג כל טוב, ומקווה לראות בבוא המועד כתבה נוי כפת על דור הרש של הכמים.
י. אברבנאל, ירושלים

איהו חכמי הראה את הנולד.

... כרוק מושבע היתה דעמי על החומה המידי: «מי פתי יסור הנח» (משלי ט').

אבי דויד, רמת-גן
ראה להיפך, פסוק ט' באותו פרק: «תן לחכם, ויחכם עוד».

ביטוי הבתולין

כל הכבוד לנבריותו של מר יוסף נ'אבר, שנירש את כלתו בלי-הנשואין מפני שלא היתה בתולה (העולם הזה 1165). הוא רק שכה לציין פרט קטן אחר — האם הוא עצי מן היה בתול בלי הכללות?
עדנה גיל, נתניה

ציינתם כי בישוק המוהר, בתולה עולה יר כר מאשר אי-בתולה. אלמנה או נרושה. כמדומני, זה המקצוע היחיד בו מחיר האדם יורד ככל שהוא לומר יותר. ההגיון מחייב שיהיה תשלום נוסף עבור הנסיון, ההתמיי הות, הייעד וכו'.

אברהם גלאון, באר-שבע
תוספת מקצועית.

... הפרט המעניין ביותר בכתבה הוא כי ההלכה בענין זה סופיעה כקורא, במסר ה" מרה" כל עוד יתיחסו הערבים לנשים שלהם כאל פרות, ולא כאל בני-אדם שיש להם אותן הזכויות כמו הנבר (נס לפני הנשוי איז), לא יתנברו על נחשלותם.
מירה לויק, חיפה

ממשדת אצבעינו

שוד ושברו מישוה זייה את החימתיו נדהמתי למקרא המכתב, אל תראה באצי בעני" של הקורא התל-אביבי (העולם הזה 1165) כי החתימה שהופיעה תחתיו היתה חתימתי.

הדבר מרניז כפליים, מפני שאיני מורחה עם תוכן המכתב, אני כסור כי אידיעת קרוא וכתוב אינה פופלת אדם לבחור ול" היכר אפילו לראש-המשטרה. להיפך, זהו הפתרוז לבעיית הנירות. יהיו פחות תיקים, פחות מזכירות פרטיות, פחות מקידיים, פחות מיסים.

נפחות קוראים למכתבו של הקורא אלי נויפלד.

צלב וכרם

נדהמתי לראות את הקאריקטורה של זקי על הילד המצייר את צלב-הקרס (העולם הזה 1164). אני מקווה שדעת המערכת אינה זהה עם דעותיו (הבלתי-הכמות) של ראש ממשלת ישראל, המקטינה את חשיבות הנאציזם הי מתחוק.

... לפני ארבע שנים ביקרתי בנרמניה ועם חזרוי ארצה כתתי לכמה עתונים כי רק שלוח רשמי או תייר נאיכו אינו מרניז בשינואה הבלתי-סרוסנת של כל שכבות העם הנרמני נגד המנצחים הזמניים, ובראש ו" ראשונה נגד היהודים. אף אחר ממכתבי לא זכה כמובן, לפירסום.

אם לא תתוקו הקאריקטורה הצפופית ו" הספרתימסע במאמר מתנצל או בציור חרש, לא אוכל לקנות יותר את עתונכם, שאני קורא אותו מזה שמונה שנים.

י. טיג, קרית-עמל
... אתם נפחתם עם הזרם של בוגרויוו, גם קסמנר אמר: להציל ששה מיליונים אני לא יכול, אבל להציל את עצמי אני יכול" והוא פעל בהתאם. בוגרויוו אמר: להחיות ששה מיליונים כדי להרוויח פתמיכתם, אני לא יכול, אז לפחות להרוויח מהם מותם" והוא מבר את זכרם ואת כבודם. האם העי טרפתם גם אתם לאלה המיוכנים למכור את האנושות בעד נזיר ערשיים?

אזרח אלמוני, בלי כתובת

זמירות הזמיר

כבתו של העורך הראשי של העתון "כבי לה" בלבוב, פניתי לשיא הרסובליקה הפדי רליית של נרמניה במכתב הבא:
"הנני פונה אליך במטאה על: השתתפותו של תיאודור אוברלנדר בממשלת נרמניה, כי שר לעניני הפליטים.

"מר תיאודור אוברלנדר היה מפקד פלוי נת, נאכטיגאל" (זמיר) שנכנסה לעיר לבוב ביטוי בינוי 1941. למחרת היום נערך פוגרום בו נהרג אבי, יחד עם 200 איש, בריות בבתי-הסוהר כרחוב קוימיוזבסקה. הנני ר" אה את עצמי מחויבת לפחות בשם אלה שנהרגו, וביסם המשפחות שנעקרו מהו קרוי בים באותו יום.

שום מיצויים אישיים ושלומים אשר נוי תנים לעירי נרמניה, וכן שום הכמים כל" כללים ומרנייים עם ישראל, אינם באים כי הצדקה מסורתית לכר שבחיים המרנייים של נרמניה ישתתפו שוב פושעי-מלחמה.
ינינה השלס-אלטמן, נוה-שאנן

ייפטר ממושיך לרעום
תלמיד תיכון, אני מצטרף בכל לב ל רעונו של העורך על שביחת המורים שלנו והעולם הזה 1165. בעזרתם הכיחיו לנו המורים בפעם הראשונה שהם נברים, ונתנו לנו את השיעור האמיתי הראשון באזרחות. כי איר יכולה להיות אזרחות טובה אם הי פרט אינו לוחם על זכותו לחופש?
... אם המורים ייכעו, יאברו כל על של כבוד בעיני התלמידים, ואז, מה יהיה ער לכל השיעורים שלהם?

יורם ספרא, תל-אביב
מאמר מאלף, אם מותר לי לתת ציון כי סירת: מעולה

מורה, ירושלים
למרות שלפי עקרונות אישיותי-הפעולה אין נותנים כעת ציונים?

קריאה אפריקאית

בראשית השנה שעברה בא טום אמבויה, המנהיג המוהיר בן 28 שנה, לארצות-הברית והבליים את הצורך הרחוף במתו חינוך נבוה לאפריי קאים צעירים ומבי מיחים.

כרפונטה

כתוצאה מפנייתו, הענינו למעלה מ-40 אוניברסיטאות אמ" ריקואיות ניסלות ל- 81 צעירים וצעירות מאפריקה.

אנו מוכנים לשי כור מסוס שיביא ל- כוא 243 סטודנטים כמתו הבא. יכולתנו לעשות זאת תלויה בעזרתכם. אנו זקי קים ל-121 אלף ד" לאר. תרומתכם, נרוי יה או קטנה, תחו לכם סיפוס עמוק — ו" תהיה לה משמעות עצומה כמאבק למען הי חופש. שכולנו מעורבים בו.

הארי בלפונטה, בשם המוסד האפריקאי-אמריקאי לסטודנטים, ניו-יורק

קוראי העולם הזה בארץ ובחוץ-לארץ, הי הפצים להיענות לפניו זו ששוגרה למע רכת, ולהזדהות בצורה זו עם מאבק השיח" דור האפריקאי, יוכלו לעשות זאת עלידי משלוח תרומות לכתובת:

African-American Students Foundation, Inc.
20th Floor,
477 Madison Avenue,
New York 22, New York.

תזכורת

בכל השנים שאני קורא את "העולם הזה" לא הנבתי על שום כחכה, כי אני מסבני אדיש. אבל וידויו האשי של הנבכר, כר עברתי את הנבול" (העולם הזה 1164) הי ציא אותי מאדישותי. לא יכולתי שלא להי היז בקריאת היידר למשטרת ישראל.

... אם להאמין לנבכר, ואני מאמין לו בכל לבי, הרי שרצה לחזור למטוב מיד ל" אהר התקלה שקרחה לו, אבל משטרת ישראל לא נתנה לו לעשות זאת. היא רדפה אותו לאן שהלך, הציקה לו ומירה לו את החיים. כעצם, אין להאשים שופרים ספויים. כי אם לא יהיו פושעים, הרי לא תהיה עבודה ל"שופרים, ויפטרו אותם. על כן הם רואנים ל"לך דור פושעים, כדי שתהיה פרנסה.

לאאכרבר, טבריה
... אין להאשים את הנוער לבדו. יש ל" האשים בראש וראשונה את הורי הנוער ול" העמידם לדון יחד עם בניהם או בנותיהם. הזורים רבים רואנים לבלויים של עצמם ומתעלמים מדרך הישע והזנות שבה מובלים בניהם.

יש להוסיף את מחלקת היינווד שמכי הפקת בלימודים תיאורטיים. יש להוסיף ל" פחות שיעור אחר בישוב להפכת מוסר ותרי ביה, שייקרא "מוסר ודרי-ארץ".
... יש להאשים את המשטרה והעיריה, הפניחים לנוער להסתובב ברחובות בשעות המאוחרות, ואפילו בשעות הלימודים הרני לות. יש לנקוט באמצעים משפטיים חריפים נגד נוער המסתובב בשעות המאוחרות של הלילה, ונגד הוריו.

אהרון עזרא, שכונת התקווה

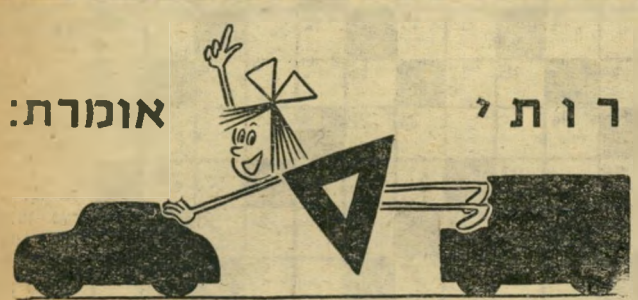
העתונאי המצרי

אנו מיצויים את אהרן עוסמן, הידוע גם ככינוי, העתונאי המצרי, הנאשם ברצח ו" בקשר לפריצת כלא שאמה.

עוסמן

מרישנו כלאו במעי צריבורד מזה 16 הרי דשים. כתוצאה מכר נפגעו ראייתו וברי אותו. זו הפעם הי ראשונה בחייו הוא משתמש עתה במשקי פיים, וחס במיחוישי קיבה העלולים לני רום לאולקום, ביתי המשפט הנבוה לרעק קבע על זה ענינו. יש נציב בתי-הסור הר, ואילו הנציב הודיע לו כי העניין אינו נתון למרותו. אין כל הצד קה להחזיקו במעצר בודר. הוא חרד שוב ושוב על מענתו כי אינו העזיר הראשון שנימה להימלט, וכי יא היה האחרון. המקור שלטונות ביתי הסוהר הוא לראונו כי העציר לא יברח. עציר המאס לברוח עובר על החוק, וצפוי

בנהיגה - מרחק וכן ערוכה לבטחון!

לעולם לא תוכל לעצור רכבך "במקום". כדי עצירה בטוחה עם בלמים תקינים ובכבישי יבש דרושים לך:

במהירות של	40	50	60	70	80	ק"מ לשעה
מרחק עצירה	20	30	40	53	67	מטר

נהג:

שמור על מרחק בטוח בין רכבך לרכב שלפניך.

לתשומת-לב הנהגים: במשך החודש תפיץ המועצה כרויים בנושא זה בין הנהגים ברכב. באחוז מסוים מן הכרויים תוכנס במתכוון שגיאת-דפוס ובסוף החודש נודיע מה היא השגיאה. כל מי שמיציא לנו כרוז כזה יקבל פרס בסך 10 ל"י ושמו יפורסם.

משקבלת כרוז — שמור עליו!

המועצה הלאומית למניעת תאונות

ד.ו.ב.ק.

הנדרשת ביותר בישראל

העולם הזה

תשבץ 1166

זהו תשבץ כפול. מחבריו: סמל ורב"ט ב' צה"ל, הברישו יחד את החלודה מעל שעורי העברית שלהם. חברו את התשבץ על שוטפת. סמל דויד דויד רוב"ט דורון גוטליב, שניהם אנשי ח"ר, גיוור נו את נעלמי-הם מכותרות הע' תונים האחרונות ועד היסטורית העגבים של ה' דון'ואן האיטל' קי בן המאה ה' 18. הם העדיפו לשלוח תמונות לאי-במידים. פשוט. כך זוכרות אותם הנערות טוב יותר.

9	8	7	6	5	4	3	2	1
		14		13	12			10
		19		18	17	16	15	
			24		23	22		21
		28		27		26		25
			33		32		31	30
				38		37		36
		43		42		41		40
				46		45		44
		47						
					52	51		50
						57		56
								55
								54
								53
								59

1. ילדה
2. זמירה את ה'
3. 4. שכונה על-
4. 5. רמב"ם
5. זוגה הראשון;
6. 10. ל'תנאי;
7. 11. נ'י
8. 13. מ'ין מספר;
9. סיים את תקו'
10. רווקותו;
11. 15. יצ'
12. ע'לכנסת;
13. 17. א'
14. 10. טעמו כצ'
15. חית ברבש;
16. 20. כוח במכונות ה'
17. 22. עירימטאו
18. 23. קונובה;
19. 25. כר;
20. כתם;
21. 27. יוצר
22. 30. טבע ש'
23. 32. נהר באר'
24. 33. וזיר;
25. 34. הרועים;
26. 36. מי'
27. 37. היבש;
28. 39. נכ'
29. 41. ש'ל הוקו';
30. 42. דת סרטים;
31. 44. הוא הכ'
32. על אמריקה מ'
33. לחתום;
34. 46. אישכול משתדל לצמצמו'
35. תואר הולנדי;
36. 50. ישו;
37. 51. מסכתות
38. 52. נין;
39. 53. מרכז;
40. 57. ביוזנה של
41. 58. כפול;
42. 59. כלשטם אפריקאי;
43. שליש האלים.
44. 1. מסום ללאימנוע;
45. 2. מילת'
46. 3. שפע;
47. 5. מסולם התווים;
48. 6. עין;
49. 8. הימיר;
50. 9. טיל אמרי'
51. 12. מלא את ה'
52. 15. הנולנולת;
53. 16. מטבע קשה;
54. 18. 21. בורשים;
55. 23. בו על ראשו;
56. קריאת רועים בומר הישראלי;
57. 26. עפר;
58. 27. תלמידו של אוריאל'
59. 31. נמס;
60. 32. חיסל את החוב'
61. בחנוכה אסור להשתמש בו רק לראותו;
62. הקרמה;
63. 38. מכלי המטבח;
64. 40. מקוה'
65. 41. תושב זר;
66. 43. גוף;
67. 45. כף חסור;
68. פיקאסי צייר אותה;
69. 47. מה שכל חסור צריך לדעת;
70. 49. תמצא כמה בעולם,

החפש: 52. תבואה; 54. זעיר; 56. בתוכו;
58. מיו ענבניות אינו תחליף 15.
60. פתרון תשבץ "העולם הזה" 1165: מאורן;
1. כרוש; 4. מוזאיקה; 10. בו; 11. מר;
13. סו; 14. הרם; 15. אניה; 17. עש; 20.
27. ירית; 22. הצהרה; 25. יש; 26. שיר; 27.
שיר; 30. היבו; 32. בר; 33. נ; 34. חם;
36. עם; 37. נותר; 38. יצין; 41. צור; 42.
בר; 44. מימיה; 46. קילו; 48. ח; 50. מס;
51. ריע; 53. ורר; 55. מוון במדבר; 56.
נס; 58. אי; 59. תמרוקים; 60. התוק; מאורן;
1. ככאי; 2. רו; 3. שפנת; 5. זם; 6. זועה;
7. ית; 8. קרש; 9. הסתכלות; 12. כי; 15.
אישה; 16. החין; 18. שרשרת; 21. רי; 23.
צ; 24. הר; 26. שכם; 28. תואר הולנדי;
29. התלקחות; 31. יענים; 32. בור; 35.
37. נורה; 38. רביע; 40. צם; 41. צי;
43. ד; 45. מסמר; 46. קיסר; 47. ותיק;
49. גרם; 52. קו; 54. דר; 56. כי; 58. או.

במדינה

העם

הסוס נגמר

לישראל היו דאגות משלה. עיסקת-נשק חדשה עם גרמניה חידשה את הויכוח על היחס למולדת צלבי-הקרוס. הצי האמריקאי הצטרף, כך נסתבר השבוע, לחרם הערבי. ועידה חקלאית חשובה הגיעה לסיומה. קול ישראל איים להטביע את מאזינו ב' שידורי פירסומת ומזג-אוויר קר במיוחד גרם לנחשול של גזלת. אולם עיני האורח הישראלי היו מופנות השבוע למרחקים. במתיחות ורוכה עקב אחרי דרמה לאומית, שהתרחשה בקצה השני של הים התיכון: ההתמוטטות ההדרגתית של הגנרל דה-גול והתקוממות המת'יישבים הלבנים באלג'יריה.

הטיט נופל, הפדקים נשארו. כי משך שנה שלמה השלו מנהיגי ישראל את עצמם כי צרפת עוברת תקופה של התחדשות, וכי בהנהגת הגנרל הארוך תתגבש צרפת כמעצמה גדולה, הנוטה מטבעה חסר לישראל והשונאת מטבעה את הערבים.

החלק השני מהנחות אלה החל מתערער בגלוי בשבועות האחרונים, כאשר דה-גול ניסה בחציפה להתפייס עם המורדים האל-גמלים, להתרחק מישראל ולהתפשר עם גמאל עבד אל-נאצר. אולם השבוע הוכח כי גם החלק הראשון של ההנחה היה כוזב: צרפת לא התחדשה. הסדקים העמוקים ב'קירותיה לא חוקנו, אלא רק כוסו זמנית בטיט דק של פרסטיז'יה אישית ושל דיבורים על "גדולה" ו"תפארת".

עתה החל הטיט נופל, התגלו הסדקים מחדש בכל חומרתם. הם הוכיחו כי נסיונות צרפת להיות למעצמת-עולם הם פאתתיים בחוסר-סיכוייהם — וכי שלטונה באלג'יריה מתקרב לסיומו בנהרות הדם של מה שעלול להפוך למלחמה משולשת. לגבי האורח הישראלי, אם רצה בכך ואם לא, החלה המסקנה להיות ברורה: הסוס הצרפתי של ישראל נגמר.

הממשלה

היזהרו וגולדה!

"מחלה דיפלומטית!" עבר הרחש במס' דרוגות ירושלים, כאשר הודיעה גולדה מאיר ביום ראשון השבוע, שלא תוכל, לצערה, להשתתף בישיבת הממשלה מפאת הצטננות. גולדה מחרימה את הממשלה מפני שהיא מרוגזת על הוקו".

היתה זאת ידיעה כוזבת — גולדה היתה באמת מצוננת. אולם החלק השני היה נכון: גולדה היתה באמת מרוגזת. הסיבה: היא שוב נוכחה לדעת כי שליטתה בענייני-החוץ של ישראל רופפת למדי, למרות כל ההבטחות.

קרחים מכאן ומכאן. כשחזרה גולדה מחוץ לארץ, כבר היתה במצב-רוח מדוכא. למרות ההכרזות האופטימיות שמסרה בכל הזדמנות, וגם ברדתה מן המטוס בלוד, לא היו רשמיו מסעה מעודדים.

באפריקה נתקלה בסמינים מובהקים של רגש אנטי-ישראלי מתגבר. הדבר התבטא לא רק בשאלה הפרובוקטיבית שנשאלה באחת ממסיבות העיתונאים ("מה אתם עו' שים כדי להיום את הדעה שאתם עם של שילוקים?"). מעל לכל נכחה היא לדעת כי מנהיגי אפריקה מתחשבים יותר ויותר ב' לחץ הערבי, חוששים להזדהות עם ישראל.

בצרפת היה המצב עגום עוד יותר. שר' החוץ הצרפתי סירי לקבל אותה לפגישה רצינית, מחשש שתעלה את בעיות רינו ואייר-פראנס. תחת זאת נקט בטכסיס מחיכם. הוא ערך לה סעודה חגיגית, גדושת כלי טוב, בה אי אפשר היה לדבר ברצינות על שום ענין.

אחרי השתמטותו של השר, הגולה את הסתייגותה הגוברת והולכת של ממשלת צרפת מקשריה עם ישראל, ניסתה גולדה לבוא בדברים ישירים עם רינו ואייר-פראנס. היא ויתרה על כך אחרי שנמסר לה כי היא כל סיכוי לתוצאות חיוביות.

אבריאל הוצה החזר. אם קיוותה גולדה כי תמצא נחמה בבית, טעתה. כי ביתניים קרה בירושלים דבר שהעלה את חמתה אף יותר מן השלשון החיצוני. היתה זאת הופעתו של השר בלי-תיק אבא אבן בישיבת ועדת-ההוץ והבטחון של הכנסת. בה

הכתיר את הידיעה הצהרון ידיעות אחרונות: "הארוחה היפה לכבוד גולדה משמשת הוכחה ליחסים הטובים".

סקר את מצב יחסיה-החוץ של ישראל. עם הקמת הממשלה סירבה גולדה להצ' טרף אליה, מתוך חשש כי ההתערבות הבלתי-פוסקות של שמעון פרס מצד אחד, והפיכתו של השגריר-לשעבר אבא אבן לשר מצד שני, יהפכו את תפקידה לענין של ייצוג בלבד, מעין תפקיד של דוברת ושג' ירדה נודדת. היא נסוגה מעמדתה כאשר הסכים ב'גוריון לתנאיה, שהבטיחו לה שלטון בלעדי בענייני-חוץ.

הסכמתו של ב'גוריון להופעת אבן ב' ועדת-החוץ והבטחון על נושא כזה היתה הפרה ברורה של התחייבות זו.

רק נצחון אחד יכלה גולדה לרשום לך כותה מאז כניסתה מחדש לתפקיד: היא סיכלה את נסיון קבוצת-המנהלים להחזיר איש מרכזי להנהלת משרד-החוץ. היה זה לפני חודש, כאשר הוצעו ב'גוריון לפתח הצעה מפתיעה: למנות את אהוד אבריאל, כיום שגריר ישראל בגאנה, למנהל משרד-החוץ.

גולדה, וכל שאר ותיקי מפא"י, הבינו מיד במה המדובר. אבריאל, שהיה צריך לסיים את כהונתו בגאנה בפברואר, הוא האיש המרכזי בקבוצת-הצעירים של ב'גוריון, אדם הקשור עם מנגנון-החוץ ושהיה אחד ה' יוזמים של ההצעה המפורסמת משנת 1955 להקים דיקטטורה של ב'גוריון. השתלטותו על משרד-החוץ היתה מוסרת לצעירי ב'גוריון קלף גדול נוסף בקרב על הירושה.

אסור להתגרות. הפעם התעקשה גול' דה. נוכח סירובה המוחלט, ויתר ב'גוריון על הצעתו. אבריאל נשאר שנה נוספת ב' גלות גאנה, צופה לקראת הבאות. אולם גם המועמד של גולדה לתפקיד מנהל המש' רד, יעקוב צור, לא קיבל את התפקיד. הוא העדיף לעבוד בסוכנות היהודית, נושא את עינו אל תפקידים ציוניים נוספים (ראה תצפית).

אולם שום מועמד לא יכנס לתפקיד המ' גלה בלי אישורה של גולדה. כי השבוע היתה זאת הידיעה האחרונה (וההנוגה): היזהרו מגולדה! היא נמצאת במצב-רוח מלחמתי, וכל גירוי עשוי לפצץ את ההר' מוגיה בממשלה.

מפלגות

תבוסה לאע"ל-העור

מכל אנשי מפא"י, אין הדורשים בתוקף רב יותר להנהיג בארץ את שיטת-הבחירות האזורית, כמו הצעירים. השבוע נוכחו לדעת כי זוהי חרבי-מפיות.

מועצת סניף מפא"י בתל-אביב (301 חברים) עמדה לבחור בזמכורות (51 חברים), שהיא הממשלה האמיתית של 31 אלף חברי המפלגה בעיר. לקראת מאורע זה, גייסו הצעירים את כל כוחם (העולם הזה 1165).

המועצת היו מהלומה מוחצת. לעומת 48 מועמדי החתיקים שנבחרו, זכו הצעיר'ים רק לשלושה. וגם זה היה רק לעג לרש בעל מעיל-העור. כי החתיקים לא העמידו אלא 48 צירים, השאירו מתוך רחמנות שלושה מקומות פנויים. אילו רצו בזאת הזקנים, לא היו הצעירים זוכים אפילו למקום אחד.

העוקץ: המועמד הראשון של הצעירים, מאיר ("מוריק") בראלי, קיבל 95 קולות. לעומת המועמד הראשון של החתיקים, אורי אלפרט, שקיבל 180 קולות. אילו נב' חרה המזכירות על פי שיטה יחסית, היו הצעירים זוכים, כנראה, ל-16 או 17 חברים במזכירות.

שיחה בקומת הקרקע

הזדמנות נדירה לשפוך את ליבם ליד כור סיות קוניאק מלאות ניתנה השבוע לעסקנים מאוכזבים של תנועת-החרות, שבאו לחגוג עם ח"כ נחום לויך את כניסתו לזירתו החדשה בצפון תל-אביב.

אולם האורחים לא התעסקו יותר מדי בארכיטקטורה הפנימית של הזירה, הנמצאת בקומה הראשונה. מלאכה זו השאירו לנשוי'תיהם, שישבו בנפרד. הם דנו בענין עגום יותר: בבנין המעורער של תנועת-החרות.

קבע אחד הנוכחים, בהסבירו ברוסית: "המצב בתנועת החרות גרוע. מנחם בגין מוקף אנשי כ"כ, שהכריחו אותו לפני הבחירות לגולה מסע. תעמולה זול. דבר זה עלה לנו בקלות האינטליגנציה. צריך לסלק את האנשים העומדים סביבו".

מי הם האנשים שצריכים לסלק? על כך (המשך בעמוד 6)

כפרה קדושה

הכפרה היא קדושה בהודו. אין לה לשחוט אותה ואין לפגוע בה לרעה. אלפי פרות מסתובבות בחוצות הערים, חוסמות את הדרכים. עוצרות את התנועה ומפריעות לשטף החיים המודרניים. גם בישראל יש פרות קדושות, המחוסנות מפני פגיעה וביקורת. הצעירה שביניהן היא פרת הבסתון. כל ביקורת עליה, כל מחשבה חרשה אווירית, כל הסתייגות מדבר הנעשה בשמה, היא חילול הקדוש. אולם ישנה פרה קדושה לא פחות, והמוגנת עיד יותר, פרה הקשישה ממנה בשני דורות. זוהי הפרה הקדושה של החקלאות.

היה נדמה לרבים כי פרה זו בריאה ומשגשגת. הארץ התכסתה בשורות של קוביות לבנות. נוסעי המכוניות בכבישים יכלו לראות במרעייניהם סימנים של פעילות פוריה ומתפשטת.

והנה מפתבר כי הפרה חולה, חולה מאד.

בועיות ההסתדרות החקלאית נערכה בש"בוע שעבר הפגנה הסרת-תקדים. נציגי ה"התשובות החדשה קמו באולם, נופפו בסיס"מות מוכנות מראש ודרשו ביד רמה כי יינתנו להם אמצעי-ייצור, במקום עבודת דחק. ואילו במושב צוריאלי, בגליל העליון, שבתו המתשיבים דוקא מפני שהפחיתו להם את מספר ימי עבודת-הדחק.

כנאום לשליחי המגבית היהודית המאוחדת גילה רענן וייץ, מנהל מחלקת ההתישבות של הסוכנות היהודית, כי מתוך 482 יושבים שהוקמו מאז קום המדינה, 422 — (כ־85 אחוזים!) — אינם נושי אים את עצמם.

ואילו תנועת המושבים גילתה, ביוכוח על הצמדת ההלוואות לדולאר או למדד, כי במחצית מושביי-העולים אין הכנסתה של המשפחה מגיעה ל־150 לירות לחודש — שכרו של נער שליח בתל-אביב.

יש רק גורם אחד המונע כיום תנועה גדולה מן הכפר אל העיר, בריחה המוגנת קטסטרופלית מן האדמה. למתישבים החדשים פשוט אין כסף לרכוש זירה בתל-אביב, להחזיר את החובות שלהם למוסדות ההתישבות. ואולי גם כואב לבם גובח המתישבה כי עשר שנות עבודה, שהושקעו בה אדמה הטובה, ירדו לטמיון.

מה מעיק על החקלאות העברית? למר"אית עין, קל לנתח את הגורמים. הגורם העיקרי הוא שהחקלאות גדולה מדי.

כמושך עשר שנים, יושבו אנשים בלי חשבון וכלי תוכנית. כמו כי תעשיה, היתה המגמה להעסיק אנשים בכל מחיר — ולא להיפק, להקים משק הגיוני וכריקומא, שי יאפשר למועסקים בו לשאת את עצמם.

העולים באו ארצה. ליישב אותם על ה"אדמה, לתת להם בית, למסור לידיהם את כל האדמה הניתנת לעיבוד — זה היה אי"דיאל זה הושג — וזו, בעצם, כל ה"צרה. מאות מיליונים הושקעו. מקורות המים ורשת ההשקאה פותחו בזיונות. הן חקלאים רכשו טרקטורים וידע. יצרו המון עלה פלאים — גם הודות לריבוי השטח המעובד, וגם הודות לקפיצה גדולה בכמות היבולים לדונם.

אולם אוכלוסיות המדינה לא גדי לה. לפתע נוצר מצב של עודפים גדולים — בירקות, בתוצרת הרפת והחול, ואפילו בפירות. המד היררים ירדו.

באותו זמן הגיעו לארץ כמויות גדולות של עודפי-חקלאות אמריקאיים — ודוקא בזמן הקציר בישראל. אנשי הפלחה, שהיו זקוקים לכסף ושאלו להם אפשרות לאכסן

את גרעיניהם, זרקו אותם לשוק. תוך שני תיים ירד מחירה של טונה שעורה מ־200 ל־150 ל"י.

בשנות הגאות לקחו החקלאים הלהאות מתקציב הפיתוח בריבית של 6%, מן השוק השחור בריבית של 18% ו־20%. כשהחלו מחירי התוצרת יורדים בהתמדה, כרעו תחת הנטל.

זוהי צרת הוותיקים. החדשים לא הגיעו אפילו לצרה זו — הם לא קיבלו מלכתחילה אמצעי-ייצור כדי לפרנס את עצמם.

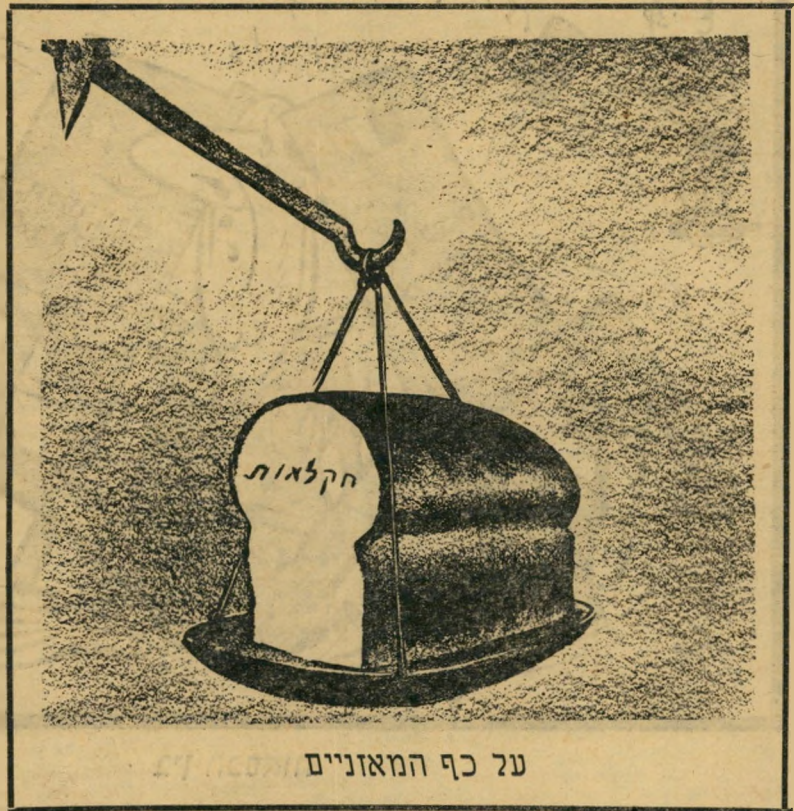
במידה שאפשר בכלל לתקן מצב זה, הרי התיקון מותנה כולו בגורם אחד: בתיכנון. תיכנון לצורך עיבוד רציונלי שאפשר ייצוא. אין זה גילוי של אמריקה. כל אחד מדבר

גם החדשים היו רוצים להתרכז בענף מיוחס זה. אך אין הדבר ניתן להם. בצדק. כי אין צורך בחלב נוסף, וגידול המספוא גידול תעשייתי. מים פי שניים ושלושה מכל גידול תעשייתי.

אולם איש המושב החדש אינו יכול לגדל גידול תעשייתי (כותנה, סלק-סוכר, בטנים) בצורה כדאית. בגידולים אלה, הפער בין רוח והפסד קטן מאד. רק תיכנון מדויק, ביחידות גדולות ותוך התמחות קפדנית, מבטיח תוצאות.

בכותנה, למשל, היכול הארצי הממוצע הוא 300 ק"ג לדונם. המשקים הוותיקים והחתת הגדולות מגיעים ל־350 עד 400 ק"ג לדונם. החקלאי החדש במושב מגיע בחלקתו להוותיה רק ל־200 עד 220 ק"ג לדונם. כדי להרויח הוא חייב להגיע לפחות ל־330 ק"ג.

יתר על כן: בחלקה קטנה אי-אפשר לאחוז

על כף המאזניים

באמצעים יעילים לשמירה על בריאות ה"קרקע, למשל על-ידי גידול יבולים שונים וסירוגין באותה חלקה. גידול קבוע אחד — וביתוד גידול הירקות — מרושש את הקרקע וגורם למחלות-קרקע שקשה מאד לרפאן.

הפתרון הוא בשינוי יסודי של מהות המושב — זוהי שחיטה של עגל קדוש. יש להפוך את המושב למושב שיתופי, בו תעובד כל האדמה במרוכז, כיחידה קואופרטיבית ג"דולה אחת, תוך היסודל החלקות הפרטיות.

מובן שרק חלק מן החקלאים הנוכחיים במושב יוכל לעבוד או בחקלאות — העיבוד היעיל יקטין את הצורך בידיים עובדות. שאר חברי המושב יצטרכו למצוא עבודה בתעשייה, במקום או בחוץ.

הקיבוץ מתאים, מטבעו, הרבה יותר לתיכנון יעיל. הוא כבר מההה יחידה גדולה אחת. אולם גם בו מסתובב עגל קדוש, המפריע לתכנון. זהו העגל של ה"עבודה השכירה.

לא יכנס לייכוח הישן על הצד החברתי והמוסרי של עבודה שכירה בקיבוץ. אנשי הקיבוץ צודקים בטענם כי היא התפוך את הקיבוץ לחוה קפיטליסטית. אולם מול טענה

נכונה זו עומדת טענה נכונה עוד יותר: שהאומה מסרה לקיבוץ את אדמתה לשם ניצולה היעיל ביותר — והדבר לא נעשה.

נניה כי טובת המדינה מחייבת שהקיבוץ יגדל גידולי תעשייה. ג"ר דולים אלה דורשים עבודה שכ"ר רה עונתית. מפני שהקיבוץ אינו רוצה בכך, הוא עוסק תחת זאת בכריכות-ידים — ענף המבזבז כי מויות פנטסטיות של מים, ואינו דרוש למשק הלאומי. או שהקיבוץ מתרכז בענף הרפת או המטעים.

זהו עגל שיש לסלקו מן הדרך.

עגל אחר, הספון שחיטה דחופה, הוא עגל המרבק של המפלגותיות. מקומה של המפלגה בשדה-הרעיונות — לא בשדה העגבניות.

קיימות עתה בארץ למעלה מחצי-תריסר מסגרות-גג מפלגתיות — לא על פי חלוקה אזורית, ואף לא על פי ענפי-הייצור, אלא על פי המסגרת הרעיונית. זהו נטל כספי כבד, הקובץ על החקלאות. והוא מכניס אנדרלמוסיה לשדה התכנון.

כי לצורך התכנון, אין די ביחידות גדר לוח, כמו הקיבוצים, החחת והמושבים ה"שיתופיים. יעילות התכנון מחייבת להפוך את כל החקלאות הישראלית ליחידה אחת. אין ספק כי רענן וייץ צודק, למשל, כאשר הוא דורש לחלק את הארץ לאזורים, ולהתרכז בכל אזור רק על הגידול הכדאי בו ביותר.

רעיון יפה — אבל איך עושים את זה כאשר המושב משקים שכ"ר נים מקבלים הוראות מחמש תנ"ר עות ארציות, בעלות המש (ואולי חמשים) דעות שונות?

רענן וייץ עצמו מייצג כפילות בלתי יעילה. כי לא יתכן תכנון יעיל — מן הסוג שהוא דוגל בו — כאשר השלטון מחולק בין שני מוסדות שונים, ואולי יריבים. אפי"לו כאשר קיים מרכז משותף לתיכנון, יש ביזבוז בכפילות שבין משרד-החקלאות ה"ממשלתי ובין מחלקת ההתישבות הסוכ"נותית.

תכנן ששחיטת כל העגלים הקדושים האלה — וחבריהם — אינה מספיקה. יש ליטול משהו מן הקדושה של הפרה-האם עצמה.

היו ימים שהחקלאות העברית היתה מס"רה לשמה — מעין אמנות למען האמנות. היא נועדה לפתור בעיות מספיוניות, מוס"ריות, חברתיות, מדיניות. אולם ימי א. ד. גורדון עברו.

יש להתרגל למחשבה חדשה: שלחקלאות יש רק תפקיד אחד, והוא לתרום את תרומתה לכלכלה הלאומית, במכסומים יעילות ובי מינימום אמצעים וזידיים עובדות.

אין טעם לתכנן מפעלי-מים גראנדיוזיים ולהקים יחידות-ייצור חקלאיות מעל לצורך האמיתי. כי מעל לנקודת-ריויה זו, הופכת החקלאות נטל על האומה, תחת להקל עליה. האומה תצטרך לפרנס אותה בסובסידיות, בתקציבים ובהעלאה מלאכותית של המח"רים — ובסופו של דבר יתמוטט הבנין כולו.

בכל אומה מתקדמת, הולך ויורד אחוז החקלאים באוכלוסיה, ככל שמשתכללות השיטות החקלאיות. אם רוצים במצב כזה לקיים אוכי ליסיה בכפר, יהיה צורך להביא לשם מפעלי תעשייה. הסיפמה שוב לא תהיה לעבוד, מן העיר אל ה"כפר" אלא, להעביר את העיר אל הכפר.

(כל הזכויות שמורות)

אל תתלהב יתר על המידה מן הידיעות על שינוי ראקרי טות ישראליות לחלל. הידיעות מופרזות מאד. פורסטו בצורה שעוררה את

הרושם הכוזב כאילו מצטרפת ישראל למועדון המעצמות המשגרות טילים. סיכויי ישראל צנועים יותר, אם כי אינם מבוססים.

● **יעקב צור עשוי להיות יושב-הראש הבא של הדיסקטוריון של הקרן הקיימת לישראל**, במקומו של אברהם גרנות. צור מקוה כי יוכל לקבל את התפקיד בלי שיצטרך לעזוב את עבודתו הנוכחית בהנהלת הסוכנות.

● **עיריית תל-אביב עתולה לבטל את מינהל יפו**. באם יתברר כי מעצרו של אריה שפאק לא יחסל את הפקידות הבכירה של הימין במינהל, תדון הנהלת העיר בהצעה ישנה של נציגי מפא"י, לפיה יבטלו מוסדות המינהל העצמאיים, יאוחדו עם תל-אביב.

● **מסעדיכוני המור צפוי לקבוצת "אליאדר"**, האגף הלאומי של החזית הערבית בארץ. אחרי שמנגנון החוץ נוכח לדעת כי פירסומי אליאדר נגד המדיניות הממשלתית מכים גלים, הוחלט כנראה לשים קץ לתעמולת קבוצה זו, להוקיע אותה כסוכנת של עבד אל-נאצר וכאויבת המדינה. אפשריים צעדים חמורים, כולל כליאה, הגלייה ואף משפטים בהאשמות קיצוניות.

● **יונה כמה יהיה פעם נוספת מזכיר מפא"י בסניף תל-אביב**. הרוב לאישור מינויו יהיה קטן יותר מהרוב של הגוש במזכירות הסניף, בגלל חילוקי-דעות בקרב וותיקי מפא"י בסניף תל-אביב.

● **מעמדו של ח"כ השכונות של מפא"י, מנחם כהן, עלול להתערער בסניף המפלגה בתל-אביב**. כמה מראשי הגוש טוענים כי אוהדיו הכיבו, לא הצביעו בבחירות למזכירות הסניף כפי שנדרשו.

● **יעקב ניצני, ח"כ מפא"י לשעבר, יהיה נציג המפלגה**

(המשך מעמוד 4)

היו הרעות חלוקות. הוזכרו שמותיהם של הח"כים אריה בן-אליעזר, חיים לנדאו ו-יעקב מרדור. רק לגבי איש אחד היתה הדעה אחידה: אברהם דרורי, מזכיר הדיסקטוריון של המפלגה, הנהנה מתמיכה ניכרת של בגין.

על מה כראי דרורי? ידידיו של לויין לא הצליחו להגיע להחלטה סופית. "להקים חוג רעיוני על בעיית שיטת-הבחירות", הציע אחד הנוכחים.

"לא", העיר אחר. "חוג לשיחות על היחס למיעוטים".

"לחשוב איך למנוע בוכו כספים", אמר אורח שלישי. "בעל הבית, שהיה אחד המ"קורבים לעניני התקציב של תנועת-החרות בשלוש השנים האחרונות, יודע היטב כי בשטח זה נעשו שגיאות חמורות".

אולם את ההצעה המעשית היחידה העלה לויין עצמו: "אסור להחליט החלטות נד"פזות", אמר לאורחים הגלביים. "צריך לברר בדיוק מה אנחנו רוצים: חוג רעיוני או גוש פוליטי. עלינו לברר אם יש לנו בכלל מכהנה משותפת כדי להופיע בוועידה הקרובה של תנועת-החרות". הערה נוספת של לויין: "עלינו לשוחח

● להפסיק את כל הטשטוש סביב דרישת תנועת-החרות לכיבוש כל הארץ, לומר בגלוי מה המפלגה חושבת בענין זה.

● לשקול מחדש את עמדת התנועה לגבי יחסי ישראל-גרמניה, ביחוד אחרי שהתברר כי עמדת ביבי בשאלה זו חזקה חזקה יותר.

● להפסיק את ההתפארויות על יידידות הצהר עם צרפת, להסביר אותה על רקע של אינטרסים פוליטיים חולפים.

● מה יעשה בגין אם מחר יתברר כי כל היידידות הנצחית עם צרפת תיגמר דקה אחת אחרי שדה-גול יגיע להסדר כל-שהוא עם המורדים באלג'יריה? שאל בסאתוס יורם ארידור גבה-הקומה והרזה.

מה מריץ את דרורי? דרישות מע-שיות יותר של הצעירים: להקדים את ועידת המפלגה מחדש נובמבר השנה למרס או אפריל, להחזיר למפלגה את עורך-הדין שמואל תמיר, שעזב אותה לדעתם על רקע אישי, לא על רקע רעיוני.

הצלחת צעירי תנועת-החרות, לפחות בכל הנוגע להקמת מועד הוועידה הארצית של המפלגה, היתה מהירה. הסניף הירושלמי קיבל את הצעתו, העביר למרכז המפלגה דרישה להקדים את הוועידה.

ההחלטה של הסניף הירושלמי הדאיגה את ראשי תנועת-החרות, הריצה את אברהם דרורי, מזכיר התנועה, לירושלים. "זה בלתי-אפשרי", הסביר דרורי לירושלמים, "זכרו כי להסתדרות העובדים הלאומית, המודרכת על-ידי אליעזר שוסטאק, יש אפשרות ארגונית לנצח בבחירות פנימיות, ודבר זה לא ישקף את המצב האמיתי במ"פ. ענין תמיר? תשכחו מזה!" הוסיף דרורי, שידע כי בגין לא יסכים להחזיר אותו למפלגה.

הצעירים נסגרו מן הדרישה להקדים את מועד הוועידה. הם לא רצו לחזק את הסתדרות העובדים הלאומית, שחלק מעסקניה איים על מעמדו של מנחם בגין. הם החליטו להציע לדרורי יותנן באדר לעמוד בראש שם, לראות איך יתפתח החוג הרעיוני עליו דובר בביתו של הח"כ נחום לויין.

השבוע נראה היה כי הויכוח במצוות זאב יתחמם בלי הפסק עד ועידת המפלגה בעוד עשרה חודשים. מן החימום היו מרוצים רק העסקנים הניטראליים, שלא התעניינו במלחמות הפנימיות: "מכל הבישול הזה יכול לצאת רק צלי יותר טעים למפ"לגה", טען השבוע אחד מהם. "כל הויכוחים הפנימיים האלו הם התבלינים, שמוסיפים טעם לקיום המפלגה".

עתונות

מאלטה יוקו

"מאלטה יוקו" ("מאלטה אינגה") היה הדו"ח ההיסטורי שמסר אדמירל תורכי ל-שולטאן, שכחור לאיסטנבול מבלי לבצע את משימתו לכבוש את האי. מאז הלכו אנשים רבים ברכו, האמינו כי העלמת המציאות יכולה לשמש תחליף לכיבוש.

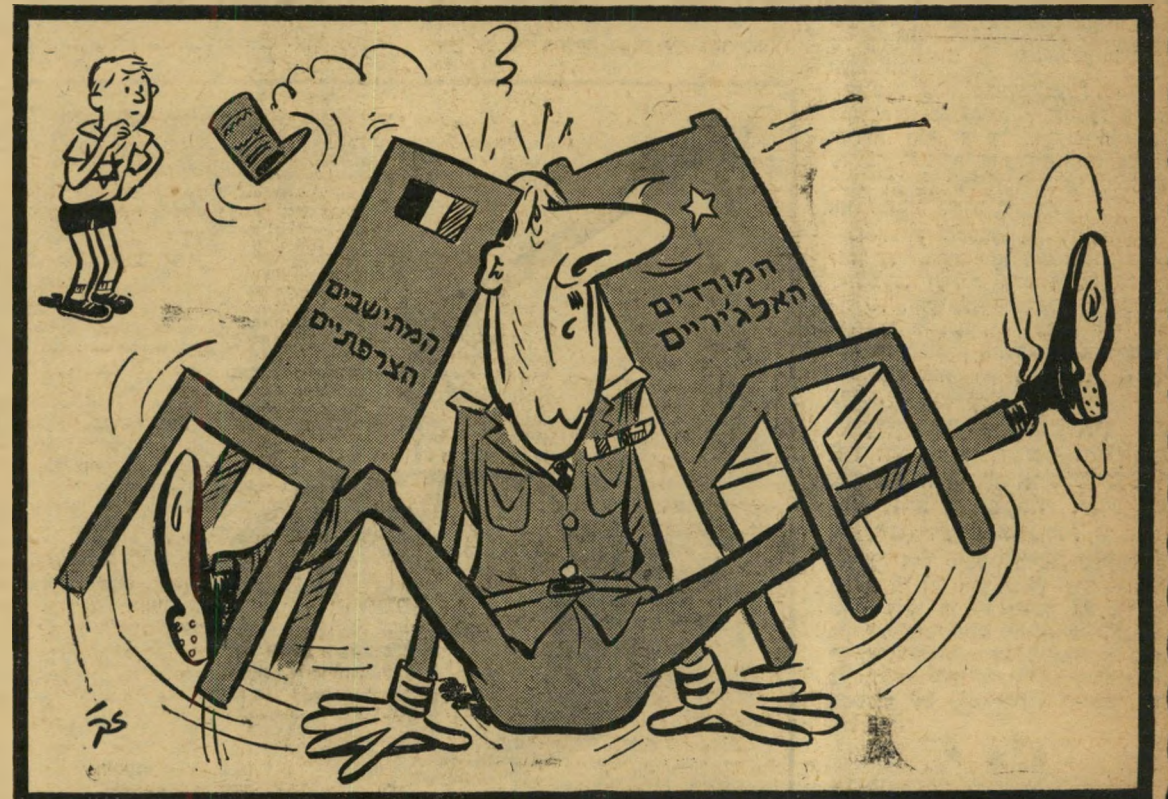
השבוע הצטרף למסורת זו גוף מכובד מאד. למערכות העתונים הגיע מיסמך סודי, חתום בידי מזכיר אגודת העיתונאים, משה רון. הוריע רון הממושקף: ועדת העורכים של העתונים הישראליים החליטה שהחל מהשבוע שוב אין בישראל מקרים של התאבדות, מעשי-אונס, מעשים מגונים ורציחות שפחתיות. ועדת-משה, בהשתתפות עורך-הארץ גרשום שוקן ועורך-מעריב אריה דיסנצ'יק, החליטה כי מאלטה אינגה.

מת באופן טראגי. בכל ידיעה על התאבדות, קבעה ההוראה המחייבת, לא תוזכר עובדת ההתאבדות, אלא יתמשו באחד הביטויים הבאים: מת בנסיבות טראגיות, מת באופן פתאומי, מת באופן בלתי-צפוי.

הוסיפה ההוראה: "לא תינתן שום תוספת על אופי המחלת ועל אופן הביצוע ועל המ"ענינים של ההתאבדות. לא יתפרסמו תמונות של המתאבדים ושל זירותיהם וכו'. לא יצורף משפט כגון: השאיר אחריו מכבה. מותר לציין שהנפטר השאיר אחריו מש-פחה".

מה קורה אם המתאבד לא השאיר אחריו משפחה — מאחר שהרג אותה לפני כן? במקרה זה יתפרסם: "משפחה... נמצאה מתה. סבורים שמתו בנסיבות טראגיות". גם במקרה זה אין להוסיף פרטים על המניעים.

לעומת זאת, מותר לעתון היומי להזכיר נסיון של התאבדות שלא הצליח. אך במקרה שאחרי הנסיון מת המתאבד בכל זאת,

בין הכסאות

כמשלחת הישראלית שתסע לכינוס העולמי של היהדות הספרדית באירופה. נסיעה זו תהיה פיצוי על סילוקו של ניצני מהכנסת, בגלל ריב עם הבולגרים במפא"י. קרוב לוודאי כי הנציג השני של מפא"י לכינוס זה יהיה שר המשטרה בכור שיטריה.

● **תועלה הורישה להחמרת העונשים על מעשי-האונס**. לאחר שהצעה כזו סוכמה במרכז תנועת-החרות, היא תועלה בכנסת על-ידי ח"כי המפלגה.

● **הצעתי-חוק, לפיה יוכלו סטודנטים למשפטים להתמחות במקצועם בתקופת לימודיהם**, תוגש לכנסת על-ידי ח"כ הפרוגרסיבים יזהר הררי. הסיכויים לקבלת ההצעה, שתיקל בהתנגדות היועץ המשפטי: אפטייס.

● **צפוי פיצוץ הליגה בכדורסל**. לא הסכים להצעה, לא להסכים לנשירת שתי הקבוצות הנמיות צאות בתחתית הטבלה לליגה נמוכה. מכבי מוכן לאשר רק את עלייתה של אחת משתי הקבוצות שבצמרת הליגה השניה. הפועל, שלא יינה מן ההצעה, יתנגד לה בכל תוקף.

● **צפה לסכסוך בין תנועת המושבים ומערכת "דבר"**. אחרי שימון מפא"י האשים את תנועת המושבים בעריכת הפגנות טוערות בוועידה ההקלאית, דרש להעמיד לדין את המפגינים, פנו כמה ח"כי תנועת המושבים במפא"י למערכת דבר, דרשו לקיים בלידור בינם לבין חיים שורר, עורך היומון.

● **כמה פקידים בכירים עומדים להפסיד טיול יפה בעולם**. הטיול צריך להיערך על-חשבונן של אפרים אילן, בהשתתפות ראשי משרד התחבורה והועדה הבינמשרדית לטיפול בהרכבת כלי-רכב בארץ, כדי לבקר נביכול במפעלים אירופיים ויפאניים במגמה לברר את סיכויי הרכבת מכוניותיהם בארץ. הטיול הועמד בספק אחרי שאחד מחברי הועדה בירר אצל שגרירות ישראל בחו"ל כי הסיכויים להצלחה אפטייס. בין ההצעות שנדונו: הצעה של חברה יפאנית להרכיב בישראל מכוניות פולקסהאגן גרמניות בישראל.

● **הכוח השליט בסניף: אברהם אקסלרוד**, איש המתדרות העובדים הלאומיים.

נירני

בר אמריקאי חסון התפתל השבוע ביסורים, בחדר של אחד המלונות המיטרים ביותר של איי-התענוגות ג'מאיקה. בילי גראהם סבל מכחית של שיוף-יתר על שפת הים. אחד ממכריו הציע לו תרופה בדוקה: מריחת הגוף כולו בחיסקי. בילי דחה את ההצעה. "מה יקרה אם יספר אחד ממכריו המלון שמצא את בילי גראהם שוכב בחדר, מסריח כולו מחיסקי? הרי תקום זעקה נוראה!"

בישראל, לא יריח איש כל ריח של חיסקי נודף מבילי גראהם. אולם קיימים סיכויים טובים מאד כי בכל זאת תקום זעקה נוראה, אם בילי יקיים את הבטחתו לערוך ביקור בישראל, בעוד כשלושה חודשים. כי המקצוע שבו עוסק בילי גראהם מרגיז יהודים טובים הרבה יותר מכל משקה חריף. גראם, 42, כומר בפטיסטי, הוא המטיף מספר אחד של הנצרות. בעוד שבועות אחדים יצא למסע-הספה ברחבי העולם, יתעכב בדרכו גם בישראל.

את הספתו מנהל בילי ברוח המאה ה-20, ובמכשירי דור-האטום. אין הוא מטיף ל"אהבת ישו", בפני הקהילות ועומות או בכ"נסיות. הוא נושא את דבריו בפני המונים. באנגליה, לפני כמה שנים, נאם בפני שני מיליון איש תוך שבועיים. באוסטרליה, לפני שנה, מילא איצטודיונים במאות אלפים שבאו לשמוע את בילי מאיץ בהם: "מי יציע צעד אחד קדימה אל זרועות ישו ה' אהוב, ישו הסולחני?"

★ ★ ★ מטיף ושמו מרדכי

ר יו ימים של בילי גראהם לא חשב על ישו. היו אלה ימי נעוריו בחוות-אביו בקארוליינה הצפונית. "הייתי גבר די פראי באותם הימים", התודה לא מזמן, "חשבתי רק על חתיכות ובייסבול". אך הבנות ש"עליהן חשב בילי ואשר עימן יצא לבלות, היו בנות "טובות". "מעולם לא נגעתי בבת שלא בכבוד", סיפר, "ואני מודה לאלוהים על כך עד היום הזה".

לפתח, להיות בילי בן 16, הופיע בעיר הסמוכה מטיף ששפך אש וגפרית על ה"כופרים". בילי לא היה בין האלה שנדחקו לסוכתו של מרדכי פאלר המטיף. דברים כאלה לא עניינו אותו. רק לבקשת אמו הסכים לשמוע את המטיף בעל העיניים המהפנטות. בילי בא, שמע ונכבש. הוא לא יכול היה להשתחרר מן המבט החודר של המטיף, החליט לבסוף גם הוא להיטהר מכל חטאותיו בפני האל. הוא התייצב מול תיבת

"ישתמשו בנוסח: מת בנסיונות טראגיות, בלי לקשור את הידיעה הו עם הידיעה הקודמת על נסיון ההתאבדות." אפילו נמר שנה גופה מן הירקון ויש לבקש את הציבור לעזור בניהויה, "יאמר כי האיש 'מת בנסיונות טראגיות'."

הוראה אחרת: "לא להשתמש במונחים אונס, או מעשה מגונה. בכל המקרים להשי' תמש במונח תקיפה. למשל: אשה הותקפה, או היה נסיון של תקיפה, וכו'." אפילו יתבררו הפרטים בבית-המשפט, לא ימסרו אותם העתונאים.

שתקו, לא עתו. במערכות העתונאים, שימשו השבוע ההוראות נושא לבידוחות רבות. "להבא נכתוב על פעילות-יתר במקום על מעילה, ועל ביקור במקום על פריצה", התלווץ עורך-לילה ותיק. "במקום על זונה נכתוב על מגישת-מוון, כמו רחב הזונה בשיעור לנ"ך."

אולם הויכוח היה עמוק יותר. לטובת ההוראות אפשר היה להביא את דעותיהם של כמה מן המומחים, שטענו כי ידיעה סנסציונית שיושיה לעורר אצל קוראים פסיכופאטיים את יצר-החיקוי. אולם תופעה זו ידועה בכל העולם — ובכל זאת אף ה' עתונים המבוכים ביותר בעולם אינם מע' ילמיים ידיעות מסוג זה. מדוע? לגבי העתונות המערבית (בניגוד לזו שב' גוש הסובייטי), עקרון אחד עומד מעל לכל: חובת האזרח לדעת את המתרחש

המיסיונר בפעולה: מה יעשה בישראל?

המטיף, כששפתו ממלמלת דברי-תפילה. השינוי הנפשי לא ניכר בחיצוניותו של בילי. הרמו היחיד למה שהוא עשוי לחולל בעתיד הלא-רחוק ניתן בעת חופשת-הקיץ באותה שנה, כאשר בילי הפך סוכן-נוסע למיברשות-שיניים. בלשונו החלקה הצליח למכור יותר מברשות מכל סוכן-נוסע אחר, ואף מן הסוכן-הנוסע המחזוי של אותו בית-חרושת למברשות-שיניים.

את הדחיפה המעשית לזרועות הכנסייה קיבל בילי מבחורה. הוא הכיר אותה בהיותו סטודנט, התאהב בה אהבה עמוקה. גם היא אהבה אותו, אלא שבסוף החליטה להינשא לאחר — תלמיד בסמינר לכמרים בפטיסטיים. "אני רוצה להקדיש את חיי לאיש האלוהים", הסבירה לבילי ושברה את לבו. אותו לילה הילך כסהרורי לאורכו ולרחבו של מיגרש הגולף הקרוב, עד שבסוף גמלה בלבוו ההחלטה: גם הוא יהיה כומר.

שבעים-שלושה לפני שגראהם עצמו מגיע לעיר מסווימה, לעריכת מסע-הספה, מופיע שם חיל-החלוץ שלו: מתכננים, אנשי פירסום וככלכלה, הממיימים לעזרתם את פעילי כל הכנסיות הפרוטסטנטיות בעיר. מודעות-ענק מברשות על בוא המטיף. כמרים מציצים בבני-קהילותיהם לשמש תועמלנים למסע הקרוב. יומיים לפני "הכבודה" מופי עים גראהם ועוזריו הקרובים — כולם גברים צעירים חלקקים.

פעם היו המודעות ברחוב זומינות את הקהל לשמוע את "המטיף הסנסציוני הצעיר, שיופיע במסע-הענק, בלחיי מוסיקלי מבריק". כיום מסתפקות המודעות בבלים "האזין לבילי גראהם" ובצילום גדול של המטיף. בילי גראהם איש יחסי-הציבור שלו: "כשאתה רואה מודעה של קאדיאלא, מראים רק המונה של המכונית ועליה השם קאדיאלא.

השופט הזמין את הצעיר ללשכתו, חזר כעבור דקות מספר, הודיע על איסור פרסום שמו ותמונתו של הצעיר. פני השוטרים המלומים לבשו ארשת של תמהון. הצעיר המטיח להם שישג את האיסור והם צחקו ממנו. הם זכרו שאנטוניו ידוע לרבים בגלל תעלוליו. "מה יש, אתה ילד קטן ש' אסור להזיק לעיתון?" אמרו לו, לפני ה' דיון. אולם הוא צחק אחרון.

לא היה זה החשוד היחיד שצחק השבוע. גל של סנטימנטליות עבר על השופטים הישראליים. אפושעים יכלו רק לשמוח על כך.

המוג לא של הבעל. בבית-המשפט המחוזי נענה גם השופט אליעזר מלחי ל' בקשה שהוגשה לו בעת דיון במשפט אונס, הטיל איפול מלא על כל הענין. הפרשה, שהזכירה את מטיב סיפורי דקאמרון, הייתה עלולה, לדעת השופט, לפגוע במוסר הציבורי. מתישב באחד המושבים דאג בליל הוסיפות להעיר את שכו לתפילה. בשעה שיצא השכן מביתו, חמק המוערר לתוך הבית. האשה שאלה אותו מודע חזר לל'כך מהר מן התפילה. "אני צרוד ולא יכולתי להתפלל", ענה לה הבעל המדומה. הוא נכ' נס לתוך מיטתה, פתח בהסתערות של נשי' קות. רק בשלב זה הבחינה האשה, לפי מוגו של השכן המלוהט, שאין זה בעלה. היא הרימה קול צעקה, גרשה את הפושל מתוך מיטתה וביתה.

מסביבו, מטוב ועד רע, כדי שתוכל להת' גבש דעת-קהל נאורה ושקולה לתיקון פגעים חברתיים. הכריז החודש סר אנתוני ידן, לשעבר ראש ממשלת בריטניה: "אין ארץ, פאים סרטן על-ידי כך שמעלמים אותו."

עתון הכומר בעקרון מוחלט זה אינו עתון, אלא שתקון.

משפט בלתיים סגורות

הנאשם הצעיר והבלונדי לא נראה מודאג. הוא מדד במבט אישי את התובע המש' סרתי, שהקריא את פרטי האשמה, ביקש מעצור לחמישה ימים. "החשוד מרדכי אנטוניו הוציא ממש קורט, בעל חנות בתל-אביב, סך של 220 לירות בטענה שישפק לו תגורי פיריטיד מתוצרת אנגליה, בידעו שלא יוכל לקיים טענה זו." הייתה זו עבירה על סעיף 301 מפקודת החוק הפלילי 1936, שהעונש המכסימלי עבורה הוא חמש שנות מאסר. העתונאים באולם רשמו את פרטי האשמה, לא שמו לב למבטי הלעג ששלח לעצם הצעיר. הוא פנה אל השופט יהודה טרייבוויש, הוציא צילום מכיס מקטורנו, וכשהוא מס' תירו בכפידו הראה אותו לשופט. "אדוני," אמר, "אני עומד לשאת אשה ורוצה לחזור למוטב. באקש לאסור פרסום הענין ופרסום שמי."

בא!

בלי הסברים, בלי תוארים מפוצצים. ככה זה עם בילי. אנחנו כבר לא צריכים להסביר מיהו.

כיצד נראה מסע-הספה של בילי גראהם? בדרך כלל, נערך הוא באולמות-ענק או באיצטודיונים לרבבות משתתפים. עוד לפני הופעת הקהל המקרי, נמצאים שם אלפי משתתפים, מגויסו באמצעות הכנסיות המ' קומיות. מקהלה שרה הימנונים, סדרנים מ' חלקים ספרי-תפילה. בילי יושב על המכה, כשראשו נתמך בידו, שקוע עמוק במח' שבה.

לפני שהוא מתחיל בנאומו, נוהג בילי לבקש את מאויניו להצטרף אליו בתפילה קצרה, ומיד לאחר מכן מתחילה הדרשה. הוא נוטל ספר תנ"ך, מנופף בו בעת הנאום כמבקש להביס בעזרתו את השטן. "ובכך", פתח פעם בקולו המושך, "בא השטן לאדם ולתוה ואמר: לא יקרה לכם שום דבר; אם תאכלו מפרי העץ הזה תהיו כמו אלים." אבל השטן שיקר ואדם וחיה היו צריכים לבחור בין דברי אלוהים לבין שקרי השטן. חוה הביטה בפרי העץ וראתה שהוא טוב למאכל — זו תאחת הבשר — וטוב למראה — זו תאחת העיניים. והיא לקחה מן הפרי ואז אלוהים אמר: 'חווה, אם תאכלי, תמותי', והיא אכלה — בעיניים פקוחות, בהכרה מלאה. וכשאכלה, היא התרחקה מאלוהים. וכשאדם אכל, גם הוא התרחק מאלוהים. והאדם מת ואחריו מת כל אדם. וכשהאדם הראשון חטא, עבר חטאו לכל אדם שנולד אחריו — מלבד אחד! אתם נוגעים במחלה ממארת. התפללו לאל שיטטר אתכם מעונור תיכם. בואו אליו בתשובה."

★ ★ ★ אודה היעוץ

תשובה נמצאת ב"אהל היעוץ", לרגלי צות יועצים ופקידים הרושמים את כתובתו, נותנים לו חומר דתי ומעבירים אותו לפיקר' חה של הכנסיה המקומית לטיפול עוקב. את האדם האיש שמולא על שמו מעבירים הפקידים למשרד המרכזי, ממנו מנהל בילי את מסעותיו. במשרד זה עובדים כ-150 פקידים, השולחים למעלה מ-15 אלף מכתבים ליום. הם גם מקבלים תרומות מכל קצות הארץ.

"זהו כספך, אלוהים", אומרת הפקידה ה' רושמת את הסכומים המגיעים, "עשה שיהיה מספיק למילוי תפקידינו." "או תרצחו אותו! אני רואה תפקיד זה, יביא כנראה את גראהם ואנשיו גם לישראל.

בדרך כלל, כאשר אחד מהצדדים מבקש לאסור פרסום והצד השני מתנגד, נוהג השופט ללות את החלטתו בעד או נגד האיסור בנימוקים. במקרה זה קפצו שני הצדדים על המציאה. על דלת אולם המשפט נתלה שלט: הכנסיה אסורה. הקהל והעתון' נאים נשאר בחוץ. נימוקים לא ניתנו על-ידי השופט.

במקרה השלישי, שהתברר אף הוא בפני שופט השלום בעל ההומור יהודה טרייבוויש, ניתנו דוקא נימוקים על-ידי השופט. אולם קשה מאוד היה להבינם. היה זה מקרה רגיל ביותר של תקיפה, בה הואשמו אם ובנו שתקפו מכונית ליד ביתם. בתוך המכונית ישב חתנה של האשה, בעל בתה שמתה. הוא בא לקחת את בתו. המשפחה לא הסכימו לכסרה לדיון. כמנהגו, לא חסך טרייבוויש מהנאשמים גב הפעם מנה גדושה של הסתפ'מוסר. כש נסתה האשה להצדיק את תקיפת הנגה, ש' גשלה על-ידי האב שהמתין במכונית, צע' עליה השופט: "או תרצחו אותו! אני רואה שאתם באמת רוצים שיישפך דם!" הנוכחי' באולם הניעו בראשיהם כאות לתמיכתו בעצמתו. אולם בסוף הדיון באה האשת'ערה לבקשת הנאשמים הסכים השופט לאסור על פרסום הענין, רשם בתיק כי גקט עמדה ז' כדי למנוע ליבוירצורים.

מי פירר את מי? אותו שופט עצמ' (חסשך בעמוד 10)

גילוי שחיתות או סיהור כוליטי — מה עומד מאחורי מג'יפ המפקד

אריה שפאק כפי שזולט אחרי שיחרורו מבית הכלא. עד לפני שבועיים, היה שפאק האיש מספר 1 ביפו, בת 80 אלף החושבים לפתע הפך נאשם במעשים פליליים, הושלך מיכלא יחד עם מסתננים, רועי זיונות, פורצים וגנבים.

חצות. ולת הברזל של חדר המעצר במשטרת פתח תקוה סגורה על עצור אחרון. על רצפת החדר הארוך, חסרי החלונות, שכבו כמה דמויות על מזרונים. העצור החדש, נרגם, והמום, העיף מבט סביבו. לאור הפנס שבפרוודור הבחין בשתי דמויות במישכב זכר. הוא קפא במקומו. שום דבר ב40 שנות חייו לא הכין אותו למחזה זה. הוא התיישב על הרצפה הקרה, בחליפתו הכחולה, וחיכה לאור הבוקר, מבלי שיוכל אפילו לעשן. כי את הסיגריות אמנם השאירו לו השוטרים, אך את הגפרורים לקחו ממנו. בבוקר קמו העצורים. האורח האחרון התבונן בחבריו למעצר. היו אלה שלושה מסתננים, שלושה פורצים, מספר רועי זיונות, כמה סוגים של גנבים, אנט, ותימי בעל שיניים בולטות שחנק כמו ידיו את ילדו בן שלושת החדשים. בני החבורה התבוננו באיש החדש, כשבעיניהם ניכר בבירור החשד שהאיש הינו בלש שהוחרר ביניהם. בשבע הגישה את ארוחת הבוקר: רבעיכר לחם יבש, חתיכת מרגרינה, חצי עגבניה וכוס תה תפל לאיש. בלי צלחות, בלי סכניים. הכל הונח על קרש בחצר, וכל איש ניגש ונטל את הקנקל. האיש החדש לא אכל, גם אילו הגישו לו סעודת מלכים, לא היה נוטל ממנה דבר. כעבור שעה נקרא החוצה עלידי השוטרים. הוא הועלה למכונית, הוסע לבית המשפט בתל אביב. שם כבר חיכה לו קהל רב, סוג קהל שאין רואים במקום. כי העצור שהובא אותו בוקר לבית המשפט לא היה מאה המובאים לשם בדרך כלל. היה זה אריה שפאק, ראש מינהל יפו. לנוכח קרובי וידידי התעורר שפאק למראית עין. כי במשך הלילה הגורא הטרידה אותו מן הסתם המחשבה: מה יאמרו האנשים — כיצד תוכל החברה את הידיעה על מעצרו? בפתח בית המשפט הודיעה לו אחת מחברותיו כי עורך הדין אהרן פולונסקי יגן עליו. בפני השופט לא נשאל שפאק אף לא מילה אחת. מפקח המשטרה פיגלבום הודיע על העצור נחשד בקבלת שוחד, בתוקף עבודתו כראש מינהל יפו. קרא פולונסקי: "המדובר כאן בראש עיר וזטא. לא בסתם פקיד. אין שום סיבה להחזיקו במאסר. אבקש את שיחרורו המידי בערבות." הויכוח חתף מעל לראשו של שפאק ההמום, מבלי שיוכל לעקוב אחריו. הוא רק שמע כי פיגלבום ביקש 15 ימי מעצר וכי השופט יהודה טרייטש פסק ששה ימים בלבד, בהתחשב בנימוקיו של פולונסקי.

בדרך כלל, הוצאת פקודת מעצר היא עניין של דקות. הפעם נערך אחד הדיונים הארוכים מסוגו בבתי המשפט בארץ, ורק כעבור למעלה משעה הוצא שפאק מן האולם. בחוץ הצטופפו סביבו עשרות ידידים. "אל תישבר! אנחנו לצידך!" קראו לו. הוא זקף מעט את ראשו ונכנס לניידת שהמתינה לו.

כשחזר לבית הכלא כבר נמצאו שם הצהרונים, שהודיעו על קבלת שוחד במאות אלפי ל"י וצירי ו שפאק כמפלצת. האסירים ידעו עתה עם מי יש להכבוד בשבת: איש ציבור, מפקד בצה"ל. תגובתם היתה תגובה של כל חברה סגורה כלפי אדם זר: הם התרחקו ממנו כמנודה. רק אחד מהם, צעיר בעל עבר צבאי, לחש לו: "מר שפאק, דע לך שעלויה להיות כאן התקוממות נגדך!"

משך אותו יום לא דיבר איש עם שפאק. שום חוקר לא קרא לו לחקירה. בלילה דאג לו אותו בחור ידידותי למזרון ושמיכה, והוא שכב בפינה לישון. חמש דקות אחרי כיבוש האורות החלו לפתע לעוף לכיוון שפאק מכל קצות החדר נעלים, אבנים, בגדים. הוא נפצע באפו, הקים צעקות. השוטרים הדליקו מיד את האור, שלאו מיו עשה זאת. איש, כמובן, לא עשה זאת. השוטרים הסתלקו. שפאק לא עצם עוד את עיניו אותו לילה. לא נתנו לאיש מבני משפחתו או ידידיו לבוא אליו. גם עם פרקישו אסרו עליו להיפגש. הודיעו לו רק, כי כעבור חמישה ימים יחול יום הביקור השבועי הרשמי לקרובי אסירים, ואז יוכל גם הוא לראות את אשתו. בידודו מן העולם החיצוני היה כה חמור, שכאשר הביאו לו אוכל מהבית לא אהוכנס אליו האוכל. דבר אחד בלבד לאשתו שעתעיר אליו: כדורים להרגעת האולקוס שלו.

פריביזיה של מסתנן

הגיע יום הביקור השבועי. באו קרובי כל העצורים. אפילו את המסתננים באו לבקר. אשתו, אחיו וגיטיו של שפאק עמדו בחוץ, אך להם לא נתנו לראות את העצור. האיש, שבשעתו פיקד על אחת מיחידות הפאר של צה"ל, היה נאלץ להתחנן בפני הקצינים כי יכוב אותו בחסד הניתן למסתנן — שיראה את אשתו. אך למפקד שועלי שחשון לא ניתנה גם פריביליגיה זו.

אם קיור קציני המשטרה לשבור את שפאק — כמעט והצליחו. סיפר הוא מאוחר יותר לבני משפחתו: "זה היה אחד הרגעים הכי קשים שלי. זה היה איום. באים למסתנן, מביאים אוכל, דרישת שלום מהילד. ואני — בני ישב חולה בבית, ולא יכולתי לדעת מה שלומי, איך השפיעה עליו כל הפרשה."

חלפו ששת ימי המעצר, שפאק נלקח שנית לבית המשפט השלום. שוב חיכו לו ידידים — הפעם מאות — שקראו קריאות עידוד לעברו. האולם היה מלא עד אפס מקום. הפעם הופיע המפקח יעקב קוטלר. הוא טען שאם ישוחרר שפאק בערבות, "איבדה המשטרה את כל המערכה". פולונסקי חקר את הקצין בתקיפות בלתי רגילה, אך קוטלר התחמק ממתן תשובות ברורות, דרש 15 ימי מעצר נוספים. שוב פסק השופט ששה ימים. פולונסקי סיפר על התנאים בהם הוחזק שפאק במעצר. השופט נראה מזועזע, קרא לשפאק לדוכן העדים, למסור עדות על מעצרו. "יש להעביר את העצור לתא מיוחד", פסק לבסוף השופט, "ולהרשות לאשתו לבקר בכל יום!" הפעם נלקח שפאק לתחנת אוריי יהודה. אולם משהתעניינו קרוביו במטה המחוז על מקום מעצרו, נאמר להם כי שפאק נלקח ליפו. כשהזכירה להם אשתו כי קיימת הוראה של השופט לתת לה לבקר, השיב המפקח קוטלר: "זאת לא הוראה, רק המלצה. אנחנו יכולים להתחשב בה או לא, לפי רצוננו." רק למחרת, שבוע בדיוק אחרי שנעצר, ניתן סוף סוף לשפאק לראות את אשתו. עד אותו רגע לא ידע כי בנו, יורם בן התשע, שהיה חולה, הועבר לביתה של אחת הדודות, שתפסל בו. מלחה בלש, הוצא שפאק להצר, חיבק את אשתו בהתרגשות. בינתיים הגיש פולונסקי בקשה לבית המשפט המחוזי לשיחרור שפאק בערבות. השופט מקס קנת נעתר לבקשה, הורה לשחררו 48 שעות לפני תום תקופת המעצר שפסק השופט טרייטש. עד אותו בוקר — תשעה ימים אחרי שנעצר — לא חקר איש את שפאק, איש לא שאל אותו בנוגע להאשמות שהוטחו נגדו. רק ביום שני, חמש שעות לפני המועד בו קבע השופט המחוזי כי יש לשחררו, הופיעו אנשי המשטרה בתאו של שפאק, לקחוהו למטה המחוז. היתה זו החקירה הראשונה שחוקר. הוא נמשכה שעה וחצי. לא היתה שאלה אחת אשר שפאק לא ענה עליה. הוא לא אמר: "אתייעץ עם עורך דיני, אענה רק בבית המשפט", כי אם ענה תשובה מאה לכל שאלה. החוקרים רצו גם לדעת אם הוא שותף במעוררון עומד כייאם, וכיצד ייתכן שעזר לאנשים כה רבים ללא טובת הנאה. בשעה 11 הובא שוב לבית המשפט המחוזי. הפעם חיכו לו, מלבד ידידיו, צלמי יומן גבע. הם צילמוהו יורד ממכונית המשטרה, נכנס לבית המשפט תחת משמר. כאשר נטע בטנדר פתוח לאוריי יהודה, עקבו אחריו הצלמים כל הדרך. לפני השיחרור עוד קראו לו החוקרים לשיבה ניספת. אך אחרי שנתנו לו להמתין שעתים, הודיעו לו: "אתה יודע מה? אנחנו עייפים עכשיו. נזמין אותך פעם אחרת." הוא לא הוזמן. שפאק היה עתה חופשי. רק הגבלה אחת הטיל עליו השופט: למשך חודש ימים אסור לו לבוא בתחומי יפו.

רימונים מוזר חסן בק

היו ימים, כששמחו לראות את שפאק בא בתחומי יפו. או היה מפקד פלוגה ב' העצמאות. בין פיקודיו של שפאק היתה גם מרים אשתו. בתוך הארגון האדום שלה היתה מטמינה אקדח ושני רימונים, חומקת בין המשמרות הבריטיים. לא פעם היתה יוצאת עם יתה פקודי בעלה למדנות ההגנה מול מסד חסן בק, כשמנגרם יפו הערבית. לא היתה זו התחלת דרכו הצבאית של שפאק, וגם לא סופה. הצבר התל אביבי התגייס להגנה בגיל 15. כעבור שנה עבר קורס מפקדי כיתות ארצי בשפיה, סיים אותו כחניך המצטיין. תעודה מיוחדת על כך מצויה עד היום בידירתו. בגיל 18 כבר היה ממכף ונשלח בראש מחלקה לגליל העליון, לפקד על השמירה במקומיה והאזור. שלושה חודשים שירת בתפקיד זה, ונלחם משם לקורס של חצי שנה למפקדי מחלקות. בניגוראה.

הוא חזר לתל אביב, קיבל בה פיקוד על מחלקה. בראשה יצא לבן שמן, כמפקד המקום. הצעיר, שבאופן רשמי היה פקיד בעיריית תל אביב, נשאר שם ששה שבועות, שנרשמו אז כחופשה. קיבל תשלום מידי כופר היישוב. בסוף 1939 חזר לעבודתו, אך לא לזמן רב. באוגוסט 1941 התגייס לצבא הבריטי, במסגרת מחלקה מיוחדת של מפקדי ההגנה, שכללה את חיים לסקוב, יחזקאל סחרוב (סהר), יואב פלג (כיום סגן המפקח הכללי).

כעבור חודש היה אריה שפאק טוראי ראשון — יחד עם חיים לסקוב. הוא הגיע לדרגת סרגנט, לחם בראש מחלקתו על הסניור. הוא נפצע שם וחזר בסוף 1946 ארצה. את השנה וחצי בין סוף המלחמה לבין שיחרורו ניצל שפאק עם קבוצת חיילים ארצישראליים אחרים להברחת נשק ועולים לארץ. הוא חזר לעירייה, אך שוב לא לזמן ארוך. באמצע 1947 נקרא מחדש לתפקיד פעיל בהגנה, כונה כמפקד פלוגה ב' של ח"ש תל אביב. בסך הכל היו אז שתי פלוגות כאלה. פלוגה ב' הפכה במרוצת הקרבות נגד המצרים לפלוגת שועלי שחשון הידועה, אשר שפאק היה מייסדה ומפקדה. עם פלוגתו, שרוב אנשיה היו וותיקים בהגנה, נשלח שפאק לבן שמן, אחרי שנצטוו 14 אנשי פלוגה א' עלידי הלגיון הערבי ליד מתנה בית נבאללה. בין שמן היתה במצור, ושפאק מונה למפקדה. הפלוגה עצמה הפכה בפיקודו של שפאק לקורס סמלים, שפורז לאחר מכן, הייתה את יסוד סגל הפיקוד של חטיבת גבעתי.

חודשים נשארו שפאק ואנשיו במצור בבן שמן, עד שחטיבת גבעתי נצטוותה להיערך במרחב הדרוש לקראת הפלישה הערבית. פלוגתו היתה בין היחידות שהתאספו באותה שבת של ה1 באפריל ליד נמל תל אביב וחיכו לבוא האנייה שנשאה את הרובים הצרעיים הראשונים, לקראת המיצע הצבאי הנרחב הראשון של ההגנה. נחשון. לפריצת הדרך לירושלים. מפקד הגדוד הזמני היה חיים לסקוב. צורפו אליו חמש פלוגות ממקומות שונים בארץ. הפלוגה התל אביבית היתה פלוגה ב' של שפאק. היא כבשה את דיר מוחזין, הכפר הערבי הראשון שנכבש והותקז בידי כוחות עבריים. מאחת הגבעות הסמוכות החלו משוריינים אנגליים להפגין את העמדות של שפאק בתותחי טיקס פאונדרס, כדי לאלץ את ההגנה לפנות את הכפר. שפאק, מפקד הפלוגה, היה גם הפצוע הראשון שלה, לאחר שנפצע מרסיס של פגז. הוא הוצא באמבולנס לחולדה, נחבש, חזר לפלוגה כשזרועו הימנית חבושה בגבס.

פגז נשאר בראש הפלוגה, כאשר על דגלה נרשמו שמות ומיבצעים היסטוריים: פריצת הדרך לירושלים, סיהור מרחב הדרום, לטרון. ב10 למאי נקרא אריה שפאק שוב לפיקוד. הוטל עליו לפרוץ שנית את הדרך לירושלים, שנסתמה אזרי נחשון. הוא קיבל לידו 12 משוריינים, לתוכם הוכנס חלק מהפלוגה. כמה עיתונאים חריים נכנסו למשוריין הפיקוד של אריה שפאק. הם יצאו מהחולדה, עברו את סיבוב הטרון. ליד סיבוב דיר איוב חטמו את הדרך שלושה טנקים בריטיים. המשוריינים נעצרו כששים מטר מהטנקים, כאשר הונף מאחד הטנקים דגל לבן, המסמל כניעה או הפוגה. שפאק נתן פקודה למשוריין הראשון, משוריין הגישוש, להתקדם מספר מטרים ולראות כיצד תהיה ההגבה. היא היתה רצחנית: הטנקים פתחו באש תופת וכל אנשי המשוריין נהרגו או נפצעו.

אז נתן שפאק הוראה באלחוט לכל יתר המשוריינים להסתובב אחורה ולחזור במהירות האפשרית לבסיס בחולדה. הכביש בקטע זה היה צר מאד וכדי לסיובב את המשוריינים המסורבלים, בעלי שדה הראייה המוגבל, היו הגנבים נאלצים לתמןן ארוכות. הטנקים השחילו את כל המשוריינים. משוריין הפיקוד קיבל פגיעה ישירה. חלק ניכר מהאנשים נהרג, שפאק נפצע בכל חלקי גופו. כבוחותיו האחרונים המשיך לפקד על הסור המשוריין עד חזרוו לבסיס בחולדה. שם איבד את הכרתו.

מוזר יובר ארייאצק

מחולדה הועברו כל הפצועים, וביניהם שפאק, לבית החולים ביליטו. מאחר שהדרך לתל אביב היתה חסומה, נמשכה הנסיעה למעלה משש שעות, כשהפצועים וצועקים מכאבים בביליטו שכב שפאק ארבעה ימים. אולם עם בוא פצועים קשים יותר מקרבות

פרשת מעצרו הסנסציוני של אריה שפאק ליתא הכליא

בנובמבר 1955 פרש גפן מראשות מינהל יפו. יורשו הטבעי היה אריה שפאק. היו לו, מכל הבחינות, סמכויות וחובות של ראש עיר. כי מינהל יפו ממשיך לפעול עד היום כיהודה אדמיניסטרטיבית עצמאית, עם מחלקות משלו לפיקוח, סניטציה, הנדסה, גבייה, רשיונות, עצמאות זו היתה לטובת החושבים, שלא נאלצו לכתת את רגליהם על כל דבר קטן לצפון העיר. השמות יפו ושפאק נפכו כמעט שמות גרופים. כאשר נתמנה אליעזר שכטר לפני כחודש כסגן-ראש-העיריה וכממונה על ענייני יפו, במשטרו החדש של מרכזי נמיר, באו אליו נציגי המועטים ביפו לברכו על מינויו. בין היתר הכריזו הקאדי המוסלמי של יפו, שופט בית-הדין השארעי שייך טאהא חמאד: „אני רוצה שתדע שהערבים ביפו מצמינים כאללה ובשפאק, זה אחד האנשים היחידים במדינה אשר אינו מפלה בין יהודים לערבים. אנחנו כולנו תפילה שהוא ימשיך לכהן בתפקידו ולשרת את אורחי יפו כבעבר.“

★ ★ ★

הרמק: מודיוני ל"י ובמשות פרוטמצייה

יתכן כי השייך המלימד אמר את דבריו מתוך הבנה עמוקה של מהות החיים המפלגתיים בארץ. למעשה, לא היה צריך להיות מומחה גדול במדיניות כדי לדעת שעם שינוי הקואליציה העירונית, חייבים לבוא שינויים לא רק בראשות העיר אלא גם בראשות כל נקודות-המפתח של השלטון העירוני. לגבי אריה שפאק באו החילופים בצורה הברוטאלית והמהירה ביותר.

הרמז הראשון שמשהו מתבשל מתחת לרגליו בא אליו בדמות תריסר בלשים, אשר שניים מהם התייצבו בלשכתו, ביקשו ממנו רשות לנהל ביקורת והקריה בשתי מחלקות של המינהל: מחלקת הרשיונות ומחלקת הפיקוח. כראש המינהל ביקשווהו להילחם אליהם. השופט רים בדוק תיקים ורישומים בשתי המחלקות, הודיעו כעבור שלוש שעות של בדיקה כי הם עוצרים את שני ראשי המחלקות: שמחה לאהר ואשר פרץ, בעלי 15 ועשר שנות-תק בעיריה. כאדם אחראי הלך שפאק בשעות אחר-הצהריים למטה המשטרה, לשאול לפשר מעצר עוזריו. „הודעה מיוחדת תימסר ישירות לראש-העיריה“, נמכר לו. שפאק נתבקש בינתיים לתת תיאור על מיכנה מינהל יפו. לאחר שעשה זאת, הודיעו לו לפתע שהחליטו לעצור גם אותו. כאשר שיחרר שפאק בערבות, ניסו עתונאים וביניהם גם כתבי העולם הזה, לברר מה בפיו על ההאשמות נגדו. שפאק סירב לדבר. „את מה שיש לי לומר, אומר בבית-המשפט!“ ענה. אולם מאות הפקידים שעבדו תחת ידיו יכלו לספק את חומרי-הרקע אשר שפאק עצמו העדיף לעבור עליו בשתיקה.

מהו רקע זה? אדם במעמדו של אריה שפאק — אם בממשלה, אם במוסדות ציבוריים חשובים, אם בכל עיריה בארץ — מחזיק בידיו את גורלם ואת אושרם של רבבות אנשים. לרשות המינהל, למשל, עומד תקציב שנתי של כשני מיליון לירות. המיועד בין השאר לעזרה סוציאלית, להלוואות לצרכי פיתוח ושיקום, להלוואות לפינוי דיירים ממיבנים מסוכנים וממשכנות-עוני. ההלוואות ניתנו בהתאם להמלצות של ועדות פריטיות, בהן השתתפו באיכות העיריה והממשלה. שפאק היה באיכות העיריה.

לעומת זאת, לא היה לשפאק באופן אישי קשר ישיר עם מתן הרשיונות והטיפול הכרוך בהם. ההסדר היה שמחלקת הרשיונות של מינהל יפו טיפלה בהכנת הרשיונות ובמשא ומתן עם מקבלי הרשיונות השונים, ואילו החתימה על הרשיון היתה סמכותו הבלעדית של סגן-ראש-העיריה, הממונה על ענייני יפו. ההליך זה נעשה לא באמצעותו של שפאק, ואף לא בתיווכו.

טבעי שאדם במעמדו של שפאק יקבל מאות פניות אישיות של בקשת עזרה. אלה יכולות להיות בקשות מצד מוסדות רשמיים או אישי ציבור, ביניהם גם מפקדי משטרה. (המשך בעמוד 20)

קלקיליה וכפר-סבא, עזב שפאק את מיטתו, ברח ללא רשות מבית-החולים, הצטרף לפלוגת הפלוגה המשיכה במסע הקרבות: לטרון, פשיטות-לילה באשדוד, ההגנה על באר-טוביה ונגבה, גבעה 69, טיהור מרחב כפר מנחם, תל אלסאפי, חטה, כרתייה, עיראק אלימנשיה, פאלוג'יה, ואו, בלילה השני של קרבות עשרת הימים, בתום ההפוגה הראשונה, באה הודעה למטה הגדוד שפלוגה מצרית חכמה את הדרך היחידה לנגבה, והתבססה על המשלט 105.

הפלוגה היחידה שעמדה לרשות צירא (כיום אלוף צבי צור), מפקד הגדוד, היתה פלוגת הגיפנים והמשוריינים של שפאק. היתה זו פלוגה שמעצם מהותה לא נבנתה לכיבוש מוצב, אלא לעריכת פעולות-פשיטה בניידות ובעוצמת-אש מרוכזת. אולם צירא הטיל על שפאק את המשימה: לחסל את המצרים במשלט 105.

הגיפנים הפתוחים עלו בגלגליהם על המשלט המצרי, ירו ישר אל תוך השוחות. המצרים נסו בבהלה, השאירו אחריהם הרוגים ונשק רב. מפקד הפלוגה המצרית נפצע. היה זה סרן בשם גמאל עבד אל-נאצר. בזכרונותיו התעכב נשיא רעים על אותו לילה כעל נקודת-מיפנה בתולדותיו, כתב: „הייתי רוצה להכיר את מפקד הפלוגה שכבש את 105.“ גם בפיקוד העברי לא היה ספק כי הקרב של 105 הוא נקודת-מיפנה היסטורית. אותו לילה הוענק לפלוגה תואר-הכבוד הרשמי שלה: שועלי שמשון.

באו הקרבות על משטרת עיראק סוידאן, בהם סבלה הפלוגה אבידות כבדות. יחד עם כל הטיבת גבעתי המשיכה בפעולות במרחב הדרום עד כיבוש משלטי חוליקאת ושבירת גבו של הצבא המצרי.

★ ★ ★

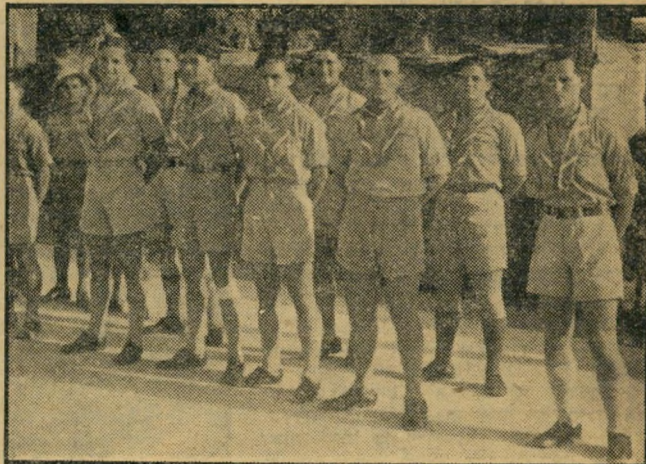
אלדה ואריה שפאק

וב פשט אריה שפאק את מדיו. אילו נהג לפי נטיותיו הטבעיות ולפי סיכויו, היה יושב כיום בפיקוד הגבוה של צה"ל. אך עיריית תל-אביב פנתה למטכ"ל בבקשה לשחרר את שפאק. באותם הימים שוחררו מצה"ל נכים והיילים רבים מבני תל-אביב, ועל שפאק הוטל לספק בשיקום באגף מיוחד, שהוקם לצורך זה במחלקת מזכיר העיר.

שפאק תור לעיריה, הועבר בפברואר 1951 ליפו. היתה זו עיר פרוות: מופקרת, מלוכלכת, מוזנחת. כמות המים לנפש הגיעה ל-90 ליטר ליום. אלפים גרו בבתים מסוכנים בכל שטחי יפו, בעיקר בעיר העתיקה. העיר היתה נתונה עדיין בתהוהו ובהוהו שלאחר הכיבוש. עולים פלשו לכל דירה שנראתה להם, בעלי פרוטקציה השתלטו על חנויות ובתים ללא רשות חוקית. איש לא חלם על תשלום מסים. לא היו שום מסחר, שום תעשייה, שום מלאכה. העיר דמתה למחנה-פליטים אחד גדול, בו מתגוררות כ-75 אלף נפש.

ואו החל שפאק, יחד עם ראש-המינהל דב גפן, לתכנן ולבצע שיפורים בכל שטחי-החיים ביפו. המשימה הרוחפה ביותר היתה ניקוי ופינוי ההרסות. פינוי דיירים, אשר סכנת מחת ריחפה על ראשם, באה בשלב שני. כצעד ראשון הוקם או מחנה מפונים מיוחד בסחנה דררשי, לשם הועברו למעלה מ-500 משפחות שהתגוררו במיבנים מסוכנים. בתיהם נהרסו מיד לאחר הפינוי. אולם לא תמיד באה הפעולה בזמן: ברחוב 22 ביפו התמוטט ללא אזהרה בית בן שלוש קומות, קבר תחתיו 14 איש.

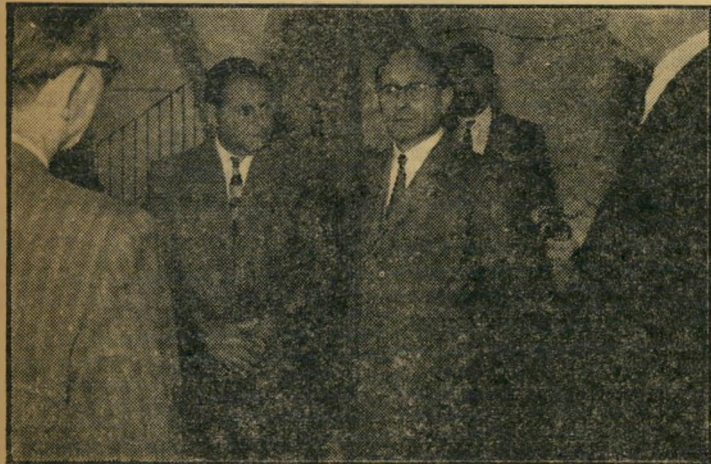
שש תחנית בדרך ליפו

המפקד עם אחד מפיקודיו, בעת טיול בי דרום, לפני קום המדינה. שפאק עבד בעיריית תל-אביב, הקדיש להגנה את שאר זמנו.

איש הבריגדה ליד שלט באיטלי' יה המראה את הדרך למחנה הפלוגה המסייעת, בה שרת שפאק כסמל.

הצופה אריה שפאק, בהיותו נער תל-אביבי, לפני 25 שנה. הוא נראה בשורה הראשונה (שלישי מימין). תנועת הצופים היתה לו מבוא להגנה ולאגודות מכבי, הפך בה לאחד העסקנים המרכזיים.

המנהל אריה שפאק (שמאל) בחברת ראש העיר חיים לבנון. מאחורי ריהם: שמחה לאהר, ראש מחלקת הפיקוח של מינהל יפו, שנעצר אף הוא. תמונה זו מבליטה את מעמדו של שפאק כאיש הקובע ביפו.

השועל בנייף המפקד של שועלי-שמשון, במיצעד 1948 ברחוב בות. בתום המיצעד לחץ ביגיי את ידי שפאק.

הבעל עם אשתו מרים, על רקע חור-שות בן-שמן, בתחילת 1948, כי שהיה מפקד המקום ומרים שרתה תחת פיקודו.

עצמכם בידכם. ובחורות, אתן אינכן יודעות את המצפה לכן בגלל כמה רגעים של תצוגה. למענכן, למען אושרכן, שימרו על הבית."

רוב הנוכחים, ביחוד המבוגרים שבהם, נראו משוכנעים. רק צעיר משופם היה מרונן במקצת. הוא שאל האם נכון שבשעת המגע המיני מעבירים בני הזוג זה לזה תכר"נות אופי. "שטויות" השיבה לו הרופאה הד"ר קלרה כהן. הצעיר לא הסתפק בתשובה: "אבל קראתי את זה בספרמיין רציני ומוסמך!"

דרכי אדם גרושי פספורט

היה זה מבצע בזק. 24 שעות לפני שהפ"ליגה משאית שוהם, דגן, מנמל מונטריאול בקנדה, ניצח רב־חובלה על טכס הנישואין המזונו ביותר בהיסטוריה של צפי הסוחר הישראלי הקצין השלישי של המשאית, דניאל פיהא (28), נשא לו בטכס מסואר, שנערך בבית הכנסת המרכזי של מונטריאול, עמנואל. את שוטרת התנועה דורותי נדלר (33).

לטכס, שלחה בכותרות עתונים בקנדה, ארצות־הברית וישראל, קדמו שיחות של פונים בהולות בין מונטריאול לשיקאגו, שבטיימן קיבלה השוטרת היהודיה דורותי נדלר חופשה זמנית מיוחדת ממשטרת התנועה של שיקאגו, הוטסה בחפזון אל חיבר לבה, שעמד להפליג באונייתו למחרת. השיחה האחרונה שנערכה בעניין זה בקו הטלפונים מונטריאול־שיקאגו היתה בין ה"כלה המאושרת והוריה הקשישים. "שלוש דאדי", קראה הצעירה, העטופה בצעיף לבן, אל אפרכסת הטלפון במשרד בית־הכנסת בו נערך הטכס, "אני נוסעת לישראל. התחנתי."

השבוע, חודשיים לאחר המבצע הבהול, הופיעו בני הזוג שוב בפני הרב. הפעם ב"משרדי העד הקהילה בתל־אביב. גרושיהם אושרו סופית על־ידי בית־דין רבני. דורותי נדלר ערכה את הכנותיה האחרונות לחזרתה לארצות הברית.

מה יהיה הבן? הדרך ממונטריאול שבקנדה לחיפה לא היה סוגה בשושים. ירח־הדבש הקצר הסתיים בבית החולים בנאפולי. דורותי חלתה בדרך, הועברה לבית־החולים בעיר הנמל האיטלקית. אולם האידיליה בין הזוג הסתיימה עוד קודם לכן. "מיד לאחר ההפלגה התגלו בינינו חלוקי־דעות", סיפרה הכלה המאוכזבת ל"כח העולם הזה. "לא רציתי לחזור על אורחות האמריקאית ולהשתקע בישראל," הסבירה את הרקע לחילוקי־דעות יסודיים אלה.

לדורותי היתה אף תוכנית־חיים בשביל בעלה הצעיר: היא הציעה לו לחזור על קצינותו בדגן, להפוך לרב־חובל של יכטה. דניאל פיהא סרב.

מאוחר יותר, לכשהגיעה דורותי אל בעלה לחיפה, מצאו השניים נושא חדש למחלוקת: מה תהיה האחרות העתידה של בניהם. היוכחה התלהט ללא כל קשר לעובדה כי בעיה זו עלולה להתעורר רק בעוד 15 שנה, הזמן בו עלול הבן, אם יחלה, לצאת מרשות האם, לעבור לרשות האב.

דורותי, הטוענת שאת נאמנותה לאורחותיה האמריקאית הוכיחה עוד במלחמת העולם השנייה, כשהתנדבה לצבא ארצות־הברית כ"קשרית, לא היתה מוכנה לחזור. היא ניצבה השבוע לצד בעלה בחוד הקהילה התל־אביבי. המלצה מוידיר ישראל. "רציתי ל"היפרד מדניאל בנשיקה", סיפרה השבוע דורותי, "אולם הוא סרב. הוא רק נתן לי מספחת לנגב את הדמעות." גם עתה, כש"היא מבלה את התקופה הקצרה שנותרת עד שתעלה על האניה שתחזירה למולדתה כ"בטיל בגני חיפה ובהאונה לתקליטים מעל פטיפון־נייד, ממשיכה דורותי להויל דמעות. "קחיני כל הזמן שיקרה נס ודניאל ישנה את דעותי. אני כל־כך אוהבת אותו. התי"אהבתי בו מהרגע הראשון שראיתי." אולם לאנשי צוות דגן יש גרסה אחרת בדבר התאהבות זו. סיפרו הם: כשעגנה דגן בשיקאגו, עלתה דורותי לסיפון בשעה שתיים בלילה, הציגה פתק ממכר ישראלי. הפתק, שהיה כתוב בעברית, המליץ על דורותי כ"נערה ילידותית לימאים." האיש הראשון שקיבל את ההמלצה היה הקצין השלישי פיהא. הוא הסתגר עימה בתאו, הודיע למחרת בבוקר כי הם מתחתנים.

בחור שאנס אותי. פניתי לאמי ושאלתי אותה מה לעשות והיא ענתה: אל תפחדי, כשתתחנתי תקחי דם מתרנגול ואז יהיה הכל בסדר. האם אמי צדקה?"

"אני בת 17 והולכת עם בחור נהדר", כתבה נערה שניה. "אני אוהבת אותו עד לשגעון. אנהנו משתדלים להיות ילדים טובים אבל מפחדים שנכנס לאינו צרה היות ואין באפשרותנו להתחתן. מה לע"שות?"

התשובה, מפיו של הד"ר גלעדי: "חבל שהגעתם בגיל כה־צעיר למדרגה כזו. רצוי לא ללכת עם בחור קבוע ולחפש במקום זה חברה. לא לצאת לטיולים בצוותא. לקבל בחור שאוהבם רק כשיש עוד מישהו בחדר. הדברים האלה מצטיקים אבל הם חשובים עד למאד."

בתשובה לרוב השאלות הפנו אנשי ה"אגודה את השאלים לרופאים ופסיכולוגים כדי למצוא מרפא לבעיותיהם. הקו הכללי בעצותיהם היה:

- לא להתחתן בגיל מוקדם ולא כמ"אחר. הגיל האידיאלי הוא 23.
  - להמנע מיהסוס־מיניים לפני הנישואים.
  - להזהר מאוננות.
  - לדעת מה מצפה להם בחיי הנישואים.
- הסביר הד"ר רפאל רוזנר, מנהל השירות הפסיכיאטרי בשירות בתי הסוהר: "זורנו הוא דור פסיבי. במקום לנגן מוסיקה מא"

מלה דורותי וחתן בחופה* אחרי מבט ראשון, בא שני

זינים למוסיקה. במקום לעסוק בספורט הולכים להסתכל במשחקי כדורגל. גם בחיי הנישואין נעשנו פסיביים. מהכנים לגירויים חיצוניים ומחפשים בילוי משותף במקום תוכן חיים. השיעמום הוא כיום האויב הגדול ביותר של הנישואין. הבעל מפתח ש"אינו נותן די לאשה, והאשה מפתחת שאינה נותנת די לבעל. משום כך לא קטן הוא מספר הבעלים ההולכים לבתי־הסוהר משום שרצוים לתת לנשותיהם עושר כתחליף ל"אושר. על כל זה צריך לחשוב ולהשתל למצוא פתרון!"

שמירה על הבית. "לעזאזל, למה ל"הסתדר כבר בגיל צעיר זוגות זוגות?" יצא הד"ר גלעדי נגד שיטת החברות הקבועה בגיל צעיר. "לערוי לכך לא במעט החינוך המשותף בבתי־הספר התיכוניים. הנערה יושבת בחדרה עם צערים ומחשוף עמוק, ושעה שהמורה עוסק על הלוח בסינוסים ובקוסינוסים, מסתכל התלמיד היושב ליד ה"נערה אל תוך הסינוסים והקוסינוסים אשר בחזה."

ב"חורים", קראה אחריו אשתו, "עסקו בכל מיני תעסוקות והרבי, רק אל תספקו את

(המשך מעמוד 7)

חזר בו בסוף השבוע מאחת מהחלטותיו הר"קודמות. היה זה כשהוחזר אליו הצעיר מר"דכי אנטוניו מחיפה. המשטרה בקשה יומיים נוספים. הצעיר לא התרגש, ביקש רק שאיסור פרסום שמו ותצלומי "ישארו ב"תקפם. הוא היה בטוח שיענה בחיוב. אולם כאן קם התובע המשטרתי ובנאום חריף התנגד לאיסור. "אדרכא, כבוד השופט," אמר, "הייתי מבקש להמליץ לפרסם את פרשת ההונאה בגלל העניין הציבורי הרב שיש בה." אנטוניו שלח מבט מלא־הפתעה בשופט. הוא לא ציפה לכך. הוא ניסה ולומר למשהו לשופט, אולם טרייחיש סירב כבר לשמוע. הוא התיר לפרסום את השם אך לא את הצילום של החשוד. "אתם רואים, בכל זאת סידרתי אתכם," צחק אנטוניו כשיצא.

בחוגי המשפטנים עוררו החלטות אלה, שמספרן גובר והולך, פקפוקים חמורים. המתנגדים טענו לא רק כי הפרסום הוא חלק מהעונש, ומרתיע פושעים אחרים; הם טענו גם כי לגבי חלק מן העבריינים, וב"עיקר רמאים, חשוב להזהיר את הציבור פן יפילו בפח קרבות נוספים.

על כף המאזניים היה מונח עקרון יסודי עוד יותר: העקרון המקודש של סומביות המשפט. עקרון זה, אחד מעמודי־התווך של מדינת־החוק המודרנית, בא כדי לאפשר ביקורת ציבורית על מערכת המשפט, למנוע קנוניות, לקרב את הציבור אל מערכת החוק ולהעמידו על תופעות חברתיות הטער"נות ליבון.

היה נדמה, השבוע, כי צד זה, החשוב אף משיקולים אישיים, אינו עומד תמיד לנגד עיני השופטים במידה מספקת.

נוער רוח הקודש

"אני בגיל 27 ועוסקת באונגנים. אני עוד בתולה. מה לעשות?" השאלה הנראית כלקוּחה מתוך מדור מבויים של עצות לבנות הטיפשעשרה, הופנתה השבוע לצוות של אנשי־מדע, רופאים ופסיכולוגים שישבו על הבמה באולם ההרצאות בבית־הסדאוס בתל"אביב. לא היה זה חידון פומבי נוסף בשטח חדש, כי אם נסיון, נועז למדי, של אנשי האגודה ליעוץ לנוער לקראת הנישואין, למלא את החלל בשטח החינוך בישראל — החינוך המיני (ראה מסגרת).

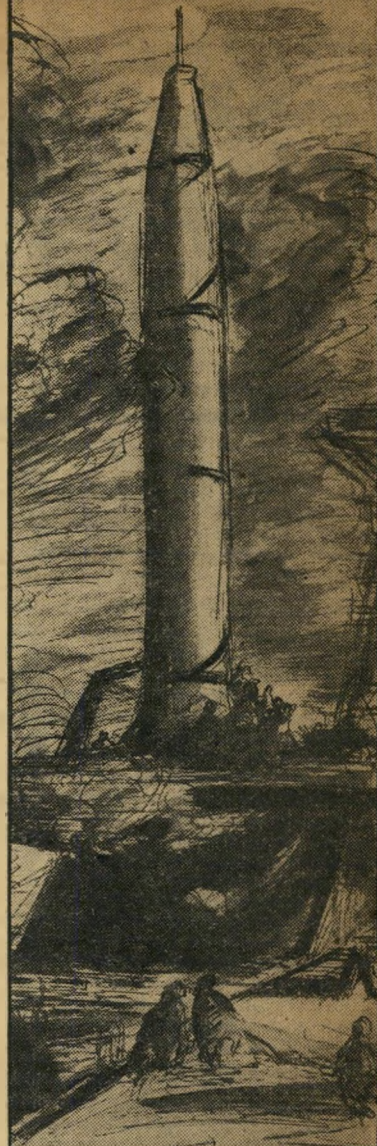
עד כה נהגו אנשי האגודה הציבורית, שהוקמה לפני שנים מספר, ליעץ לוונות ולבודדים שהופיעו בפניהם בתחנה הקבועה שהקימו בבית־הבריות. הם נתקלו בתופעות של בורות מוחלטת בשטח המיני. לרוב היו עצותיהם מאוחרות מדי. משום כך נקטו בצעד של הסברה פומבית, הזמינו בנינוער מגיל 16 ומעלה לשאול שאלות ולקבל עליהן תשובות מפ"י חבר מומחים שהתכנס במקום.

היענות היתה בלתי־משוערת. האולם הקטן של בית־הבריות היה גרוש ומלא רק כמחצית ממאתיים הנוכחים היתה בני"נוער. השאר היו מבוגרים, כולל זקנים וז"קנות עד גיל 70. בני־הנוער עצמם היו מגוון מיוחד. לא היו בהם גברכים או בנות טיפשעשרה, שלהם בעיקר נועדה ה"הסברה, אלא תלמידי גמנסיות, חברי תנועות נוער, בנינוער דתי חובשי כומתות ממספר רב, ורחקים בשנות העשרים. אולם הבורות המינית שילוו רבים מהם בשאלות לא נפלה מהבורות שהיו מגלים נערים במעברה נ"דחת.

במקרים רבים לא יכלו המומחים, שלא תמיד היו מעודכנים בתפישות האחרונות של החינוך המיני, לתת עצות של ממש. כך, למשל, השיב הד"ר מרדכי גלעדי, שהוא ואשתו הם הרוח החיה באגודה, ל"ש"אלתה של הבתולה בת ה־22: "אני מציע לך להפסיק בהחלט עם האוננות. אחריכך אפתל יחד אתך שהקב"ש שלח לך את הבחור שתוכלי להתחתן עמו."

דם מתרנגול. הד"ר גלעדי ניסה לעודד את שואלי־השאלות. "בדור שאין בו רומם טיוע ולא שולחים בו פרחים ומונים רק את מספר הפעמים שהולכים לקולנוע, חשר בה הסברה המינית יותר מאשר הטיל הנשלח לירח." אולם לא היה צורך בעידוד. השאלות זרמו בקצב מהיר.

ונשארתי לבדי בבית," פתחה את השאלה נערה אחת, "הורי הלכו לחתונה ובא אלי

"יש בירינו כלי־נשק נור"אים הנמצאים בשלב של ג"בוש!" הכריז בשבוע שעבר ראש ממשלת ברית־המוע"צ, ניקיטה כרושצ'וב.

נאום זה הפך את תשימת"לב העולם לעובדה שכה ב"שעה שנערכות שיחות פ"י רוקינהשק והכנות לעודית"פיסגה להבטחת השלום, ע"סוקים המתכננים הצבאיים כהמצאת כלי־נשק אגדתיים, ובגיבוש שיטות איסטרטגי"גיות שיהפכו את מלחמת העתיד — אם איפעם תפי"רוץ — לדבר שאין כדוגמתו.

- מה הם כלי־הנשק החדשים שיופעלו בדורנו?
- מהי דמות מלחמת־הנועז שהאלופים מתכוננים לקראתה בסודי־סודות?

בגליון הבא יפרסם "העולם הזה" את כתבת־הענק

מלחמה 1974

המבוססת על מחקרו של קצין אמ"ריקאי, שחזר לנבכי העתיד, והמתאר בצורה פלאסטית מלחמה המדיהה נס את הדמיון הנוגע ביותר.

אין זו ספרות מופז, מדע הדמיון! זהו מחקר מדוייק, המבוסס על כלי־הנשק הנמי צאים עתה בשלב של גיבוש ותכנון, הפותח אפיקים חי"דשים למחשבה הצבאית ב"יב, ביבשה, באוויר ובחלל.

* כינוי בשפת בנות הטיפשעשרה לבתו"ל"י.

ההצעה 3!

עם סיום סידרת המאמרים על הגברברים, בה נתן תאור מקיף על צמיחתם, חייהם והצפוי להם, הציג "העולם הזה" בפני אישים שונים את השאלה: מה ניתן לעשות לתיקון המצב? במיוחד נתונה תורת המערכת לשופט השלום לנוער מר דוד רייפן; למי

מונה על המוענות מטעם משרד הסעד הגברת רחל הוטנר ולפניה מר יוסף כריאר; למופד ולמחנך יהודה שביט (שטראוך), מרכז הטיפול בילד ובנוער של עיריית תל-אביב-יפו, אשר על סמך הראיונות שנערכו איתם מוגשות ההצעות הממשיות הבאות.

ה תופעה היא עזומת. ניוירוק, האמבורג, מוסקה, לונדון, שיקאגו, תל-אביב — לכל אחת מן הערים הגדולות יש גברברים משלה.

הרקע גם הוא משותף לכל העולם — התערערות קשרי המשפחה, פלישת הרחוב אל תוך הבית, ריקנות ושיעמום, אולתידים של בתי-הספר, אדישותם של המבוגרים — כשלכל ארץ גורמים אופייניים משלה.

מה ניתן לעשות בישראל לעצירת המגיפה? זרע הפורענות נזרע בנפשו של הנער עוד בבית הוריו — והו זרע אי-השקט ואי-השלמות, המצמיח במרוצת השנים את היבול המסוכן של עזובה, התנכרות ל-חברה וכניעה להשפעת הרחוב. ההורים חיים תחת לחץ מתמיד, לעתים קרובות הם מבודדים מן החברה הסובבת אותם. יש להם אמנם חברים למשחק-קלפים או לבילוי בקול-נוע, אולם אין להם עם מי להיוועץ נקשר לבעיות הנינוך ילדיהם.

קיימת כיום רשת של תחנות יעוץ להורים ותחנות של טיפת-חלב, המקיימות מגע עם הורים לפני ואחרי לידת הילד. דרוש כיום תיאום כל השירותים האלה בקנה-מידה ארצי והרחבת טחם פעולתם כדי שיכלול הסברה ויעוץ להורים גם בבעיות חינוכיות ונפשיות של הילד.

תחנות-היעוץ להורים יכולות אף ליצור מסגרות חברתיות, בהן יכולים הורים של שכונה מסוימת להיגשגש למיטת הרצאות על חינוך או היגיינה נפשית של הילד.

★ ★ ★

רע וזוב

ל משפחות שידריהן הגיעו לגיל מר-סויים, אין גם צורך להקים מסגרות ארגוניות או חברתיות חדשות. כי לכולן יש נקודת-מוקד אחת, המאחדת אותן: בתי-הספר, בהם מבקרים הילדים. משרד החינוך, או משרד הבריאות — אם שניהם יחד — יכולים לחולל את ההפכה הגדולה בחיי הנוער אם ידעו לארגן את ההורים מסביב לבתי-הספר, כדי לשמוע הרצאות, ויחד עם המורים לקבל הדרכת פסיכולוגים מומחים. חוק חינוך חובה — המקיף כ-95% מילדי המדינה — מכניס את הנער למסגרת שנוצרה מלכתחילה לטפל בו טיפול מרוכז לקראת הפיכתו לאזרח המדינה. מה המהות של מסגרת זו? אילו ניתן היה להצביע על גורם אחד, שמעל לכל גורם אחר נכשל ב-מילוי תפקידו בחיי הילד — הרי הוא בית-הספר. כי את אורחיו המחר מחנכים בני האתמול לפי שיטות המאה הקודמת.

מבחינה פסיכולוגית, מפגר בית-הספר לפחות 30 שנה אחרי החברה. כי בעוד שהחברה והמשפחה הילדני כי אין החיים מתחלקים לשלוש ולבן, וכי מאחורי כל מעשה של הילד עומדת רשת אינסופית של מניעים נפשיים, ממשך בית-הספר לפעול לפי שיטת הצינונים של טוב ורע. ילד מת-צוץ, אינו משתתף בשיעור, לא השתלט על חומר הלימודים — זהו ילד רע. המדע ביטל את המושג "רע", קבע דרגות שונות של מחלה, סטיה או הפרעה נפשית. אך המורה לא קיבל בסמינר את ההכשרה הפסיכולוגית שתעזור לו למצוא את סיבת פיגורו או מרי-דנותו של התלמיד. הוא קובע רק שהוא ילד רע. במידה ולמדו על פסיכולוגיה בס-מינר, נעשה הדבר רק כדי למצוא את הדרך הטכנית הטובה ביותר להחזיר חומר לתלמיד. לזכותם של המורים — ולחובת המדינה — יש לציין כי מנאי הלימודים הינם מתחת לכל ביקורת. הכיחות דחוסות מעל-

ליכולת השגחתו של המורה. מה גם ששום מורה אינו יכול להתמסר כולו לתפקידו, אם עליו להשלים את משכורתו העלובה בעבודה כפקיד חלקי או מתן שיעורים פרטיים.

אין גם סינון מינימלי של התלמידים. בכל כיתה נמצאים כמה תלמידים יוצאי-דופן — אם מפני שהם מופרעים אם מחמת פיגור שכלי. אילו יכלו המורים, תחת הדרכה מקצועית מתאימה, לכונן תלמידים אלה לבתי-ספר מיוחדים, או לטיפול מיוחד במסגרת הכיתה, היה נעקר אחד מורעי הפורענות הפעילים ביותר.

אך לא רק המסגרת הארגונית של בית-הספר גרועה. מעל לכל גרועה תכנית ה-לימודים. היא מעופשת, קרתנית, תלושה לחלוטין מן החיים, אינה יוצרת בתלמיד את הערכים האנושיים היסודיים ביותר. אין בה כל תכון, שיכול לספק את סקרנותו האינטלקטואלית של התלמיד. על כן חייב הנער להרוח את צמאנו לידע ממקורות אחרים — הקולנוע והרומנים המדויימים, ההופכים לבעלי השפעה המכרעת.

תלמיד בית-הספר העברי גם אינו לומד על בעיות מין. רק פעם אחת נכנסת אחות בית-הספר, לבושה בסינורה הלבן, לכיתה ומסבירה לתלמידות כיתה ח' או ז' עובדה ביולוגית או שתיים, שהנערות כבר שמו לב אליהן מזמן. הנערים אינם מקבלים — מלבד בכמה בתי-ספר יוצאי-דופן, כל הדי-רכה שהיא. משרד הבריאות התבונן פעם בתוכנית הלימודים של בית-ספר עברי, ולא יכול היה להתאפק מלשאול: "מה זה? האם הלימודים העבריים הם חסרי-מין?"

התלמידים, כמובן, אינם חסרי-מין. אך ללא הסברה, ללא יעוץ, ללא הבנה נוצר מצב מחרד בבתי-הספר התיכוניים בכל הנוגע לשטח זה.

חידוש קטן היה יכול לשנות תמונה זו במידה רבה, אילו צירפו לכל קבוצת בתי-ספר פסיכולוג מוסמך כיועץ לתלמידים, להורים ולמורים. התוספת במשכורת אפי-סית-כמעט, והתוצאות לבתי-המוגבלות. בניו-יורק, למשל, הגיעה פורענות הגברברים בבתי-ספר מסוימים לממדים של מגיפה אמתנית. מורות נאנסות על-ידי תלמידים, מורים נרצחים על שהעזו לגעור בנער. בבית-ספר אחד נרצח לפני כשנה השומע, וגופתו נחתכה לגורים. לאחר מעשה-זוועה זה, צורף לסגל-ההוראה בבית-ספר זה פסי-כולוג. תוצאות פעולתו היו חיוביות להפליא.

גם הספורט צולע בבית-הספר העברי. רק לפני שנה הכיר משרד החינוך בכדורגל כבספורט אשר רצוי להחזירו לבית-הספר. תוכנית-הלימודים מסתפקת בשעה אחת ל-שבוע להתעמלות. במקרים רבים, מורי ה-התעמלות הם זקנים היושבים על כיסא וקוראים "אתחשתיים-שלוש-ארבע" לכיתה המקובצת. אם הם צעירים, עושים הם את עבודתם בקבלנות, בתריסר בתלמידים. הם פורט כאמצעי ליצירת רוש-חיות ולהת-דרת הרגשת השייכות לחברה מסוימת, אינו ידוע בבתי-הספר העבריים. כך שבצעד ה-לישות הנפשית רובצת על בית-הספר גם קללת הנינוך הגופני.

★ ★ ★

תנועת-הנוער — כלי ריק

פ עם התחלק עול חינוכו של הנער בין המשפחה, בית-הספר ותנועת ה-נוער. אולם מזה כמה שנים ירדה תנועת-הנוער מן הפרק כגורם רציני בחינוך. ה-ת-

נועה המדוברת עדיין על הליכה להתיישבות, זוכה רק ללעג. תנועה המדוברת על אידי-אלים נעלים ונשגבים מפני דור או שניים, ומתנכרת בצנינות ובצביעות לאידיאלים אלה במעשי יום-יום, מעוררת בו. ברוב תנועות הנוער בערים שולטים מדריכים-שכר, או עסקנים מפלגתיים מאוכזבים, שלא הצליחו להשיג גיב מוצלח יותר. הם אינם מסוגלים למשוך את הנוער ול-תכו, והם אינם עושים זאת.

בהיותה בנויה על בסיס מפלגתי נוקשה, אין תנועת-הנוער יכולה גם להציע דבר חדש. לנער. אין היא מהדהד בשבילו מסגרת ארגו-נית, בה יוכל לפתח את רעיונותיו ולגבש תפיסת-חיים. להיפך: היא דור-רשת ממנו הודות-מ-ראש עם עקרונות פר-ליטיים וחברתיים נוק-שים, וברגע שהנער מ-גלה נסיה למחשבה עצ-מאית או להערכה רי-אלית של האידיאלים ה-מוגשים לו — הוא מ-סולק.

מחלה זו אין לתקן באמצעים ארגוניים. היא נובעת מן המקור האי-דיאלוגי-המפלגתי של תנועות-הנוער, מקור ה-עומד בניגוד כמעט מוח-לט למציאות החדשה ה-שוררת במדינה. עד ש-אחד משניים אלה — האידיאלים או המציאות — לא ישתנה, אי-אפשר יהיה להחזיק ולחנך את הנוער בתנועות הנוער הקיימות.

★ ★ ★

מועדון ככל שכונה

כ כיצד מבלי ני-צרים לומדים או עובדים, והצעירים שה-עדה סיימו את שירותם הצבאי שיכבת-גיל זו היתה המיד שיכבה דינמית, שופעת מרץ הזקוק לפורקן. פעם מצאו את פורקנם בתנועת-הנוער, או באירגון החתרת. כיום אין עוד מסגרת חיובית כזו שתמשוך אותם.

על קרקע זו גדלים הגברברים. הם מבליים את זמנם בסנוקרים, בהצגות קולנוע, ברדי-פה סרת-תכלית אחרי חוויות מפוקפקות, בהסתבכות אטיית או שיטתית עם החוק. דור זה אינו שונה מאחיו המבוגרים שלפני קום המדינה: המדינה היא שהשתנתה. כמו הנפשות המחפשות מהבר, מחפש הנוער הישראלי אידיאל. ובאין אידיאל הנראה לו, מחפש הוא בילוי, כייף, "ספורט".

בעולם הנוצרי קיימת דוגמא נפלאה של האי.מ.ק.א. היא התאחדות הצעירים הנוצ-ריים. בכל עיר גדולה, בכל רובע, קיים מועדון של אירגון-מתנדבים זה. יש בו הכל: מרכז ספורט, חוגי דאמה, שחמט, מוסיקה, ספרות, ציור. חבריו עורכים גשפיריקודים, שואלים ספרים בספרייתו או מזמינים אורחת לביילי-ערב בזמנו. את המועדונים מקיים ארגון עולמי, האוסף תרומות מאישים וממשלות. חברי המועדון-נים עצמם משלמים דמי-חבר, מגייסים כסף למימון פעולותיהם. המועדונים שוקקים

חיים משעות אחר-הצהריים המוקדמות ועד שעות הלילה. אפשר לשחק שם ביליארד ולרקוד רוקנרול. אלא שבניגוד לשפת-ימה של תל-אביב, אין המועדונים משמשים מקום-ריכוז לעולם התחונן, ומוקד לשחי-תות.

אפשר, כמובן, להציע שארגוני-ההתרמה הגדולים של יהדות העולם ימננו שרשרת כזו של מועדונים. אך הצדקה מתחילה בבית. בכל שכונה או שיכון קיים מרכז עם מיגרש ציבורי ריק. סביב מרכז זה אפשר לארגן תחרויות ספורט; באולמות בית-הספר של השכונה אפשר לקיים חוגים לאמנות. לשם כך דרושה קודם-כל מסגרת התחלתית מתוכננת: איש משרד הסעד, העזירה או משרד החינוך.

סביבו יוכל לארגן מתנדבים מתושבי הש-כונה — שחקני כדורגל ידועים, אמנים, בעלי-מלאכה מעולים. הקמת גרעין כזה היא הצעד החשוב הראשון לקראת הקמת מועדון שכונתי בשיתופם של נערי השכונה. אפשר לשחק ביליארד במועדון זה, ללמוד לנגן בגיטרה, או לארגן קבוצת רוכבי-אופ-נוע. פעולות אלה ימלאו את הלילה-שיעמום בחייו של הנער. הדחיפה לנודד לשפת-הים ולכיכר דיזינגוף תקטן.

★ ★ ★
מכ"מ מוד מטכ"ל

ימים בארץ כמה ארגונים אורחיים חשוכים — הבונים החופשיים, בני-ברית, רוטארי — אשר מדי פעם מפנים מ-מרכז ומכספם לפעולות ציבוריות. אילו היו מתאמים את אפשרויותיהם היו יכולים ללא-מאמץ לתת את הדחיפה החינוכית ה-ראשונה להקמת עשרות מרכזים קהילתיים. כיום נמצאים 700 נערים במוסדות עבר-

הבילוי היחיד כיום: השירים

ינים. בשנה הבאה יגדל מספרם ב-50%. כלומר: למעלה מאלף נערים יהיו נגועים במחלה ממארת, מסוכנת לחברה כולה. אילו נודע כי בשנה הבאה יהיו נערים אלה ב-מאלאריה, היה מיד נכנס לפעולה מנגנון ממלכתי שלם, למניעת התפשטות המגיפה. ואילו למניעת מגיפת הגברבריות לא נעשה שום צעד דרסטי.

קיימים כיום לפחות עשרה גופים המטפ-לים בנערים — משרדי הסעד, הבריאות, החינוך וכלה בעיריות, בארגוני-ישיבים וב-עליית-הנוער. כל אחד פועל לפי תוכנית משלו, בחזית שהוא בוחר לעצמו. מה שחסר כיום אינם האנשים או התקציב. חסר מעל-לכל התיאום בין כל הגופים הלוחמים ב-חזית הגברבריות, שיוכל למנוע כפילות-ביובוז ואף התנגשויות. לניהול מלחמת-המנע החינוכית, חובה להקים מטה כללי — מכ"ם (מטה כללי מועז) כדוגמת המטכ"ל. תפקידו יהיה לתאם, להדריך ולפקד בדרג של שרים, לא של פקידים-משנה.

רק אז יהיה סיכוי כי תל-אביב, ירושלים וחיפה לא יחזרו בעוד ארבע-חמש שנים ממעשי רצח, אונס ואלומות של גברברים, כפי שנחרדות עתה מדי יום ניוירוק, לונדון ושיקאגו.

כלי כישוף כושיים עומדים לקסום לצופים

אמנות הא

מהם היו חברים בה. האגודות היו אחראות של השבט, ולעתים היו המסיכות אסורות מי שלא היה חבר באגודה. לפי אמנות העבר על איסור זה היה צפוי לאסון.

טוען דובינר בחיור: "מכיוון שהנשים רות באגודות הסתרים, היה אסור להן ללבוש מסיכה. לכן, כשהגברים רצו להתבודד ולקיים פולחן מצאו הן בעיני זוגותיהם פשוט מציבים ליד מקום המיפגש זקוף מסיכה. שוב אשה לא העזה לגשת."

האמנות הכושית היא בעיקר אמנות כלי תיה נועדו להגן על השבט מרוחות רעות. להעזר בכוחן של רוחות טובות להגנה, ולרפוי מחלות (על ידי העברת המחלה לאה במלחמה, בציוד ובלידה. הן באו גם לקשורים במאורעות אלה. מבחינה זו, כל כושית היא אמנות שימושית, ואין אמנות שמה.

הכושי אינו מנסה להעתיק את המציאות אלא הוא יוצר מן הטבע, הוא יוצר לפי

בטעה שלחם את מלחמתיו על הקרטונים של קרגל ונגד המועצה לשיחוק פרי הדר, חשדו רק מעטים כי לשמיאל ("סם") דובינר יש אהבה נסתרת. נושא אהבה זו: האמנות הפרימיטיבית בחלקי-עולם שונים, ובעיקר של אפריקה הכושית.

עם צאתו מעול עסקיו ומלחמותיו, התפנה דובינר בן ה-46 להקדיש את מלוא זמנו לאהבה זו. התוצאה: הערוכה של כ-185 מוצגים של אמנות כושית, שתיפתח השבוע בביתן רובנשטיין של מוזיאון תל-אביב. המוצגים, שהגיעו למוזיאון בקרטונים מיוחדים של קרגל, נאספו על ידי דובינר במשך 11 שנה, נשמרו על ידו חלקם בביתו, חלקם במחסנים וחלקם במוזיאון נים בחוף-לארץ. כולם שייכים לאמנות של אפריקה המערבית והמרכזית, שטה המשתרע בין אל-צ'חרה מצפון, האגמים במזרח ונהר זאמבזי בדרום. הוא כולל בעיקר את הסידאן הצרפתי, חוף גיניאה והקונגו.

דובינר עצמו אהב לספר סיפורים מברחים על תוכי גם ומשמעותם של המוצגים השונים. סיפור אופייני נוגע למסיכה של שבט סנופו (בפינה השמאלית, למטה). מסיכה זו שייכת לאגודות הסתרים, מן הסוג שהיה קיים בכל שבט כושי, ושכל הגברים בשבט או חלק

FEMALE FIGURE (BAULE) האשה ההרה

השלווה העילאית של האשה ההרה מתבטאת בראש זה, מעשה ידי אמן אלמוני מבני שבט הבאולה, בחוף השנהב, שבט שהוא מגדולי יוצרי האמנות באפריקה. העיצוב נעשה על ידי משטחים חלקים, השומרים על התפיסה הכללית של הצורה. למרות העיבוד המדויק של הפרטים.

הראש שייך לפסל של דמות שלמה, שגודלה 47 ס"מ. האשה מחבקת את בטנה, הנושאת את העובר. על הצוואר והפנים נראות צלקות, הקשקש, המשמשות לגברים כסימני-היכר שבטיים, ולנשים גם לקישוט. האף הצר והארון, המתחבר עם הגבות, והעיניים העצומות-למחצה, נותנים לפניו ביטוי של שלווה עדינה, המודגשת עוד יותר על ידי הצוואר הארוך. הפסל עשוי מעץ, שנמרח בשמן הנחתן לו את הגוון השחור (שאינו בעץ עצמו) ואת הברק המיוחד. שמן זה גם שומר עליו מפני ופיצוק, חגן עליו מפני נמלים לבנות. שבט זה, בניגוד לרוב שאר השבטים, יוצר אמנות לא רק לצרכי דת ופולחן, או אמנות שימושית תועלתית, אלא גם אמנות לשמה. פסליו יכולים להיות פסלי-אבות ואף פורטרטים כביכול, המוזמנים לשם מתן מזכרות לידידים. גם אלה מבטאים את המסורת הפיסולית והסגנון של השבט.

PAIR OF FIGURES (SENUFO) בעל ואשה

זוג מסוגנו, בעל גוף דמוי-סלילים וראש טיפוסי לשבט הסנופו. העץ הוא מבעי-הבית, צבוע לבן. לפי סברה אחת, נמצאו דמויות אלה בקבר משפחתי. הצבע הלבן מסמל אצל הכושים בדרך כלל את המוות.

לא רק החזה הנשיי מדביל בין המינים. על ידי הבדלי הגובה (הגבר 64 ס"מ, האשה 52 ס"מ), התמירות, הפרופורציות של הרגליים לגבי, הגו ואולי גם ההבעה, הצליח האמן לרמוז על הגבריות של הפסל השמאלי ועל הנשיות של הדמות מימין.

הראש גדול הרבה יותר מן הפרופורציה הטבעית. בדרך כלל, כמו בכל אמנות מסוגנות, הראשים בפסלים כושיים גדולים יותר, מאחו שהם מרכזים את עיקר הביטוי. לגבי הכושים, מקום הנשמה או הרוח הוא בגולגולת. שני פסלים אלה היו בידי אספן בלגי נודע, שטרב למסרם, רק אחרי הפצרות רבות, הצליח דובינר לשכנעו להיפרד מהם, כאשר קנה ממנו שורה של מוצגים אחרים.

אף שדובינר אינו אהב למסור פרטים על הסכומים שהשקיע באוסף זה, ברור כי הם מייצגים הון ניכר. כי מזה חמש-עשרה שנה כמעט ואין מוצגים חדשים באים מיבשת אפריקה. כרגיל, מופיעים דברי-אמנות אלה כאשר שבט כושי ממיר את דתו, עובר לנצרות, מוסר את כל-הכישוף הפאגאניים הקודמים שלו לסוחרים. מכיוון שרוב השבטים כבר עברו לנצרות, או לאיסלאם בדרך האחרון, הרי הזדמנויות כאלה נדירות עתה ביותר.

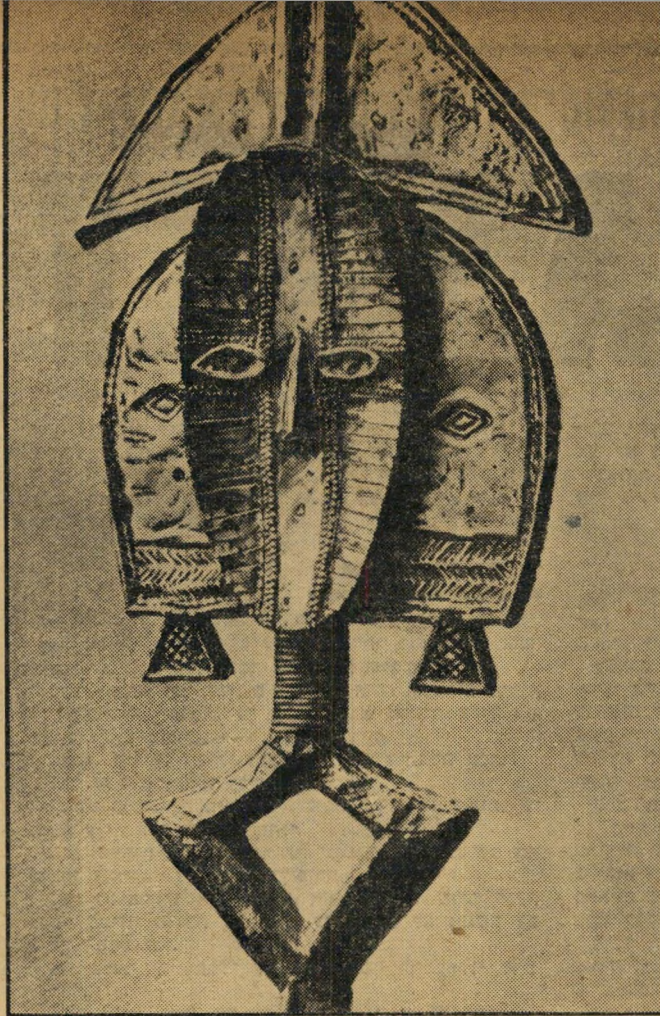
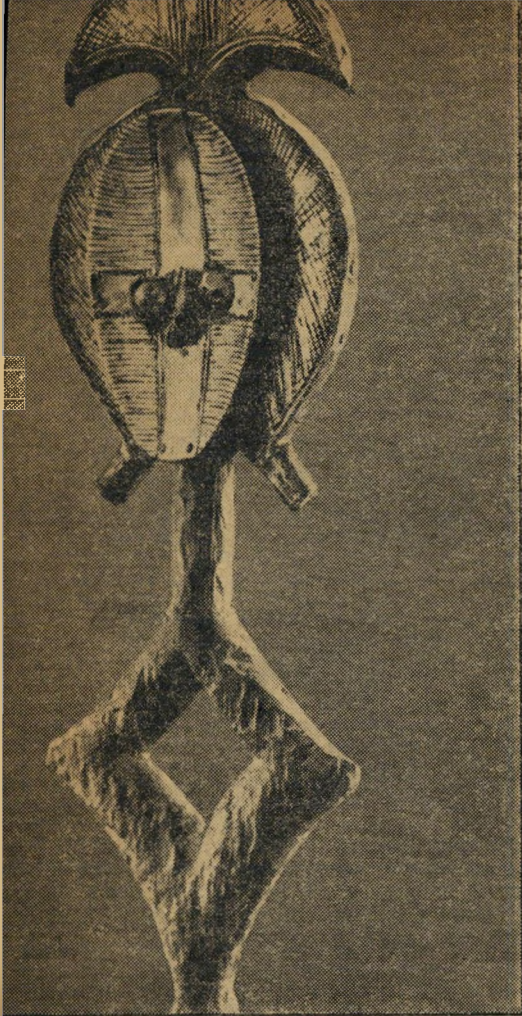
איונג'ל

ויסודית, שממנה הוא מפתח את צורותיו בדמות זו מודגשים מראש אותם האברים שהוא רואה בהם חשיבות, בעוד שהוא מתעלם מאחרים החשובים לגביו פחות.

בניגוד לאמן האירופי, המנסה לספר סיפור או להסביר משהו לצופיו, אין לאמן הכושני צורך בכך. הקהל שלו יודע בדיוק מה תפקידם או שימושם של המסכים או הפאטיש. לכן הוא יכול להתרכז בבעיות של צורה, של קומפוזיציה, של ריתמוס, ובערכים אמנותיים טהורים, דבר זה גותן ליצירותיו עוצמה רבה של ביטוי, שלא תמיד מושגת באמנות התיאורית, הנאלצת להתחשב בטבע.

לכן, כאשר פנתה האמנות המודרנית בתחילת המאה לדרכים חדשות, גילו האמנים את קיומה של האמנות הכושנית, שהיתה עד אז רק קוריוז פולקלורי וחומר אתנוגראפי. הם החלו ללמוד ממנה, מה רבה השפעה זו על אמנים מודרניים, מן פבלו פיקאסו ואמאדאו מודליאני ועד להנרי מור, ניתן ללמוד בנקל למראה הי מוצגים של תערוכה זו.

תצוגה זו כוללת מוצגים נדירים ביותר, ואף יחידים במינם. אחד מהם: הציפור האדם משבט סנופו בחוף השנהב והסודאן (ראה שער). שהיה מן הכפרי היסוד הציפורי שבו הוא כנראה ציפור הקונו, שהיא טוטם (החיה המקוששת) של השבט. הפסל, שנבנהו 163 ס"מ, מצטיין בהר גשת צורה עמוקה, המתבטאת בקו העובר ממקור הציפור, דרך ביטנה עד לקצה זנבה. התמונות המופיעות בעמודים אלה הן פרי ידי ישראל צפריה, גדול צלמי האמנות של ישראל, ואחד הגדולים בעולם.

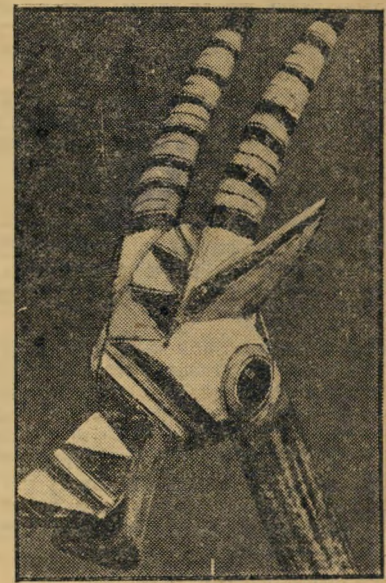
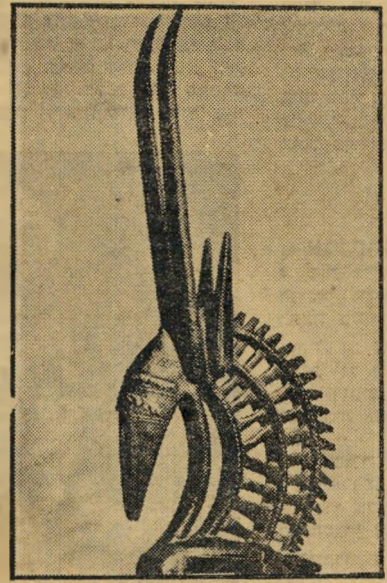

FUNERAL FIGURES (BAKOTA)

לפנים, הרי הגוף רק נרמו. הדמות כולה עשויה מעץ, מצופה בלוחות ובחוטים של פליו או נחושת. הדמות מימין היא באופן בולט דמות של אשה קשישה. שים לב לרגליים הכפופות, לכובד הדמות. לעומת זאת הצליה האמן האלמוני להביע בדמות שמשמאל את רוח הנעורים של עלמה צעירה, בתמירות גופה ובגמישות רגליה. שתי הדמויות כמעט דוממות, והמימד השלישי רק מרומז, בניגוד לרוב יצירות אפריקה. אלה שתיים מן היצירות המופשטות ביותר. גודלן קרוב לחצי מטר. בלשון הכושנים, נקראות דמויות כאלה באנגלא או מבולונ'גולו, שפירושו "תמונות רוח המת".

הזקנה והצעירה

כדי להגן על רוח האבות מפני זרים ורוחות רעות, נהגו בני שבט באקוטה, באפריקה המשונית הצרפתית, לשים את עצמות המת, ובעיקר את גולגולתו, בסל שנשמר בחדר המשפחה. מעל לסל נקבעה דמות המייצגת את רוח המת, שבני המשפחה היו רגילים לקרוא לה על ידיו מחיאות כפיים. שתי הדמויות הן אופייניות למספר רב של פסלים מסוג זה, המסמלים כושים שהלכו לעולמם. דמות המת אינה פורטרט של פניו, אלא דמות סמלית לחלוטין, בה ניסה האמן, כנראה, לרמוז על הרגשות המופשטת לגבי קווי האופי של המת. הדגש הושם על הראש, כשמצח קעור מסמל אשה ומצח קמור מסמל גבר. בעוד שהתטרות מהווה עיסור חשוב

מסכה לאגודת סתרים MASK (SENUFO)

מסיכה זו (מעץ מושחר) המכסה את כל הראש, מורכבת מראש של חיה (ציפור של צבע ודישון, קרניים וחטים של חזיר בר), ועליו ציפור הקונו, שהיא הטוטם של השבט סנופו, אשר שוכן בחוף השנהב והסודאן הצרפתי. אורכה של המסיכה הוא 118 ס"מ.

המסיכה משמשת בעיקר לריקודי אגודת הסתרים, שנשאה את השטס קארובאלה, וב" עיקר בלילות ירח, למען הגנה על הכפר מפני מכשפים עוינים. לשם הגברת הכיפוף הודלק בתוך המסיכה קש, והעשן שהיה יוצא דרך החורים (הנראים בפה ובין הי גבות) היה מגביר את רושם המסיכה, שנק' ראה 'יורקת אש', ומשווה לה צורה של אחוזת-רוח.

גלגלת אורגים HEDDLE PULLEY (GURO)

כלי שימושי, בעל סליל מתגלגל העשוי מגלעין של פרי, מעוטרי כראש טיפוסי ל" דמויות שבט הגורו, בעלות התטרות הי נגמרת לרוב בצמה, גלגלות האורגים הן מן הכלים המעוטרים הנפוצים ביותר באפ' ריקה המערבית, בעיקר בחוף השנהב, וי גובהה של זו הוא 19 ס"מ.

הפנים פלאסטיות ביותר, דבר הבולט ב" מצח הקמור, בלסת התחתונה הבולטת. עם הילוח עיטור כללי שימושי, נועד לראש תפקיד כיסופי, להגנה על העובר ולשמירה מפני רוחות רעות. יתכן כי הוא מייצג דמות אב, או פאטיש.

הפולחן הכושני נובע כולו מפחד האדם הפרימיטיבי מפני אסונות הטבע, אותם הוא משייך לרוחות רעות שיש לפייסן.

כובע הקש הכושני HEADRESS (BAMBARA)

עיטור ראש לרקדן בסכסי חקלאות ופרי ריות, בהם ממלאה האנטילופה תפקיד חשוב. זהו זישון ממין זכר, דבר הבולט מאד ב" עיבוד המפורט של הרעמה, אף שהיא מופ' שטת ועיטורית. ישנם פסלים רבים מסוג זה, הן של זכרים והן של נקבות (המתאורות לעתים כשאנטילופה קטנה רוכבת על גבן), אך אין שני פסלים זהים.

הרקדן, שכל גופו מכוסה תמיד בכיסוי של בד וקש או רפיה, מחקה את קפיצות האנטילופה ומזדהה עם רוחה.

הפסל, ששמו ציבארה, והמורכב על כובעיקש, גודלו (בלי הכובע) 92.5 ס"מ. המסיכה שימשה לטכסים, המהווים חלק חשוב של חייה ציבור של השבט הכושני, והקשורים כולם במעשי כיסוף.

במבי לברית אילה ANTELOPE'S HEAD (BOBO)

ראש של דיטון, על מוט באורך של 67 ס"מ (הנראה בתמונה רק בחלקו העליון), שימש כנראה למשחק.

הראש, שגודלו 30 ס"מ, מסוגנן ומעוטרי עיטורים גיאומטריים בשלושה צבעים — לבן, אדום ושחור, כרוב מסיכותיהם הצב' עוניות של שבט הבובו, ליד מעלה נהר הוולטה, בגבול סודאן הצרפתי.

יש סברה כי תפקידו של החפץ הוא ל" שמש מישחק לילדים, כמו סוסעץ באירופה, ובעיקר אחרי ברית-המילה, הנערכת אצל מרבית הכושנים בגיל ההתבגרות, ולרוב סביב גיל 13. אז מוכנס הנער לברית ה' שבט, אחרי שעבר מחוק לכפר תקופת. נסיונות ואימונים בת חודשיים עד שנתיים, כדי להכשירו לחייהם של המבוגרים.

דז'יגן נגד

הומוריסטי. הוא הגיע לשיאו כמשפט אחד של דז'יגן: "מה, אני לא בוס פה? אתה מרמה אותי כבר עשר שנים!" באותו רגע ירד המסך על היתכים בין השניים. שומכר אמר לילה טוב והלך.

***

כמו בעד ואשה

מרגע זה היה ברור כי שם ההצגה האחרונה של הוגו טיבלייבט ביים אלטן ("הכל נשאר במקומם"), שוב אינו מתאים ליחסים בין דז'יגן ושומכר עצמם. למחרת היום ניתק שומכר את קו הטלפון בביתו. אי אפשר היה לדבר עמו. לשליחים שהגיעו מן התיאטרון נאמר כי שומכר, שהוא חולה לב, כרוני, חולה אנוש, וכי הרופא אסר עליו לדבר. שליחים שהגיעו לביתו של דז'יגן קיבלו תשובה כמעט זהה — גם הוא חולה קשה. נדמה היה כי החלה הצגה כפולה של מחזהו של מולייר, החוזה המדומה. היום עבר והגיע הערב. הקהל החל מתאסף בקולנוע פאר, בו היתה ההצגה צריכה להתחיל בשעה 8.30. היא לא התחילה. כשעברה חצי שעה ושומכר לא בא, נאמר לקהל כי הוא חולה. כמחצית הנוכחים קמו והלכו הביתה. אולם בינתיים טילפן אלמוני לביתו של שומכר, סיפר לו כי דז'יגן מוכן לבקש סליחה מגנו.

הדבר השפיע כתרופת-פלא. שומכר קם, מיהר לתיאטרון בלחית אשתו וידידו, שישבו מאחורי הבמה. באיחור של שעה החלה ההצגה.

לא עבר זמן רב והסתבר לשומכר כי נפל בפה, וכי שותפו כי אינו חולם כלל לבקש סליחה. הוא הודיע שלא ימשיך לשחק אחרי ההפסקה. בכל זאת נשאר לשחק עד הסוף. אולם הידידות על הבמה לא החזירה את הידידות מאחורי הקלעים. אחרי הפצרות המנהל המסחרי, ישראל ואלין, שי הומין על דעת עצמו אולמות עד 26 לחודש, הסכים שר מכר להופיע עד תאריך זה. אולם בזאת, הודיע, תגיע השורה תפוח בינו לבין דז'יגן לקיצה.

בינתיים התפשטה הידיעה בין הוגי הכתבים כי בגלל האש-שחקנית הצעירה עומדת החבילה האמנותית להתפרק. עשו עושה עליה העתונאים, סיבבה טובי למסור הורעות. "אני לא מאמינה שזה קרה בגללי", טענה. "בטח הייתי רק הקש האחרון ששבר את גב הגמל".

שאר אנשי התיאטרון ניסו להסתיר את הסכסוך בכל מחיר. "זה היה רק תלול פירסומת", טען ישראל ואלין. "אלה הן ציגינע מעייסס!" (מעשיות עיונים), ניסה גם יש-ראל שומכר לחפות על הפירוד. "כמו שהעו עושה מה, כך גם כל העסק הזה: מספרים, מדברים, מרכילים. האמת היא שסיכסוכים בין פרטנרים על הבמה פורצים לפעמים כמו סיכסוכים בין בעל ואשה. היה איזה ענין פנימי קטן וחשל סדר סכסוך כהלכתו. אחרנו מעל ענינים כאלה".

***

שניים "מסוכנים לחברה"

אמנם, אלה שהכירו את צמד הקומיקאים מאז ראשית דרכם, סרבו להאמין כי הם עלולים להיפרד. כי דז'יגן ושומכר החלו את הפסיעה הראשונה שלהם על הבמה ביחד.

היה זה כששניהם היו שחקנים מתחילים בסטודיה הדר-מסית של משה ברודלון בלודו שבפולין. דז'יגן, בן משי פחת חייטים, היה עצמו חייט קודם לכן. שומכר היה בוגר הגימנסיה העברית בלודו, שהשפה העברית היתה שגורה בפינו.

מהסטודיו לדרמה התפתחה להקה סאטירית קטנה שכונתה בשם ארוט. דז'יגן ושומכר היו כוכביה. דז'יגן היה בעל הכשרון שבין השניים. שומכר היה המשכיל יותר. אולם זה לא הפריע לשניים לפתח ידיות לדוגמה.

כשהלהקה התפתחה, הפסיקו האנשים לדבר על תיאטרון ארוט. דיברו רק על הצמד דז'יגן ושומכר. הם היו צמד מיוחד במינו, הגישו בידור מהסוג שקרא באותם הימים "קאבארט ספרותי". לאט לאט התפתחו לתיאטרון סאטירי שרכש פופולריות רבה בכך שהיה מערים על הצנזור ה-פולני, ומגיש סאטירה חריפה על הרדיפות האנטישמיות ב-פולין, על הפוליטיקה של הממשלה הפולנית ועל ההחיי החברתי היהודי. ההצלחה באה אל הצמד מיד בהתחלה. "הצלחנו כמו צוציקים", נוהג שומכר לומר.

השניים עברו בכל פולין, יצאו לסיבוב בעולם. כאשר פרצה המלחמה, ברחו לשטח הרוסי. בביאליסטוק ניתן להם מעמד של תיאטרון ממלכתי, ולהקתם היתה התיאטרון היחיד הדובר-יהודית, שהוונן על-ידי הממשלה הסובייטית להופיע בכל בירות ברית-המועצות.

ההצלחה נמשכה עד 1941, כשהשניים הוכרו כאלמנטים חברתיים מסוכנים ונשלחו למחנה-ריכוז בקאזחסטאן. אולם גם שם המשיכו בפעילותם הדרמטית. הם הופיעו בפני ה-אסירים, ברוסית וביהודית, נלקחו תחת משמר מזויין להור-פייע גם בפני קהל חופשי בערים. הם ניצלו או את מעמדם

בחדש השני להופעתה בלהקתם, תוספת של 50 ל"י על משכורתה בחדש הראשון (250 ל"י נטו). גם לזה התנגד דז'יגן בחריפות. לבסוף נראה כי שומכר נרגע. לפני שיצא מבית-הקפה, הבטיח חגיגית שלא ידבר עם טובי מטוב ועד רע.

***

סטירת-לחי למנהל

באותו ערב נערכה ההצגה באולם קולנוע פאר בתל-אביב. בהפסקה ביקש שומכר מאסתר לגשת אליו אחר-ההצגה. אחרי סגירת המסך מיהרה אל שומכר. "לכי ותגידי לכל הידידים והחברים שלך, שבמקום לעשות לך טובה, הם עושים לך עול!" קרא שומכר בקול רם, באוזני כל השחקנים.

"איזה ידידים? יש לי הרבה ידידים!" היתממה אסתר. "כל אלה שכותבים עליך!"

"כולם כתבו. גם היום יש רשימה בידעיות-אחרונות, שי-חתיים עליה אחר ש"ן. מי זה?"

מול תמימות זו גבר זעמו של שומכר, שהשתלט על עצי-מו רק בקושי. "זה שייקה בן-פורת", ענה.

"אני לא מכירה אותו אישית, והוא לא ידיד שלי", קבעה אסתר במידה מרובה של צדק, כי מעולם לא נפגשה עם שייקה קודם לכן.

"או טלפני לו ותגידי לו שהוא עשה לך עול!" דרש שומכר.

"למה אעשה זאת? אם אטלפן לו, אודה לו על הרשימה. אבל אינני מכירה אותו."

"אם את לא מכירה אותו, אז אני אטלפן, ואת תגידי לו שהוא עשה לך עול!"

השחקנית הצעירה, בעלת האף המזדקק, שאלה מה יקרה אם תסרב להיענות לדרישה המזוהה.

"אם את לא תעשי את זה, את מפורטת!" צעק שומכר, כשידיו רוועדות.

בינתיים הקשיב גם דז'יגן לדיאלוג הקומי. אבל הוא לא צחק. הוא רגז על כי שומכר הפר את הבטחתו המפורשת מהבוקר שלא לדבר עם טובי. הוא נעלב קשות.

באותו מעמד עלה על הבמה פייביש גורנשטיין הקרן, מנהל האדמיניסטרטיבי של התיאטרון ואיש-אמונו של שר-מכר, ובקול כביני סיפר כי ישראל ואלין, האדמיניסטרטור

החדש, ניסה להכותו בפואייה בנוכחות קהל, בטענה שגורני-שטיין הפיץ עליו שמועה כי שיחד עתונאי כדי שיכתוב על אסתר. סיפור זה העלה את חמתו של דז'יגן, שעד אז ניסה רק להרגיע את הרוחות, הסתפק במבטים בלבד. הוא החל להכות את גורנשטיין, סטר לו על לחיו. חיש מהר התפתח בין שני השותפים, דז'יגן ושומכר, דרשיח שהיה נעדר ברק

קקה עדיין התגלגל מצחוק. שני הקומיקאים המציגים חייכו איש לדעהו ולקהל. הפנסותן ניגן מנגינה עליזה, וחברי הלהקה שרו בכל לב. סל גדול של פרחים אדומים הועלה על הבמה. אי-אפשר היה לתאר תמונה מושלמת יותר של תיאטרון מאושר ומצלחת, מאשר תמונת-סיום זו של הצגת דז'יגן ושומכר, באחד מערבי השבוע באולם אלה שם, תל-אביב.

אולם ברגע בו ירד המסך, השתנה הכל. שני הקומיקאים חזרו לשולחן האיפור המשותף שלהם, המוצב על הבמה מאחורי-הקלעים. בהשתמשם באותן המשחות ובאותן המרי-אות, וביושבם זה ליד זה, הורידו השניים את האיפור מבלי להחליף ביניהם אף לא מילה אחת. כי שמעון דז'יגן ויש-ראל שומכר, צמד הקומיקאים היהודים המופיעים יחד זה 30 שנה, וששמותיהם מצורפים יחד כמו כפתור-זרפת או הפלא-זופלא, שני האנשים שזה עתה צחקו והצחקו יחד על הבמה, נמצאו ביניהם במצב של מלחמה טוטאלית.

"מדוע הוא שלח את הפרחים?" התרגזה אשתו של שר-מכר, שישבה בצד על הבמה במשך כל ההצגה. "הוא רוצה להעמיד פנים שהם משלימים", הוא, במקרה זה היה עורך-עתון יהודי בארגנטינה, שהיה אחד מרבים שהתגייסו להשי-לים או להשיג הפוגה בין השניים. בעיני הגברת שומכר היתה זו עבירה חמורה, כמעט בגידה.

גם אותו עורך, כמו שאר המתוככים, היה פסימי. פעם כבר פושר בין שני השחקנים העליונים, בשעה שפרצה ביניהם מריבה בחוץ-לארץ. מלאכת-התיוך ארכה אז שנה שלמה. "הפעם זה יהיה יותר קשה!" נאנח הוא, בהביטו בתוגה בכלל-הפרחים שלו, שעמד עוזב על הבמה.

***

טובות על טובי

נאח דז'יגן קומי, היתה גם טיבת הסנטור הי-אחרון בין דז'יגן (54) לשומכר (59) כמעט קומית. הדבר קרה יומיים לפני סוף השנה. במדורו של "ש"ן" (שייקה בן-פורת) בידעיות-אחרונות הופיעה רשימה קטנה, שנושאה את הכותרת "תקווה ושמה אסתר טובי". כתב שייקה: "על ההצגה החדשה של דז'יגן ושומכר נאמר כבר כמעט הכל, הן לחיוב שני הקומיקאים והן לשלילת השי-תלטות האידיש על הצברים של הלהקה. ברצוננו להביא בנוסף על כך לתשומת-ליבן של הלהקות הישראליות, כגון בצל ירוק או סמבטיון, את הופעתה של שחקנית-זרפת צעירה, הלא היא אסתר טובי... צעירה מחוננת בבטחון בימתי רב, בקול נעים ובהופעה נאה, ויש לה טמפרמנט... יהיה זה מצער אם צעירה כזאת תאבד לבמה העברית בגלל הופעה אפיוזית... באידיש!"

כאשר הופיע גליון הצהרון הנהגו דז'יגן ושומכר בקפה שטרן ברחוב דיונון, כמנהגם מדי בוקר, כדי לדון בבקיעות השוטפות של התיאטרון. שומכר הנמון והממושקף קרא את הרשימה והתפוצץ כמעט. "שהם ישלמו לה משי-כורת!" קרא כשהוא רועע בכל גופו, "אני לא אשלם! אני לא רוצה לדעת ממנה! עוד הערב אפטר אותה!"

"מדוע?" תמה דז'יגן.

"היא משתמשת ביופי שלה כדי להשיג ביקורות!" השיב שומכר, בזעם הולך וגובר.

כבר קודם לכן התרגז שומכר על הגל הבלתי-רגיל של ביקורות טובות שקיבלה אסתר טובי (העולם הזה 1164), אף שהיא ממלאת בהצגה רק תפקיד קטן, בזמרה ובמשחק, עוד בהצגת-הכוכרה משכה טובי את תשומת-לב כל המבק-רים, שעלו על הבמה והירבו לחקור אודותיה. כי הופעתה של צעירה, בעלת מראה ספרדי בולט, בשפה היהודית, היתה פרט פיקנט. עתה התרגז שומכר במיוחד על שכן פורת הציג לתיאטרונים אחרים לקחת את השחקנית, ועל כי הגדיר את הופעתה בתיאטרוננו כאפיוזיה.

מול הזעם של שומכר, שמר דז'יגן על קרירותו. הוא הבין כי שערוריה בתוך הלהקה הקטנה, שתמשוך את תשומת-לב העתונאים, רק תפריע לעסקים. הוא ניסה לשכנע את שומכר לא לפטר את הצעירה.

"אז לא אשלם לה את התוספת!" הוסיף שומכר לאיים. כי לפי החוזה שנחתם עם טובי, היתה היא צריכה לקבל

סלע המחלוקת
אסתר טובי, השחקנית הצעירה שהפכה בעיני כורחה לקש ששבר את גב הידידות בין שני הקומיקאים.

* תרגום אחר: "הכל נשאר אצל הזקן." משחק-המילים היה מכוון לתוצאות הבחירות.

המאיימת לכופץ את תיאטרון שני הקומיקאים המצליחים

שני מצלמנים

מקבלים ביחד 2500 ל"י. 30 אלף מוצאות על אולמות, תפ"א אורה ופירסומת. רחח נקי לשניים: 12 אלף ל"י לחודש, שהן 6000 ל"י לאיש. הסעיף הקטן ביותר בסוד ההוצאות הוא סעיף הרפרטואר. כי דויגן ושומכר פיתחו שיטה המאפשרת להם לשלם מינימום. הם מוזמנים חומר ממחברים, משלמים להם 50 ל"י כמקדמה, פוסלים לרוב את התוצרת. אחריכך הם כותבים את רוב החומר בעצמם. לא פעם טענו מחברים כי מצאו בדיחות שלהם, במיקשור אחד, בחיבורי דויגן ושומכר. מתוך שמונה קטעייהמלל בתוכנית האחרונה, חמישה נוש"אים שמות של מחברים כמו י. גיודוש, ש. שמשיא, י. מייקסעו וי. שדויגן — כולם פסבדונים של דויגן ושומכר עצמם.

המיוחד ודרשו בכל הופעה כזאת מצרכימוון בתור ריק" ויוזים. דרושים לנו להצגה כיכרות לחם ומלפפונים, היו אומ"רים. והם היו מקבלים. מלבד זאת היו מוצפים במתנות מוזן בערים, והדברים הגיעו לידי כך ששומרי מחנההריכוז הרוסיים היו מתחננים לפניהם שיבקשו אותם כמלחים, מאחר שיועו כי שכרו של ליחי כזה הוא מצרכימוון. ב-1947 חזרו השניים לפולין, שבו להופיע יחד. ב-1950 באו בפעם הראשונה ארצה, ומאו הפכה ישראל לזירת ה"הצגה הראשית שלהם.

אנשי האמון

בכל השנים האלה היו דויגן ושומכר ידידים ב"נפש. תמיד גרו בחדר אחד, ולפעמים אף ישנו במיטה אחת. היחסים ביניהם נראו לכאורה כאידיאליים. אולם תמיד כירסם אותם משהו בפנים.

כי למרות העובדה ששניהם היו שותפים בעסק שזה בשהו, הפך שומכר להיות הבוס הראשון בעסק. לא תמיד היה זה כך. תחילה היה דויגן הבוס האמיתי, ושומכר כינור שני. כשהביא שומכר להצגה את הזמרת שהפכה לא"חר מכן אשתו, הרחיק אותה דויגן אחרי התכנית הראשונה בה הופיעה. הנהלתו של העסק השתנתה בהדרגה. דויגן היה אמנם לדעת רבים האמן הטוב יותר, אולם שומכר עלה עליו בכשרונו המסחרי. כל מי שבא במגע עם התיאטרון ידע כי עליו לפנות בכל ענין חשוב לשומכר, וכי הלה הוא הפוסק האחרון — לעיתים קרובות אף מבלי לשאול את שותפו.

לעתים היה נדמה ששומכר מנהל את העסק לפי העקרונ

שהגן עליה בשעת התקרית וש" מנע את פיטוריה עלידי שומכר, עומדת אסתר טובי בכנסת המבדח והטוב על הכתרים.

שנשלח על הבמה עלידי עורך יהודי מארגנ" טינה, שניסה לתווך בין שומכר (מימין) ודויגן. עד כה בתוקף רב את נסיונותהיתווך ביניהם.

עומדת אסתר טובי בשעת ההצגה. שומכר אינו נותן לה עתה יד בשעת ירידת המסך, לפעמים נותן לה רק אצבע.

בצד הכנסה יפה זו רמז לזוג סיכוי גדול מעבר לים: לפני ימים מספר הגיעה הידיעה כי הוסכם סופית על סיד"רת הופעות שלהם ברחבי ארצותהברית, שם מצפה להם הכנסה שמנה עוד יותר. כן מצפה להם חווה נוסף להר"פעות בדרוםאמריקה, ולסיכויים באוסטרליה ובדרוםאפריקה — שתי יבשות שלמרות ההזמנות המרובות, טרם הספיקו השניים לבקר בהן.

אולם השבוע לא עזרה גם ההצלחה העתידה כדי לפשר בין השניים. כי כמו זוג הנשוי עשרות שנים, הגיעו שניהם למסקנה כי עליהם להיפרד. כל נסיונות הפיוס שנעשו, כש"הבורר ביניהם הוא מדרכי צאנין, עורך הלעצטע נייעס, נכשלו. השניים הסכימו רק להמשיך ולהופיע עד תום ה"חודש, אחריכך ללכת איש לדרכו. בינתיים הוסיפו לשלוח איש אל רעהו מכתבים באמצעות עורכדידו, מבלי להחליף מילה ביניהם אף בנסיעות ארוכות להצגות מחוץ לעיר, ומאחורי הקלעים.

"הצרה היא", העיר צאנין, "שהם משחקים כבר שלושים שנה, ובכוח ההרגל הם ממשיכים לשחק גם בחיים!" במנוולוג שלו, מספר דויגן על הקצב שהתקין ראי מול הדלפק באטליוו. הנשים הסתכלו בראי ושכחו להסתכל על הכסף. דויגן ושומכר עצמם היו קצת דומים, השבוע, ללקוחות אלה. להצגה רגילה, כמו לבדיחה הטובה ביותר, יש סוף. אפי"שר היה השבוע רק לקחת כי גם משחקם הפרטי של דויגן ושומכר יסתיים, וכי החבילה, שקנתה את לבו של הקהל הגדול, לא תתפרק. אין ספק כי קהל דובריהיהודית רצה לשמוע, מפי השניים: "סיבלייבט ביים אלטן!"

בדמותה של השחקנית הצעירה, שהפכה בעל-כורחה לסלע המחלוקת.

★ ★ ★

6000 ל"י לאיש

אדם גם הבדיחה הטובה ביותר מתחילה להימאס כשהיא עולה בכסף. ובדיחת הריב בין דויגן לשומכר החלה מאיימת בהפסד כספי עצום. אין תיאטרון בארץ המשגשג כמו שותפות זו, ואין אמנים בארץ המרויחים כמו דויגן ושומכר. השניים, הנמצאים ב"ארץ רשמית כתושביקבע, לא כבעלי אורחות ישראלית (למרות שלשניהם דירות קבועות בתל-אביב** ומספרי טל"פונים קבועים), מופיעים בשלושים הצגות בחודש, הצגה ל"יום, בתוספת הצגה שניה במוצאי-שבת. רק יום א' בשבוע נועד למנוחה.

מעמדם כאורחים ארגוניניים היושבים בארץ, מעניק להם זכויותיחר וכמה יתרונות. בעזרת הדרכון הארגוניני הם יכולים לערוך סיבוביהופעות מבלי להיתקל בבעיות המפ"ריעות לאמנים בעלי אורחות ישראלית, כגון הצורך בהיתרי"עבודה. כאורחיחיוץ הם יכולים להביא ארצה חפצים מבלי לשלם מכס.

ההכנסה החדושת של התיאטרון, המשוחתר ממיסים ממ"שלתיים (ובכמה רשויות מקומיות גם ממיסים עירוניים), מגיעה 45 אלף ל"י. כל שאר השחקנים המופיעים בלהקה

* בעוד שדויגן אינו רואה בעין אחת. ** שומכר מחזיק גם דירתקבע בארגנטינה.

טרופוגלי הוא נשאר צמוד לקיר. הוא מנסה להניע את גופו לכל עבר, לשוא. לבסוף הוא חוזר לקרקע. זה הוא גם גורלו של אנטואן דואגל בחיים — שבוי בידי חוקי החברה שאינה נותנת לו את חרותו האמיתית, דוחפת אותו, לא בזדון כמו בעצם תכונותיה, למקום אליו הגיע.

סרטים

אינקביזיציה מודרנית

המדבר האכזר (אלג'י, תל-אביב; בריטניה) מתאזר הפעם במיוחד לקבוצה קטנה של שתי נשים ושלושה גברים, כולם חיילים בצבא הוד-מלכותו, המנסים למצוא את דרכם מטוברוק אלכסנדריה בראשיתה של מלחמת העולם השנייה, כששריוניו של רומל התקדמו במהירות לעבר קהיר.

בראש הקבוצה עומד סרן קרבי (ג'ון מילס) נמוך קומה וכחוש, שהספיק כבר ליפול בשבי ולברוח, אך טרם הספיק לישון כראוי במלחמה. את מקום השינה החסרה הוא ממלא בבקבוקי ויסקי. יחד עם הרב סמל שלו (הרי אנדריו) הוא ממחר להחזיר באמבולנס שתי קצינות מחיל הרפואה ש נתקעו בעורף הכוחות הבריטיים הנסוגים, אוסף עמו בדרך קצין דרום-אפריקאי מוזר (אנתוני קויל) העמוס בבקבוקי ג'ין. כל מה שצריכים החמישה לעשות הוא לעבור בכלי הרכב כמה מאות קילומטרים כדי שיוכלו ללגום בירה קרה בבאר באלכ' סנדריה, מה שנראה בעיניהם כשיא החלומות. לכאורה משימה פשוטה. אולם מאז המציא

בקרוב

הימור על כר הקופה

400 המלקות (נת, תל-אביב; צרפת) הוא ביטוי עממי צרפתי שפירושו להמר על הקופה כולה. צעד נועז מעין זה, אותו עושה אנטון דואגל, נער בן 12 וחצי הי עובר בכך את הגבול המפריד בין גברר לעבריין צעיר, הוא שיאו של אחד המצוינים בסרטי הגל החדש בקולנוע הצרפתי.

עשה את הסרט מבקר קולנוע צעיר (28), פרנסוא טריפו, שנה לו סרטו הראשון. הוא נטל סיפור-חיים אמיתי, לקוח מנסיון-החיים שלו כחניך במוסד לעבריינים צעירים, הפקיד אותו בידי ז'אן פייר לו (14), נער שהקשר היחיד שלו למשחק עדי או היה באמצעות אמו, כוכבנית שלא הצליחה. לו ולשני גיבורי-העלילה האחרים, קלייר מורייה בתפי קיר אמו של הנער ואלברט רמי בתפקיד ה' אב, נתן טריפו יד חופשית בכל הנוגע לדרך שיח. הוא שיחררם מכל הצמדה לספר ה' סרטי, הפיק בכך משחק טבעי נדיר. כש' גוספה לכך מלאכת מחשבת של צילום בידי הנרי דאקה התקבל סרט כנה, מועז ומקורי.

היצאנית לא היתה כבית. אנטואן דואגל הוא גברר טיפוסי, שקרן כרוני הי ממציא שקר על גבי שקר. כאשר הוא נעדר מבית-הספר הוא מספר למורת למורה כי אמו מתה. מאמו הוא גונב כסף, מבזבז אותו בסרטי קולנוע, תיאטרוני בובות, לונה פארק ומשחקי טיר.

היחסים שלו עם הוריו מגיעים לידי משבר כשהוא מגלה את אמו מתנשקת עם

שחקן לו ב"ארבע מאות מלקות" נלגל ללא מוצא

קלוזו הגדול את שכר-האימה, הפכה גם הטובה והתמימה שבמכוניות למכשיר עיי גויים המאפיל על כל כלי העבודה של ה' אינקויזיציה הספרדית. לי תומפסון הבמאי אף מוכיח בהשתמשו באינטרפרטציה זו של המכונית, כי מטען אנושי הוא לא פחות מסוכן ממטען דינמיטי.

למרות אימקוריות העלילה והנסיון ששוב אינו מעורר רעש בישראל, להציג גם חיילים גרמניים כבני-אנוש פשוטים, זהו סרט המצ' ליח במשימתו העיקרית — המתח.

תדרין

אלה הסרטים המוצגים השבוע בערי הארץ אשר העולם הזה ממליץ לראותם:

- **גורלו של אדם** (1959, תל-אביב) — אפופיאה של אדם פשוט במלחמה. סרגי בונדריצ'וק מביים ומשחק את סיפורו הנוגע ללב של מיכאל שולוחוב.
- **אורפיאוס הכושף** (חן, תל-אביב) — המשורר והפסל מרסל קאמי מכניס מרוח של אמנויות אלה לאגדה יונית עתיקה המסופרת בסגנון הגל החדש.

סרט שחיבה לראותו:

- **הירושימה אהובתי** (פאר, תל-אביב) הנפלא בסרטי הדור. אפיונות אהבה בת יום בין אדריכל יפאני לשח' קנית צרפתייה מאפשרת לאמן רנה הב' מאי לתאר בסגנון קולנועי נדיר את זועות הירושימה ואהבתה האסורה של הצרפתייה לחייל גרמני.

עוד מוצר ישראלי הזוכה להצלחה בחו"ל

(יצא משלוח ראשון בי סך של — 33,750 דולר)

טוני רויאל

המעניק לך און, מרץ ועליצות חיים והמכיל "מזון מלכות" (Gelee Royale) +ויטמין E. ל ה ש י ג בכל בתי המרקחת

טוני רויאל

פרסום אטלינגר

GLEO CHEM LABORATORIES

מה הופך את הצלום להנאה?

- מצלמה מודרנית!
- מכשיר ברק מודרני!
- פרוז'קטור לשקופיות מודרני!
- חנות צלום מקצועית!
- כל אלה תמצא אצל פוטו-ברנר מבחר ספרי צלום גדול (בגרמנית)

פוטו-ברנר
חיפה, רחוב החלוץ 31

אנגלית • צרפתית

לומדים בשיטה קלה ויסודית בביתם, "קדימה" ת"א, בן-יהודה 74, טל. 20314.

נפת חיים:

- קורסים ואולפנים למבוגרים (שפה שימושית, דקדוק, כתיב, סגנון ושיחה Conversation).
- קבוצות נפרדות לתלמידי בתי-ספר (מתחילים, מתקדמים ועזרה בבחינות).
- הכנה לבגרות בשון האנגלית וספרותה.

הלימודים בקבוצות קטנות, על-ידי מורים מעולים. סרטים והרשמה: מ' עד 12 לפני הצהריים; 3 עד 9 בערב.

המנוי

קיבלת חשבונית, נא פרע אותו בהקדם.

"העולם הזה" שבועון החדשות הישראלי המערכת והמנהלה: תל-אביב, גליקסון 8, טלפון 26785, ת.ד. 136 • מען מברקי: עולמפרס • דפוס משה שהם בע"מ, ת"א, פין 6 • העורך הראשי: אורי אבנרי • המו"ל: העולם הזה בע"מ.

מדור בו ידובר על צפורים שאינן צפורי-נפש ועל נכסים שאינם נכסי-צאן-ברזל, על הכל ועל לא כלום — על הא ובעיקר על דא.

אבירי פיתיאס יכולים לחתור בחסקה וגם לקבל הודעות אהבה בטלפון

יום הולדת-לחותנת

הוקסמנו מאד לשמוע מפי מר יהודה ורבר, אחד ממנהלי המשרד החדש לשרותן, שאנו יכולים להדול מ' לדאוג, כיוון שחברה זו פשוט קיימת כדי להקל על חייו ועבודתו של יהא זה רופא, עורך-דין, בעל-מלאכה, עקרת-בית, או סתם אדם חסרי-מקצוע.

הפרינציפ הוא פשוט מאד. רק שיש לירות לחודש. אדם שיש לו טלפון, מפרסם בין כל ידידיו ואוביו, שאם אין תשובה ממספר הטלפון שלו, שיתקשרו עם אחד מארבעת המספרים של לשרותן, שם רושמים את ההר' דעה שיש למסור למינוי, והמינוי רשאי לצלצל כאשר הבר עולה על דעתו, כדי לקבל את ההודעות עבורו. אדם שאין לו טלפון, מוסר את מספרי הטלפון של לשרותן, כאילו היו אלה מספרי הטלפון הפרטיים שלו. אין מה להתבייש. ההמשך כנ"ל. בעל-ידידים אף מקב' לים חיים שלט קטן במתנה, עליו כתוב "באם סגור, נא לצלצל למספר 65456 או 67035". הכל סודי, כמובן.

אמרנו שזה נחמד מאד, באמת, כשאנו מנסים להסתיר את עצבותנו למראה כלב הבוקסר הענק, שהתרוצץ בחדרו המרחחים של לשרותן, ואשר נדמה היה לנו שיש שמץ דמיון בינו ובין מר ורבר — כשמר ורבר הרגיע אתנו שאין הוא מסוכן, הוא נמצא איתו כאן משום שבבית מדכאים אותו. אין לו מקום. רופים אותו. לגמנו את מיץ-האשכוליות המריר, כשאנו למדים שזה רק חלק מכל השרותים. שאפשר, למשל, לקבל מיד את ההודעות הביתה עם מסירתן, על-ידי שליח. שאפשר ל' העביר את המינוי ממקום הימצאו לביתו או למשרדו של לקוחו. רק 15 לירות לחודש. "זה חיים. הכל חיים", אמר לנו ורבר אדום-הישער והחסון מאד, העוסק בין השאר גם במסחר בצניורות ברזל, שלא לדבר על העוב' דה שהוא גם עורך-דין, מחזיק ברשיון מס' 4 של מדינת ישראל, ובעלה מזה חודשים מעטים של השקנית בדי-מוס, שהדריגה וכיום האסיסטנטית לדרמה באוניברסיטת תל-אביב — עגנה שבטי.

סייכנו באדיבות לשמע הסיפור על האדם שצלצל כדי לשאול אם אפשר להעביר את המכונית שלו לגרין, או זה, שקיבל את השם לשרותן ברצינות וטילפן כדי לדעת כיצד יתכן להבר שמשדה כל חדש יקבל מספר כזה של מכשירי טלפון בימים טרופים אלה, ונענינו שזה הודות למשרד-ההסתון. מפני ששרותן שיקם עיור, שהוא גם קטוע-ידי, העובד ליד המרכוזה.

אולם השרות הקוסם לנו ביותר הוא שרות התוכורות, כפי שמגדיר אותו מר ורבר: "אדם חייב פעם בשנה לזכור תאריכים שהוא נוטה לשכוח, כמו יום הולדתה של אשתו או של הורות. מסיני אני יודע שאתה זוכר בשאר ימות השנה — אבל Damn!, באותו יום אתה שוכח. ובכן, המינוי ממצא לנו רשימה מפורטת של התאריכים שלו, ויומיים לפני התאריך, מצלצלים אליו ושואלים אותו מה אתה רוצה לעשות? הוא אומר למשל: שלחו פרחים. שלח (במידים) מביא פרחים. כ' מובן שהוא מוסר לנו מראש את כרטיס-הביקור שלו." 30 לירות לשנה.

חזרה לסיראקוז

המודעה באחד היומנים נראתה לנו כהבטחה להתגש' מות חלום נכסף: "מסדר אבירי פיתיאס", נאמר בה, "מתבקשים בסניף תל-אביב להתקשר עם המזכירות — טלפון 61112".

כמובן שאנו יודעים היטב שמיסדר פיתיאס הוא מיס' דר סודי שהוקם בת' שנגטון ב'19 בפבר' אר 1864, ואושר על-ידי הקונגרס, שהוא ב' על 56 לשכות גדולות, בארצות-הברית וקנדה, ו-3000 לשכות-משנה, כולל בהתאי. שיש בו שלושה אגפי משנה: "המיסדר הצבאי", "המיסדר הדרמטי של א' בירי כוראסאן" ו"ה' מיסדר הצוער של סני' כי סיראקוז", שלא ל' דבר על "מיסדר אח' יות פיתיאס", שנוסד ב'1888, והוא מיסדר של נשים בלבד.

נוכרו במערפל באגדה על דאמון ופיתיאס (ולא, אנו מצטערין לומר, פיתיאס), שני בני סיראקוז, שהת' פרסמו לדורות כסמל הבריות והאחחה הנצחית. פיתיאס נדון למוות על-ידי רודן סיראקוז, דיוניסיוס הצעיר, ש' בחייו ניסה להתקש, אולם קיבל חופשה לסדר את

עניינו בעיר הסמוכה, בתנאי שחברו, דאמון, ישמש כבן-ערובה עד לשובו. דאמון, שותפו לקשר, עשה זאת, כשהוא מוכן למות במקרה שפיתיאס לא יחזור למועד. עיוב בלתי-צפוי חל בדרכו של פיתיאס חורה, ודאמון, שהיה משוכנע כל העת ברעיונו של חברו, היה בדרכו

להוצאתו להורג, כשכל העם נד לו בראשו, כאשר לפתע פילס לו פיתיאס דרך בין ההמונים ונפל לזרועות חברו. בעוד השניים מתדיינים על הזכות למות איש למען רעהו, קרב דיוניסיוס, סלח להם וביקשם להתקבל כשלי' שי לבריתם. פרידריך שילר תיאר הרפתקה זו בבלאדה בשם "הערובה", בה החליף בטעות את תפקידי השניים, והמתחילה כלהלן:

Die Bürgschaft.

(Damon und Phintias.)

Du Dionys, dem Tyrannen, schlich Damon, den Dolch im Gewande; Ihn schlugen die Häscher in Bande. "Was wolltest du mit dem Dolche, sprich!" Entgegen ihm flüster der Bäterich. — "Die Stadt vom Tyrannen befreien!" — "Das sollst du am Kreuze bereuen."

ואשר הרשינו לעצמו לתרגם כלהלן: אל דיוניס הערץ חדר דאמון, פניו באודת. תפסוהו שוטרים במחזרת. "הפגין לשם מה?" הרודן חקר את דאמון, בזעם קודר ואכזר. "את העיר מרצין לשחררו!" "ליד הגרודם הצטערו!"

אולם העדפנו לשמוע הכל אודות מיסדר אבירי פי' תיאס, מפי טלפון 61112, שנתגלה כעורך-דין אדיב מאד בשם מר להיתן. "מה יש? רוצים להצטרף? זה עניין דומה לבונים ה' חופשיים ובני-ברית. שמעתם בחדאי על האגדה. פיתיאס זה סמל לחברות טובה. המיסדר בארצות-הברית מקיף מיל' יונים. הוא קיים בירושלים כ-20 שנה. נשיא הלשכה הוא ד"ר ראובן כנצלסון, מנהל קופת-החולים העממית. ה' פעילות היא עזרה הדדית ופעולות עזרה למעברות. יש הסכם בלתי-כתוב שמבקרים איש את רעהו אחת לשב' עיים. בינתיים זה רק לגברים. גם באמריקה זה כך, אבל בתל-אביב אנו רוצים לעשות מהפכה ולצרף אולי נשים. אנו רוצים להקים לשכה בתל-אביב, המועדון, ברחוב ארלוזורוב 20, תרגם לנו על-ידי חיים ליבוזין. כדי להקים לשכה בתל-אביב אנו זקוקים ל-25 חתימות. קי' בלנו צ'ארטר מארצות-הברית.

"25 הראשונים לא יידרש דבר, כי הם יהיו המייס' דיס, אך יש בדך-כלל מבחני-כניסה. יש דרגות, אך הכל סודי. בארצות-הברית היה הנשיא הגדול פראנקלין דלאנו רוזבלט. אחריו טרומאן. נמנים על המיסדר גם אורל הארימן, ורן הארדינג, הרברט ליהמן, סנטור חיינ מורס ולה'גארדיה ז"ל.

"בירושלים קיימת לשכת דוד ויהונתן. זה במקביל ללידות בין דאמון ופיתיאס בשבילנו. יש בעצם גם לשכת דוד ויהונתן בניו-יורק. אנו נקים בתל-אביב את לשכת דוד ויהונתן מס' 3. רק שאין לנו עדיין ה-25 הראשונים. אולי אתם מכירים כמה גברים מתאימים?"

קו ציפור עלי מים

לאחרונה שמנו לב כי המילה "חסקה" מבצבצת בת' דירות חשודה בשחתם של כמה מידידנו. האחראי לאופנה זו הוא שמאי קנצפולסקי הידוע לציבור בשם טופסי. מצאנו אותו על משמרתו, מול מלון ז', כשהוא מנסה לפייס בדברי-נועם תינוקת צרחנית שנתגלתה כ' בתו, הבנה. הוא לבש בגדים ארום וחולצת-מגבת צה' בה, והתיחס אל השמש החורפתית העדינה כאילו היתה שמש תמוז. חיפשנו דרך להסיח את הסיחה בעדינות אל החסקה, אך נוכחנו לדעת שאין צורך בכך. הוא הגיע ישר אל הנושא. כדאגדה על ביאטריצ'ה. החסקה, נסתבר לנו, היא בעצם המצאה ערבית, ש' שוכללה בידיים עבריות. אולם לערכים היא שימשה כ' דוגית, מפני שהיא שטוחה, אינה מתמלאת מים כאשר

נשבר עליה גל. לכן היא מתאימה לים הפתוח. כאשר באו לארץ הקרימצקים — שאינם אלא העולים מקרים, שם דומה החוף לחופי הארץ — הבינו מיד כי הסירה הערבית מתאימה מאד להצלה. כשעברה את הגלים אל הטובע, היתה יעילה. אולם כשהיתה צריכה לחזור לחוף, היתה תוקעת אף.

למולם של החסקה ושל ידידנו, נמצא הגואל בדמותו של חרש-אילים כמו שהיה במקרה גם מציל וגם נגר — הוא שלמה אלחסוף, שהוא לחסקה כמו שמרקוני לרדיו ושמעון פרס לבסתון. הוא חיבר את ההצלה עם הגירות, נתן לה קרקעית קמורה וחייד את החרטום והירכתיים. "כמו בנה. זה כמו מאזניים. אם אתה זו קצת אחורה, או אפילו מתכופף קצת, אתה מונע את תקיעת האף." לא יכולנו להימנע מלתקוע את אפנו בעניינו הפרטיים של טופסי. קודם כל, למה טופסי, כשיש לו שם עברי כה מפואר כמו שמאי? "אה", נאחז, "זה עוד מהימים שלמדתי בגימנסיה נורדיה. לכל הגיינג'ים קראו או פוקסי. באותה תקופה הצגנו את אוהו הדוד תום ב' בית-הספר. איהו עולה חודש לא תפס את שמי ובמקום פוקסי קרא לי טופסי. זה נדבק."

האיש שאינו כל-כך טופסי, גם אינו כל-כך קנצפולסקי. סבו לקח שם זה לעצמו על-מנת שיהיה שונה ממשעת שמותיהם השונים של תשעת אחיו. זה נעשה בתקופת הצאר ניקולאי, כדי שאפשר יהיה להשיג גיירות של בך בכור. בך-בכור, הוסבר לנו, לא נלקח לשלושים שנות שרות בצבא הצאר.

זה הוכיח לנו סיפור יהודי עגום בשם החטופים. ש' למדנו בבית-הספר, ולכן היה טבעי שבעבור רגע הוזכר גם שמו של ביאליק, שגם הוא זכור לנו מהימים ההם. טופסי סיפר לנו באגדה מסוימת כי הכיר את המשרור הדגול אישית. זה קדם לימי החסקה. פעם, כשהלך ברחוב עם חברו והילך רכיל על מורהו בקול רם, חש טפיחה חזקה על גבו. כשהסתכל אחורה, עמד מול פניו האלמוותיים והרושמיים של חיים נחמן ז"ל, שהר' כיח אותו בדברי כיבושין אבהיים שאין זה נאה ואין זה יאה לרכל על מורים שלא בפניהם.

בסיום השיחה ההיסטורית שאל ביאליק לשם הילד. "קנצפולסקי?" היררה. "שם ארוך כל כך? מדוע לא תש' נה אותו לקנצ'פופר, למשל?" ביאליק מת לפני שהספיק להיתחך כי קנצפולסקי נשאר, בכל זאת, קנצפולסקי.

טופסי הוא חלק מה' האינזונטר החי של שפת-הים עוד משנת 1936, לפני שה' עיר תל-אביב הרגישה כי תחת לשכונ לחוף ימים, היא שוכנת ל' חוף ביבים. הוא מודה בענוה שאולי חתירו' תיו עוררו באנשים ב' עלי רגש את השאיפה לנסות את כוחם גם בים סוער. "משך הר' התחנן על שפתי-הים, ותפס מאוחר יותר עמ' דות בישוב. בחורים שכיום הם אושי-מפתח ויש להם סניטימנט ל' ספורט-ההגוערים שלהם. והמפורסמים מושכים אחריהם את הרוצים להיות מפורסמים."

גאחתו העיקרית של טופסי היא העובדה שהמפורסמים ואלה העומדים להתפרסם באים עתה גם בחורף. כי חתירה חסקה ב' חורף היא, לדעת טופסי ומרציו, שיא התענוגות.

אחת שבאה היתה צעירה בלונדית תמירה בשם נעמי שטיין, שעלתה על חסקה כשהתפתנה מלימוד משפטים. יום אחד, כדי להעביר שיחה בטלה, שאל אותה טופסי במה היא עוסקת. היא אמרה לו. הוא אמר לה שבעצם החל ללמוד פעם משפטים באיטליה בשנת 1933, לא שהוא מצטער על אורח חייו הנוכחי. הוא נהנה מעצם היותו מציל, לא יחד עם זאת הוא מצטער שלא גמר, כי בהצלה לא לעולם חוסן. הוא לא היה רוצה שיגיע פעם יום ויהיה מקרה של מחת על מצפוני.

נעמי אמרה כמה שלעולם לא מאוחר מדי, וטופסי הסכים לדבריה, אך לא בשיכנוע רב. נעמי ביקשה אותו שיביא לה את תעודותיו. יום אחר שמטר לה אותה, באה והודיעה לו שכבר רשמה אותו בבית-הספר הגבוה למשפט וכלכלה, עליו שמע או רק בפעם הראשונה. היא אפילו הכניסה דמי-קדימה.

מאז הספיק טופסי לשאת את עורכת-הידן נעמי שטיין, שילדה לו את הבנה, שכיום היא בת שלושה חודשים. "זה אולי נשמע כמו בירת קובה, לא איכפת לי", אומר טופסי, "אבל הכוונה היא להבנה."

יחוס לסוס בריטי

באחד מטיולי-הבוקר המוקדמים שלו השתתף ביקר נשיא המדינה יצחק בן-צבי בעמק המצלבה, ערך ביקור-נימוסין במנוח במקום. הנזירים, שהתרגשו מאוד מן הכבוד שחלק להם הנשיא, רצו להביע את הערכתם עלידי הפעלת כל פעמוני-המנוח וביקשו את רשותו של הנשיא לכך. הנשיא התבונן בשיעורו, נוכח כי השעה היא דקות מספר אחרי 7. הוא חשש שהפעמונים יעירו את תושבי ירושלים, ונתר לבסוף לבקשת הנזירים בתנאי שהם יצמצמו את פעמוניהם ב"עדינות" . . . הפתעה נעימה ציפתה השבוע לשר בלתי-תיק אבא אבן, שהומון לכינוס תנועת הבונים. שהוא נמנה עם מייסדיה לפי גי 30 שנה באנגליה. אבן, ששמח כי הברו נים זכרו את פעילותו, העיר בכנס שהתקיים בבית-ברל: "מי שהומון אותי סיגל לעצמו את הסיסמה: אבן - לא מאסו ה' בונים!'. . . נרגז על הנחיותיה החינוכיות של ח"כ תנועת-החרות אסתר רוזר אל נאור, היה השבוע ח"כ אחדות-העבודה ישראל ברייהודה, שהעיר לה: "את מביאה לבלקניזציה של החינוך. השיבה לו היא: "ומשה שרת מביא לבלשניזציה של החינוך. משה שרת לא נשאר חיוב, ובעת שהח"כית שיטעה את נאומו בקריאת בנינים, העיר לה: "רגע אחד, חברת-הכנסת רזאל-נאור, שמעתי את נאומך בסבלנות ולא כאשר נאומך, שנאמר כולו בעברית גאה להפליא, נפלטת טעות דקדוקית אחת וזה עלה לי במקצת בבריאות לא לשטע אותך. אבל התגברתי על יצר". . . ראש עיריית פתח-תקה פנחס רייש גילה ה' שבוע כי נתן הוראה להקדים את מחוגי ה' שוען הגדול שנבנה בכיכר המייסדים בעיר. אחת הסיבות, לדבריו: "כדי שבחורי העיר לא יאחרו לראיונות שקבעו עם חברותיהם. . . מאז העניק קיסר רומא קליגולה לסוס שלו את התואר קונסול, לא זכה סוס לה' ערכה כה גדולה כמו הסוס שתרם לזרר נתן הברטי לראש עיריית רמת-גן, אברהם קריניצ'י. תמונתו של הסוס פורסמה בעתון העירוני בצירוף טבלת היחסים שלו לפיה ניתן ללמוד כי אמו היא הליידי של גאפולי ואביו הוא פנורמה, ואילו בין אביו כמו אחיו החשיכה 2 או הצלב הדרומי או לסביה. רק דבר אחד של הסוס לפרסם יועצי ראש-העיר: את שמו של הסוס עצמו. . . בישיבת סיעת תנועת-החרות בכנסת, שהתכנסה כדי לאשר את נסיעתו של הדר אריה אלטמן כנציג הסיעה לועידת ה' שוק האירופאי שבטרסבורג, קם הדר בן ימין אביאל ודרש לעצמו את הכותב לנסיעה, כיוון שלו יש תואר דוקטוראט ל' ענייני כלכלה. שאל אותו הדוקטורט שליש של הסיעה, הדר יוחנן באדר: "איזה

תואר דוקטור יש לך? איפה גמרת את לימודיך? יש לך תעודות?" גם אלטמן וגם אבניאל נהגו מעקיצתו של באדר. כל אחד מהם היה סבור שבאדר עקץ את חברו.

גזע לבנות אפריקה

על פגישה מעניינת שהיתה לו עם נערה ישראלית, סיפר השבוע הדר רפאל רוזנר, הפסיכיאטר הראשי של שרות בתי-הסוהר. סיפר הוא: בדרכי לעבודה אני עובר דרך מחנה צבאי ונוהג לקחת טרמפיסט. לפני זמן קצר ראיתי בחורה במדים עומדת ומחכה לטרמפ. עצרתי, בום, היא סוגרת את הדלת ויושבת. "שלום", אמרתי לה. אין תשובה. "למה את לא אומרת שלום?" שאלתי. "אני לא אומרת שלום ל' גבר זר", השיבה. "או למה את נוסעת עם גבר זר?" "זה כבר דבר אחר!" היתה התשובה. שאלתי אותה: "למה לא אמרת תודה כשלקחתי אותך?" והיא השיבה: "תודה אני אניגד לך אם אצא בשלום!". . . הסוד ה' כמסו ביותר של ישראל היו השבוע שתי אחיות רחמניות כושיות מליבריה, אמילי ג'ונסון וג'ני נולדן, המתמחות בריפוי עינים במרפאת בית-החולים הדסה בירוש'לים. השבוע שמחו האחיות לפגוש בעתונאי שבא לראיין אותן. אולם שתי האחיות התמימות לא ידעו כי הן עלולות לגרום ממש מנהלת בית-הספר לאחיות של הדסה, מרג' דית קריסטל, ודובר הדסה לוסיאן הריס, הצילו את מדינת ישראל משראה בכך שמנעו את פירסום החיותהן של שתי האחיות הליבריות בישראל. הסבירו המנהלת והדובר, בהבעה הרתעולם: "לא נסכים ש' שתי הכושיות תתנה ראיין. אסור לפרסם גם את שמותיהן. משרד החוץ חייב לאשר זאת". . . קבלת פנים מיוחדת במינה ער' כו השבוע קציני חיל-האוויר לחברם רב' שבוע ארצה אחרי שהשתתף יחד עם חברו זאב שרון במסע בגיפס על פני אפריקה. הקצינים נשאו כרזות שקראו: "בדם וביעו הקמת לנו גזע! בנות אפריקה!" או "כו" שיות, גיונגלים ואבק - אך טוב שחזרת רחוק ויצאו הצעירה". אבני, שני הקצינים שהחליטו לא לפרסם את סיפור הרפתקאותיהם בעתונות הישראלית אחרי שזו טרבה לעזור להם, נכנעו כאשר התברר ששרון זקוק לכסף כדי לשאת אשה, מיבצע שערך השבוע.

שם לכלב פקינו

בחצות אחד הלילות בשבוע החולף התרוקן קפה כסית הדיזינגוף מתושבי, כשרוב האוכלוסיה ימקומיט נדה לאחד הבתים השכנים בהנהגתו של זאב יוספון. נודית העמים כוונה לטכס הנוכחיתו של הבמאי

האחיות הליבריות בירושלים הסוד הכמוס ביותר

הוא חזה במשחקו של בנו נגד קבוצת מכבי פתח-תקה, ראה כיצד נפצע בנו בלסתו, הבקיע שער ממכת-עונשין והוצא מתעלה החוצה. האב התפרץ למגרש, רצה להסתער על הכדורגלן שפגע בבנו. כאשר מצעו אותו מלעשות זאת, ניסה האב לשכנע קציני-מש' טרה כי עליו לעצור את הכדורגלן התוקפן. . . רחל בחן, מוכירת התיאטרון הקאמרי, החליטה להיגמל מבידודה ורכשה לעצמה כלב פקיני ב-120 ל"י. "הוא כל כך יפה, ממש גאון", התפעלה. אולם שם מת' אים לא מצאה לו. היא טילפנה למשרד-הפ' ניס, למחלקה לשינוי שמות, וביקשה הצעה לשם בשביל כלב. "תפני לועד-הלשון", יעצו לה. רחלה עשתה כמצחה וטילפנה ל' ועד-הלשון. "תפני למשרד-החינוך", יעצו לה. ביאשה הודיעה רחלה לועד-הלשון כי אם לא ימצאו לה שם מתאים, היא תיאלץ לפרסם מודעה בה תציע 50 לירות לכל מי שימצא שם לכלב. "מה זה 50 לירות בשביל שם לכלב, זה כלום!" היתה התשובה.

פסוקי השבוע

"דיעות רמת-גן", בטאנו של ראש העיר אברהם קריניצ'י, "אנו עומדים קרוב מדי אל המאורע מכדי להעריכו כראוי. אך אין ספק שהדורות הבאים ידעו להעריכו כיאות לו". . . ח"כ אחדות העבודה נחום ניר, בעת ויכוח בכנסת על חוק הירושה: "אני מכיר מדינות בהן זמן ה' הירון הוא 309 יום ומדינות בהן זמן ה' הירון הוא 300 יום". . . דוד בן-גוריון: "אני פוגש בצבא בחורות אדוקות לא פחות מתברי אגודת-ישראל". . . ח"כ אגודת ישראל שלמה לורנץ: "אין זה מקרה שהילודה של אותן הנשים אשר אינן משרות בצבא מטעמי-דת היא גבוהה לאין ערוך לעומת הנשים המשרות בצבא". . . ח"כ אגודת ישראל שלמה לורנץ: "במשך אלפיים שנות גלות היינו מוכנים ליהרג כדי לא לאכול חזיר, וכאן במדינת היהודים, יש יהודים שמוכנים להרוג ולתרג כדי שיוכלו לגדל חזירים". . . החזן לייבך זלצמן, בוועידת הקונפוזיטורים הישראלים הראשונה: "יש קומפוזיטורים שמתכוננים ליצור מוסיקה יהודית ואינם מצ' ליחים, ואילו היהודי הפשוט שמתפלל שלוש פעמים ביום בנעימה טבעית, יוצר מבלי ש' התכוון לכך את המקור האמיתי של המוסיקה הישראלית". . . הסוציולוג אריי ראפ, במאמר ביקורת על ספרו של ולדימיר מיר נאבורוב, לזכרה: "השערוריה היא ה' ראי העוקם של בני-אדם גורמליים שאינם בריאים, של עולם מהוגן שאינו הגון". . . אפרים קישין: "בדיחה איננה המור. בדיחה היא תרגיל של הוגמר ולפעמים גם הפסולת שלו". . . שרי רן, קריינית גלי-צ'אה"ל לא ישרו את כל אותן הבקשות של תלמידים אשר ביקשו להשמיע למוריהם את השיר עקי-התליה."

מה נשמע ב"קול ישראל"?

עלי ביותר היא תוכנית השירים נבקשת. במקרים בהם הבקשות אינן מלאכותיות. ● בנימין אבניאל, ח"כ תנועת-החרות ויו"ר המועצה לענייני-רדיו: "אני אוהב את התכנית מלווה מזכה ונהנית מאד גם מהתכנית טראסט מוחות, אם כי לאחרונה הרמה של תוכנית זו נמוכה". ● צדוק פביר, זמר: "התוכנית שלי היא מצעד הפזמונים. זוהי תוכנית מרתקת. חבל שלא נותנים מספיק מקום לשי' רים עבריים". ● מרדכי נורוק, ח"כ המפלגה הדתית הלאומית: "אני מאזין בעיקר להרצאות מדעיות, אפילו על נושאים חילוניים". ● שמואל פישל, עורך-דין: "אני אוהב להאזין לקוב' צרט השבועי של קול-ישראל ואני מצטער שאין תוכנית קבועה של שירי ברכה צפירה, רק מתוך כיבוד מתים, אני מזכיר גם את שלושה בטרדה אחת". ● אהרון קריסטל, המוכיר הכללי של התאחדות בעלי-התעשייה: "אני מאזין רק לתוכנית הקונצרטים השבועית של קול-ישראל". ● שלמה סקולסקי, משורר: "אני נוהג להאזין לתוכ' נית הספרותית של גלי צ'ה"ל. אינני יכול לומר שהיא התוכנית הטובה ביותר. היא משתנה מרמה לרמה". ● יוסף פרלמן, ח"כ הצ"כ: "מאז שלושה בטרדה אחת אינני מאזין קבוע לאף תוכנית-רדיו". ● יעקב טימן, שחקן: "התוכנית המעניינת אותי ביותר היא תוכנית בית-המשפט. היא מלאת-עניין ומתח". ● חיים לנדא, ח"כ חרות: "אני אוהב לשמוע את ה' קריאות בתנ"ך כשבטרטוב עושה זאת. התעניינתי גם בביקורות תיאטרון, אולם הן התחילו לשעמם אותי". ● נדרי קולק, מנהל משרד ראש-הממשלה (בהשיבו לתוך שפופרת הטלפון עוד בטרם שמע את השאלה): "אין לי זמן עכשיו. אני בדיוק שמע את החדשות. לצלצל אחרי-כך. שלום."

משאל בזה

בטרם שבקה תכנית הרדיו שלושה בטרדה אחת חיים לכל חי, לא היה מקום למשאל כזה. זאת היתה התכנית שכולם אהבו להאזין לה. אולם מה הן תכניות הרדיו שמאזינים להן כיום בישראל? את התשובה לכך ניסו לברר השבוע כתבי העונם הזה, ששאלו שורת אנשי-ציבור: מה היא תכנית הרדיו שאתה אוהב להאזין לה ביותר? ● המשורר אברהם בורדס, מוכיר אגודת הסופרים: "לרוב אני ממחר לסגור את המקלט, כי התכניות אינן לרוחי והפזמונים הנשמעים ברדיו קלוקלים. מכשיר-הרדיו אינו מהנה את נפשי. מאז דחקו את הספרות לקרן-זווית, נשאר לי רק להא' זין לתכנית הספרות ולפרשנות הפוליטית". ● משה רב מוגר, ראש החברא-קדישא בתלאביב וחבר מועצת-העיר: "מלבד תכנית החונות, בה משתתף יוסלה רונג' בלט, אני אוהב להאזין רק לפרשנות הפוליטית של משה מדויני". ● דני שמעון בטיש, לשעבר המנהל הכללי של מש' רד-הבריאות: "יש שלוש תכניות שאיני יכול להכריע ביניהן - תכנית האופרה ביום שבת בבוקר; הקונצרטים של קול-ישראל ביום שלישי; ותכנית נבקשת למוסיקה קלה". ● צבי זינר, מנהל קול-ישראל: "אני לא יכול לענות. צריך לשאול את האורחים, לא להיפק". ● גבריאל צפרוני, ראש מערכת הבוקר: "אני שומע שתי תוכניות בלבד: את החדשות ואת התכנית האהובה עלי פרקי חונות". ● רות מפרון, עסקנית אינדיבידואלית: "אני נוהגת לש' מוע את תוכנית הסנד עולה, בעיקר אם משתתפת בה שחקני התיאטרון הקאמרי". ● גילה אלמגור, שחקנית הקאמרי: "אני מאזינה ל' מצעד הפזמונים ברמאלה. זו תוכנית טובה. כמירכן אני נהנית מהקראת החדשות של יהודה לב באנגלית, בשידור לחילי האו"ם". ● שלום זיסמן, סגן ראש עיריית רמת-גן: "יש לי מספיק בעיות, לכן אני אוהב תוכניות בידור קלות. התוכנית האהובה

סיפורה האישי של אשת המאמן שהצטרפה השבוע אל בעלה מיאנדי, בעלי!

גורל! אחרי 24 שנות נשואין עדיין מאוהבים אדית וניולה כמו זוג צעיר. כאן הם נראים אחרי הפרידה הארוכה.

מיופי יש גם אל-אל ישראל. ממה שהספקתי לראות, נוכחתי שהשחי קנים כאן משחקים בהתלהבות וממושמיים. מה שחסר להם זה טכניקה, יותר טכניקה. הם ברובם בנויים היטב ועם יותר טכניקה יתרו הרבה יותר יעילים. רק אינני יודעת אם זה לא מאוחר מדי. צריך להתחיל בזה בגיל הרבה יותר צעיר — 13-12.

אני קצת חוששת להשמיע ביקורת על משחקים כי מאנדי כועס עלי בגלל זה. הוא טוען שאני עלולה להשמיע שטויות ואז יגידו שאפילו את אשתו הוא לא יכול לאמן. אבל אותי לא צריך לאמן. אני כבר לא שואני כבר לא יכולה לקבוע מה הולך אצלי קודם, הבעל או הכדורגל. איאפשרי להפריד ביניהם. אני דואגת לבעל שלא יעשן, לא ישתה, וישמור על גורה מתאימה, וכל זה בשביל הכדורגל. בספטמבר נהיה 24 שנים נשואים, ואם הצלחנו עד היום — במיוחד אני — להתאפק בשנשים לעשרות הקיפו את מאנדי הכוכב בהערצה, או סימן שיש הרמוניה במשפחה שלנו.

ואמנם יש הרמוניה. אני דואגת לכך ש' הכבש יהיה תמיד שבע ושגם הכרוב יישאר. ממש ראשון נדמה לי שגם הכבשה תהיה שבעת-רצון כאן. הארץ מאד מוצאת חן בעיני. למאנדי יש חווה עד יוני, אבל מדב' רים כבר על הארצות. אין לי התנגדות. גם מוג'האיר הוא נפלא. כתבתי מכתב לבני, ובטעות כתבתי כי זה חודש ארגוסט. מי ראה מוג'האיר כזה בתורש ינואר?

ברוך השם, עברה גם השבת הראשונה ב' מגרשי הכדורגל ויצאתי שלמה, מבלי ש' אנשים גונו לי את השערות, כמו שעשו הוינאים. אחרי שניצחנו אותם בוינה 1:0, והם לקחו את תלתלי כקמיעות. לעוסקים בכדורגל פה, יש מה ללמוד, והם רוצים ללמוד, וזה נחמד.

אני מרוצה. בברזיל, למשל, יכולנו ליי הפך למיליונרים מהר מאד, כי מוכרים שם שחקנים כמו בשוק, וגם המאמן מקבל חלק נכבד מהכסף. אבל פה יש סיפוק שעושים משהו טוב וחדש, וגם הסיפוק שווה משהו.

הייתי עם הנבחרת במשחקי אליפות העולם בשוויצריה. אחרי שהרצנו לברזיל ולאור רוג'ו 4:2, שמו הברזילאים עין על מאנדי. לפני שלוש שנים הזמינה אותנו קבוצת פ.צ. אמריקה, שביקרה גם בישראל, לבוא ולאמן אצלם. מאנדי התחבב עליהם כל-כך, פסידו לנו ויוה לברזיל לכל החיים, ואפי' לו רצו להקים בשבילו אקדמיה לכדורגל. אולם עזבו אחרי שנה, בגלל האקלים.

★★★ במקום תיאטרון — כדורגל

כ שאני עושה השוואה בין הכדורגל ההונגרי והברזילאי, הרי את הברזילאי אפשר להגדיר במילה אחת: מבריק. בהונגרי יה לא מרשים לשחק משחק אינדיבידואלי, ובצדק. כדורגל זה משחק חברתי, לאני או צריך לשחק ביחד. אבל בברזיל כל ילד לומד יחד עם האלף-בית גם לשחק כדורגל. הילדים משחקים בצורה אינדיבידואלית, ו' ממישיכים לשחק כך גם כשהם גדלים.

לכן הם לקחו את מאנדי כדי שילמד אותם את המשחק הקבוצתי. כשעזבו את הארץ אחרי שנה, נאלצתי למלא מזוודה שלמה בקטעי עיתונות, שנכתבו על מאנדי. אני עושה זאת תמיד, בשביל הבן אטילה, ה' לומד היום הנדסה כימית באוניברסיטה ב' בודפשט. זה בשבילו פיזיו על הימים הר' בים שהשארונו אותו אצל הסבתא, אמא שלי. לא ביקשתי שום פיזיו עלי-כך, ששתיים אחרי הנשואין נאלצתי לנטוש את הבמה, עליה דחק הצלחתי לא רע. הפיזיו שלי הייתה האהבה החדשה. במקום תיאטרון בא הכדורגל. אוכלים כדורגל, שותים כדורגל וגושמים כדורגל. אצל מאנדי אין כדורגל רק כשהוא ישן. וכשאני אומרת אצל מאנדי, זאת אומרת אצל ארון וגברת מאנדי.

את ההזמנה לבוא לישראל קיבלנו אחרי שהורנו מברזיל. אחרי משאומתן ארוך הרשו לנו לנסוע. שבעה וחצי חודשים לא ראיתי אותו. אבל כשירדתי סוף-סוף מן המטוס בשדה התעופה בלוד, והוא חיכה לי עם הפרחים, היתה השאלה הראשונה שלי, לפני נשיקות וחיבוקים, איזה משחק יש אחרי הצהריים? זה היה באחת בל'ה. אנשים מן הצד היו יכולים לחשוב שאני לא נורמלית, אבל מאנדי לא התרגש, כי' פר כי לוקומוטיב הבולגרית תשחק באותו יום נגד הפועל פתח-תקוה.

★★★ תלתל כקמיע

אחרי ששמעתי וקראתי כל-כך הרבה על ההצלחות של הנבחרת ושל מאנדי במשחקי הור, הייתי לקרנית לראות איך הישראלים משחקים. שמעתי הרבה על סטל-מך ושמתתי לראות שהוא באמת שחקן טכני טוב. אחרי שישבתי קצת במגרש, לא יכולתי להתאפק ושאלתי מאנדי מי זה השחקן ששמו יופי, שכולם הזכירו את שמו, מאנדי צחק ממני נורא והסביר לי מה זה יופי. עכשיו אני גם יודעת שחוף

מאנדי השתתף בה. כל חברות קינאו בי על שנישאתי לכוכב הספורט וזה היה דינעים. כשבאו החוקים נגד היהודים נאלץ מאנדי לעזוב את עבודתו בבנק ופתח יחד עם אחי, שנהרג במלחמה, חנות לבגדי-גברים. אחר-כך לקחו הגרמנים את מאנדי למחנה עבודה בדנובה, ליד קומארום. יחד עם עוד כמה אנשים ברח הספורטאי שלי מן השיירה, והם הסתתרו בקסרקטין צבאי הונגרי. היה שם מפקד שהסכים להשאירם כדי שיעבדו בקטיף סלק סוכר. מאנדי טוען שמעט אנשים אכלו את הסוכר שהופק מהסלק שנקטף. הוא פשוט עשה מאמצים לקטוף מה שפחות לבסוף ברח גם משם. אני ובנו הקטן אטילה, שהוא כיום בן 21, חיינו במעין גטו בבודפשט, בו גרו הרבה יהודים בפרשת של בתים שהיו תחת חסות שויצרית. משם

מאת אדית מאנדי

הצלחתי להתקשר אתו ושלחתי לו מכתב חסיונות, כדי שיוכל גם הוא לבוא. מאנדי התעסק בכדורגל אפילו משך השנים 1939-1942. הוא היה מאמן של קבוצת בית-חרו' שת לקרונו. רק מ'1942 עד 1945 לא היה כדורגל במשפחה שלנו.

בשנת 1945 לקח מאנדי איוו קבוצה קטנה של מוסד — כמו פת תנובה — והתחיל לאמן אותה. הם הצליחו דיימה ואז נזכרה בו קבוצת האם שלו מ.ט.ק. בה שיחק 20 שנה, וקראה לו לבוא לאמן אצלה. אחרי שנה נוספת הוא נקרא לנבחרת הלאומית, שאיתה היה עד 1956.

יד כאשר הגעתי לישראל טרח מישהו לספר לי, כי אחרי שלא באתי שלושה ימים קודם לפי התוכנית, איים מאנדי כי אם גם הפעם לא אבוא הוא ישלח לי גט לבודפשט וחסל. אני מבינה שלאורחי יש' ראל זה נראה דרמטיקל על הדעת שמאמן הנבחרת הלאומית שלהם, שהצליח כל כך בעבודתו, יוכל גם לגרש את אשתו אחת ושתיים. או ראשית כל זה לא כל כך פשוט אצלנו לגרש אשה, אנחנו לא מוסלמים ש' אומרים שלוש פעמים לאשה, "את מגורשת" וזהו זה. חוף מזה אני משוכנעת שזו היתה רק בדיחה. כולם יודעים מי היה זה שבא אל אמי, עוד כשהיית בת 17, ואמר: "תג' דלי את הקטנה שלך יפה כי היא בשבילי". תג' אמי לא התלהבה כל-כך למסור אותי. "ב' דיוק את הקטנה הכי מתוקה שלי אני אתן לך?" היא ענתה למאנדי. אבל הוא ידע שהיא תעדיף אותו על פני אדם זר לחלוטין, כי מאנדי כבר היה במשפחה שלנו. אחי המ' בוגר נשא לאשה את אחותי הגדולה.

במקום להגיב למדתי באקדמיה לאמנות ה' תיאטרון בבודפשט שלוש שנים וקיבלתי חווה הופעות בתיאטרון הלאומי ההונגרי. כך שגם אני הייתי שחקנית עוד לפני ש' הכרתי את השחקן מאנדי. בשנת 1936, אחרי שנים רבות של חיו' רים, נישאתי לניולה מאנדי, שהיה אז אמנם פקיד בנק, אך שיחק כבר כדורגל בקבוצת מ.ט.ק. ובנבחרת הלאומית ההונגרית. הוא היה אז מפורסם מאד וכל מקום שהיינו הולכים היו האנשים מראים עלינו באצבע. גם לפני הנשואין ידעתי מה זה כדורגל, אבל לא עלה על דעתי ללכת לתחרויות. אחרי הנשואין לא הפסדתי שום תחרות ש'

אדית, ניולה ואטילה מאנדי באחד מטיוליהם ה' רבים בהונגריה, עם מכונית האופל המפוראת שלהם. המכונית נשארה בידו הבן, הלומד בבודפשט, מאחר והאם הצטרפה אל בעלה בישראל.

נבחרת המשפחה

קדימה צעד! על משחק הכדורגל בו גברה מכבי תל-אביב על הפועל רמת-גן בשער 2:6, כותב שייע גדור:

עד עכשיו, כשהצלחנו לגמור בתיקו עם קבוצות חזקות וחלשות, שחבתי שיש עוד איוו קתחה למכבי. אבל עכשיו הכל אבוד. אסון כזה עוד לא קרה לנו מזמן. השתדלנו, התאמצנו, השקענו כוחות — הכל לשוא. אני באמת לא יודע מה קרה לנו. תתאר לעצמכם בושה שכזאת: ניצחנו את הפועל רמת-גן רק 2:6.

בשבילכם זה אולי הישג. אתם תגידו שלנצח קבוצה כזאת שהכניסה לבנייהודה ארבע ולמכבי פתח-תקוה שלוש, זה די כבוד. ביתוד אחרי שכולם הודיעו לנו לפני המשחק שאם נצליח לשמור על תיקו זה יהיה הישג. אבל אני אומר: בושה. אם לא הכנינו הריסר, סימן שבאמת שכתנו לשחק, הפועל רמת-גן התחילו אותנו נורא לפני

ספורט

המשיק. הם נסעו במיוחד לבית-הבראה. ב' שבת הביאו את אלמוגי לרמת-גן, שיעשה מרץ. אפילו את אחי, חיים גלור, הם הביאו מהפועל כפר-סבא, כדי שהמשחק יהיה קצת משפחתי ולא יהיה לי חשק לבייש את אחי במשפחה. לא ידענו מה לעשות. ואתם יודעים מה עושים כשלא יודעים מה לעשות? — משחקים. התחלנו לשחק מהשניה הראשונה. צייק צייק, המחוג עוד לא זו ואנחנו כבר בשער, עמדות מול שער מעט ריק ופיספסתי. למולי תיקן החלוץ הצעיר שלנו, בן-הרוש, את מה שאני קיל-קלתי. החברה עוד לא הספיקו לנווף בי וכבר היו צריכים לרוץ לנשק אותו אחרי שתפס כדור שהמגן של הפועל שלח לא שוער, ושלא אותו לאתו כיתוף, אלא שקצת יותר חזק.

מחלה כרונית. לא עברו חמש דקות והפועל הצליחו להשתת. הרגשנו לב לב איך שהמחלה הכרונית חזרת. אנחנו מכניסים

ברזילאי. וכך חילקנו את הגולים בינינו, שניים לי, שניים לרפי, ואחר-כך לבן-הרוש ולגחמיאס. היו עוד כמה שרצו להתחלק ב' גולים, אבל הקמנו קרטל ועשינו הכל לבד. הג'י' והיופ'י. אני באמת מבקש סליחה מהפועל רמת-גן. סוף-סוף שכנים, וגם אחי משחק שם. אבל תגידו תודה, אם לא הכ' נסו 12 זה רק בגלל המול הרע.

ולקינוח-סעודה אני מוכרח לאכול את המנה השבועית שלי — איזה עתונאי-ספורט שעולה לי על העצבים. הפעם זה אחד מ' ידיעות אחרונות, שאחרי ששברו את כל השיאים שלו באתלטיקה החליט לשבור גם אותי — והודיע שבנבחרת הצעירה יש שני כוכבים שהשנים שהעם שדעם ביחד לא מגי' עות לשנים שלי. אדוני, הגיל שלי זה לא סוד והוא יודע לכולם, לא ניסיתי להסתיר אותו. אני אולי כבר לא כל-כך יפה כמו הילדים האלה מהפועל צפת או ראשיפינה, שאין לי שום דבר נגדם חוף מזה שהם רוצים לתפוס את מקומי. אבל חביבי, כשאני הייתי בגילם, כבר הוציאו את הכדורים שלי משערים בגילאומיים.

(המשך מעמוד 9)

מוסקני כל המפלגות - ממק"י עד חרות ומפא"י. לעתים קרובות מאד, אלה פניות אנושיות ומוצקות, לטובת אנשים אשר באמת מגיע להם סידור קונסטרוקטיבי.

דוגמה אחת לסוג זה של התערבות ראש מינהל יפו, היתה שיקומו של תושב יפואי בשם יעקב מורחי. מורחי (העולה הזה 1112) הוא שוטר לשעבר, שאיבד את כושר-עבודתו בעת שרותו במשטרה. הוא פוטר מן השרות, קיבל פיצויים עבור שנות שרותו, אך לא פנסיה קבועה. הוא ניסה להסתדר כרוכל, הסתכסך תמיד עם פקחי העיריה ועם המשטרה, על כי לא היה לו רשיון רוכלות. מצבו הגיע לדרגה כה חמורה, עד כי אושפז לפי צו בית-המשפט. כאשר יצא, שוב ניצבה בפניו הבעיה: כיצד להתפרנס.

אז פנה מוסד ציבורי ידוע אל שפאק. בשיתוף עם המחלקה לעזרה סוציאלית, מצא שפאק לבחור שיקום קונסטרוקטיבי, שהיה ממילא מגיע לו כעבור כמה חודשים. עזרתו של שפאק התבטאה בקיצור חודשי הסבל והציפייה. אולם בזה לא תמה פרשת תלאתיו של מורחי. שבוע אחרי שסודר בעבודתו - התמוטט ביתו, בעיר העתיקה של יפו. לפי הסדרים המקוריים בלים, הגיע לאותו בחור סכום של כמה מאות לירות, מקרן מיוחדת של רשות הפיתוח והעיריה, אתו יוכל למצוא לעצמו דירה חדשה. בהתחשב במצב המיוחד, המליץ שפאק בפני רשות הפיתוח להגדיל סכום זה מעל לסכום המקובל.

היתה זו, במובן הצר של המילה, פרוטקציה. אין אף ראש-עיר בארץ שאינו נתקל במאות בקשות כאלה, המעמידות אותו במיבחן מטריד. אם הבקשה מוצדקת לחלוטין, יכול הוא לעזור למבקש להתגבר על צוואר-הבקבוק הביורוקרטי הרגיל, ליהנות ביתר קלות מן המגיע לו.

אם הבקשה אינה בגדר המגיע לאותו אדם, נזהר כל ראש-עיר או ראש משרד ממשלתי לתת הוראות לעקוף את החוק, כי מתחתיו עובדים פקידים רבים הרגישים לכל סטייה זו מן הנוהל, ואיש-ציבור נכון יזהר מלתת בידי פיקודיו חומר מרשיע כזה. אך לא כל איש-ציבור יודע לנהוג לפי כלל זה של מוסריות מופשטת והירות מעשית. מכל מקום קיימת האפשרות כי מתחת לראש המינהל, ראש העיר או השר ינסו מבקשי-פרוטקציה להשיג דברים שאינם מגיעים להם, על-ידי שיתוף פקידים בורג נמוך יותר.

★ ★ ★

שיטת המפתח

בדיחה עממית אומרת כי הארץ אינה רפובליקה עצמאית, כי אם פרוטקטוראט - ששם דבר אינו הולך בה ללא פרוטקציה. וכמו כל בדיחה עממית, יש גם בזה אמת עמוקה. השלטון המקומי והארצי בנוי אמנם על ועדות בינאמיתיות. הן קובעות את חלוקת התקציבים, השיכונים, ההלואות והעזרה. אולם את החלוקה קובעות הן על בסיס מפתח מפלגתי, בהתאם לקואליציה הקיימת בכל מקום ומקום. בנוהג זה קבור, ברוב המקרים, כלב הפרוטקציוניזם. מינהל יפו לא היה יוצא-דופן: את חלוקת טובות-ההנהגה קבעו ועדות שום אדם - אפילו בעמדתו של אריה שפאק - לא יכול היה לקבוע על דעת עצמו.

הבלעדית כי אזרח פלוני יכנס לשיכון ואלמוני יקבל החלטה. זאת יכלו לעשות רק הועדות, על פי הסכם בינאמית. במקרים שועדות אלה פעלו לפני משורת המוסר, לא אדם אחד היה אשם, כי אם כל חברי אותה ועדה - כל שיטת המפתח.

נוסף לחלוקת-השלל הפוליטית, הרמה, קיימת חלוקת-שלל פרטיזנית. אין כמעט גוף ציבורי אחד במדינה, אשר חקירה נמרצת של המשטרה לא היתה מגלה בו מקרים של מתן פרוטקציה, קבלת שוחד ומעילה באימון. אין כיום ידועה שיגרתית יותר בעיתונים מאשר זו המספרת על העמלתו לדין של פקיד זה או אחר אשר סרה.

כך גם אפשר היה לראות את המעצרים במינהל יפו. לפני כשלושה שבועות הודיעה המשטרה כי עצרה מספר עובדים של המינהל, כחשודים בקבלת שוחד מתושבים שהיו נזקקים לשרותי העיריה. יחד עם הפקידים נעצרו עוד שני אזרחים, אשר לסענת המשטרה שימשו כאנשי-הקשר של הפקידים.

אחרי הודעה זו, באה שתיקה ארוכה. לא היה מי שיענה, או יאמר אם היה צד שני להאשמות. ההודעה השניה באה רק כעבור ימים אחדים, גם היא מטעם משטרה. היתה זו הודעה ביחס לאחד העצורים, ורכל-מתקנים מיפו בשם רפאל אלאג'ים. המשטרה ביקשה לעצור לתקופה של שבוע ימים בלבד, הודיעה כי אין בכנתה לבקש עבורו מעצר נוסף. הסיבה: הוא הסכים להפוך עד המדינה. מה שאלאג'ים סיפר - ובאיו מידה נאמנים דבריו - יוכל לברר רק בית-המשפט. אולם דבר אחד אפשר לקבוע מאשם: משפט עובדי מינהל יפו לא יהיה אחד המשפטים השיגרתיים על מעילה וקבלת-שוחד.

הרמז הראשון כי הפרשה אינה כה חריגה מעמית, ניתן רק כעבור כמה ימים, כשהחל דו-קרב בין ראש העיר לשעבר חיים לבנון לבין סגן ראש העיר החדש אליעזר שכטר. מתוך מאמר ברוך ברבר, והגבת לבנון בעמדתו, נודע כי לפני כשנה ערך מבקר העיריה ד"ר פנחס הרטל ביקורת מקיפה בסדרי העבודה של מינהל יפו, ולאחר הביקורת הודיע לראש העיר כי לא העלה דבר ביחס להאשמות ולשמועות שהגיעו אליו.

★ ★ ★

כיווש כד עמדות המיובצר

עצם הצורה שבה בוצעו המעצרים, והפרסומת העויינת המתוכננת-מראש, העידו כי אין זה מקרה שיגרתית. אילו כל זאגתה של מפא"י בפרשה היתה לטהר את מינהל יפו, היו לה כל הכלים והאפשרויות לעשות זאת לפני זמן רב. אולם את משמעותן של הפעולות הנמרצות אפשר להבין רק על רקע תוצאות הבחירות האחרונות לעיריה, שהעבירו לידי מפא"י את השלטון על המיובצר הימני הגדול ביותר בארץ. מינוי ראש-עיר חדש אינו מבטיח עדיין שלטון. לשם כך דרוש כיווש כל עמדות-המפתח של המנגנון הבכיר.

כיצד כובשים עמדות אלה? לפטר פקיד בכיר - אין לראש העיר סמכות. לשם כך דרושים 21 קול (מתוך 31) במועצת העיר. ומכל עמדות-המפתח בעיריות תל-אביב-יפו אין חשובה וחיונית מאשר מינהל יפו. ראש המינהל יכול לפתח יומה ולבצע מפעלים בשמו הוא. הפרסטידיה הנובעת ממפעלים אלה אינה נערמת על ראש-העיר היושב בתל-אביב, כי אם על האיש הנמצא במקום - ראש המינהל.

אריה שפאק היה ידוע כאיש הציונים-הכלליים. מאז עזב את הצבא הצטרף למפלגה זו ובבחירות האחרונות שימש כראש מטה הבחירות שלה ביפו. את לבנון ירש נמיר, בתוקף תוצאות הבחירות. אולם את שפאק לא יכול היה איש מפא"י לרשת, מאחר ולא נבחר כעסקן פוליטי אלא מונה כאיש מנגנון. הוא הצליח תוך חשע שנות כהונתו ביפו ליצור קשר בלתי-אמצעי עם אלפי תושבים, דלת משרדו היתה פתוחה בפני פועלי-הנמל ובפני הסוחר הבולגרי החדש כאחד. כאשר שמעו על מעצרו, התנדבו מאות מהם להיעזר על יושרו ועל הבנתו האנושית כלפי בעיותיהם. אילו המשיך ללא הפרעה במשרתו, היה נשאר כקוף ציוני כללי בבשרה המפא"י של העיריה החדשה.

המספרים מדברים בעד חשיבותה של יפו. בעיר הערבית לשעבר, ובשיכונים החדשים שנוספו בתחומה, חיים כיום למעלה מ-80 אלף נפש. שפאק אמנם לא הצליח לארגן את העיר בשורות הצ"כ, ובבחירות האחרונות זכתה מפלגתו ל-5% בלבד מן הקולות שם. אולם מפא"י לא היתה פונית להסתפק במצב זה. היא הבינה כי 80 אלף תושבים מאורגנים לפי שיטות חושיסטאן יכולים להחת גרעין פוליטי ממדרגה ראשונה. גרעין זה יכול להבטיח לא רק את שלטון מפא"י בעיריית תל-אביב גם בבחירות הבאות, אלא שהוא יכול לתת לה לפחות שלושה חברי-כנסת נוספים.

עבור מטרה כה חשובה היו קברניטי מפא"י מוכנים לעשות הרבה. והם עשו הרבה. מעצרו של שפאק, והצורה שבה בוצע המעצר, לא היו רק פגיעה בראש מינהל יפו. הם שימשו בראש ובראשונה התראה לכל אנשי המפלגות האחרות, היושבים עדיין בנקודות-המפתח של המנגנון העירוני בתל-אביב. כשדוגמת שפאק נגד עיניהם, לא יעזו פקידים אלה להתעקש בפני שליטי העיר החדשים. לרוב יעדיפו לעבור לתפקיד חסר-תכלית, להמשיך לקבל משכורת ולשמור על זכותם לפנסיה.

בית-המשפט עוד יסוסק בפרשת שפאק. בינתיים יושב האיש בביתו, כשהוא משמיע רק משפט אחד באוזני מכרים וקרובים המבקרים אצלו: "עד כה לא חקרתי אותי שום חקירה לפניו בקשר להאשמות נגדי. אני דורש מהם שיחקרו אותי מיד, כדי שאוכל לטהר את שמי!"

• בעיריית תל-אביב משרתים כיום קרוב ל-20 פקידים בכירים, בעלי אותה זרעה שהיתה לשפאק - דרגה 3 ממשלתית.

Kissable

השפתון של האשה המודרנית נרתק חדיש, אלננסי, נוסחה חדישה.

מניק

פרידה

פרידה

חליפות • שמלות • מעילים • גרסי • דברי סריגה

פרנסוס מתכבד להציג:

Marcel Marceau
PIERRE VERRY
ALEXANDRO

אמן הפנטומימה

FEBRUARY 1960

פברואר

מכירת הכרטיסים החלה: במשרדים, כנף, ורוקומו

קזינו בר, 63 רח' הירקון, ת"א

ערב ערב בתכנית בינלאומית עשירה

הופעת להקת רודורס

בשירה, ריקודים ואקרובטיקה

בפעם הראשונה בישראל הרקדנית המפורסמת ויני

אנדרי בונדי ותזמורתו

ליד המיקרופון - יונל פסקו. הזמנת שולחנות בטלפון 23574

דואו

בי"ס לרקודים אקסקלוסיבי

ההרשמה: תל-אביב רח' פינסקו 2 8-5 אחה"צ

תה

הטסט

תקבל פרס

הזרזים - מספיקים!

אומר איש המינהל של העולם הזה, המחכה רק עוד שבוע זה לקבלת כרכי הקוראים לכריכה. כל קורא הרוצה בכך של גליונות העולם הזה אשר ברשותו, חייב להזדרז ולמוסרם עוד השבוע. פרטים במודעה בעמוד 22 בגליון זה, וכל המקרים הרי הוא משובח.

הפש את החיילת

כספים צבאיים, אישם, פרצו שלושה חיילים לתחום מגורי החיילות במחנה, חיטטו בחפציהן האישיים, היכו מכות ירצח סמל של מ.צ. שניסה לעצורם, הסבירו, כשנתפסו עלידי המשטרה, כי "חיפשו תמונה של חיילת, שהיתה אהבתו של אחד מהם."

★ ★ ★

נקודת ארכימדס

לוד, התקשו דיילי מטוס אלעל להוריד נוסעת בת 95 בסולם המדרגות, פרקו אותה מהמטוס במנוף.

★ ★ ★

ריפוי בהלם

טולדון, צרפת, התייאש שרל הוספינו בן 75 מהסיי כוויים כי אשתו מארי בת 77 תבריא משיתוק-ילדים ברגליה, ניסה מתוך רחמים לרצוח אותה בסכין מטבח, הפחיד אותה כמעט עדימחה, גרם לה לזנק ממיטתה, לברוח.

★ ★ ★

למי לא צילצלו הפעמונים?

חררה, זוכה נהג מאשמת נהיגה מהירה מדי בשטח בנוי, לאחר שהוכיח כי פעמון האופקה הקבוע במיוחד ליד מדי-המהירות של מכוניתו, לא צילצל.

★ ★ ★

HOLY SMOKE!

בורדנאו, גרמניה המערבית, התבקש לודחג זיכרט להוכיח כי תרנגול שנמצא אצל הגנב המקומי הוא באמת שלו, כיבד בסיגר את התרנגול, שעישן אותו בהנאה.

★ ★ ★

כברוהו וחשדהו

ירושלים, ביקשה עורתיבית להפקיד בנק סכום כסף שחסכה משך כל שנות עבודתה, הסבירה לקופאי הנדהם: "אני עומדת להתחתן ומפחדת להחזיק סכום כה גדול בבית בו מסתובב איש זר."

★ ★ ★

גהץ ולבש!

חולון, נעצר נהג אנד שנהג לאסוף כלטיסינסיעה משומשים, לגהץ אותם, למכרם כחדשים.

★ ★ ★

לפי מידה

לונג-שיפ, ארצות-הברית, פרצו גנבים לבית-חרושת, הסתלקו לכשגילו שהוא מייצר בגדי-אסירים בלבד.

★ ★ ★

חיוג ישיר

ראשון לציון, נכלא דניאל קונפורטי בתא-סלפונים ציבורי, טילפן למשטרה, שחילצה אותו מכלאו.

★ ★ ★

הביטי אחורה בזעם!

עכו, רב אפרים כהן עם חיים תמם, הפיל את בתו בת השנה, נשכה בעכוזה.

★ ★ ★

תולדות חיים

לונדון, בריטניה, פירסם הטיימס את המודעה הבאה: "קצין חי"ר משוחרר, עצל, עייף, משועמם ובלתי מוכשר, בן 28 שנראה כבן 40, שתיין מועד, מחפש תעסוקה שאינה כרוכה בעבודה."

★ ★ ★

חושך שכטו, שונא אשתו

עמקה, רב שמעון מדמון עם בנו בן העשר, ידה בו אבה, פגע באשתו במצחה.

★ ★ ★

שכר האימה

ירושלים, קיבל אליהו לוי צו-גיוס, מיהר ללשכת הגיוס, איים לרצוח כל אדם שיהיו לגייסו, הובא בפני שופט שלום, שדחה את גיוסו, שלחו למאסר 18 חודש.

★ ★ ★

שן תחת שן

תל-אביב, עלה יוסף אשכנזי על אוטובוס מס' 4, התיישב על זוג שיניים תותבות שנשכחו במקום, שברן.

Assis
מרק אפונה

לצאתק מאחה

היא נהנית כל פעם יותר ויותר מהמרק השוויצרי החדש.

מרק אפונה • עוף • עוף עם אטריות • ירקות • פטריות • בצל

מרק אפונה • עוף • עוף עם אטריות • ירקות • פטריות • בצל

מרק אפונה • עוף • עוף עם אטריות • ירקות • פטריות • בצל

פקידים!
תלמודים!
סטודנטים!
הרשמו עוד היום לקורס ל"קצרות עברית ו/או אנגלית (שני חודשים, פעמיים בשבוע) במאולפן גרג" (GREGG).
המנהל: ת. ברקמא (קמפינסקי)
תל-אביב, רחוב גורדון 5.
ה צ ל ח ה מ ו כ ט ח ת!

חליפות הריון
בגדיה איחלקת

תאם

ת"א שדר' מסריק 19
אולבול 62, 19 13 12

שלושה ימים אחרונים לקבלת עתונים לכריכה!

מינהלת העולם הזה תקבל רק עוד שלוש ימים, יום חמישי, ה-28 לינואר, יום שני, הראשון לפברואר, ויום חמישי, ה-רביעי לפברואר, עתונים לכריכה כרטיס שנתיים.

מחיר הכריכה הוא 3.50 ל"י הכרך ומועד מסירת הכרכים במשרדי העולם הזה, תל-אביב, רחוב גליקסון 8, הם הימים הנ"ל, בין השעות עשר עד אחת לפני הצהריים וחמש עד שבע אחר-צהריים.

אכתקדוק פרותי

תנו לה שוונג

אם אתה אוהב אותן מתחרטות, מתלבטות, חוזרות בתשיר ומדברות על נשמה, תפדל: (1166/14).

„מאו ומתמיד אהבתי לכתוב. בכל רגע פנאי, בכל רגע מועקה, ניגשתי אל מחברתי ומלאתי דפים. תמיד היו לי חברות שהיו מוכנות לקרוא את כתבי ידי, שכללו דברי הומור, סאטירה והרפתקאות. שתמיד לא הסרו לי „אולם עתה עברה התקופה של גיל השקדנות, של הדגירה על הלימודים וסדר יום קבוע חסר־דאגות. „הגעתי לגיל 21. לימודים, צבא, שנת בילויים למעלה מהראש, מסיבות, בארים, תיירים והרפתקאות — כל אלה הוציאוני מאוירת הלימודים, והניסוני לעולם משונה וריקני. „בכתבי אליך אני פשוט רוצה לבחון את עצמי אם עדיין אני מסוגלת לכתוב את הכתיבה היפה והמעניינת שהייתה מנת חלקי בשנים עברו. אני פשוט מעוניינת להרחיב את תחום ידיעתי ונסייני בחיים, עליידי התכתבות עם אחרים. „אני מוכנה להתכתב על כל נושא שבעולם, ואני כשלעצמי מי מבטיחה לכתוב מכתבים מלאי־עניין. אני רק צריכה להיכנס לשחננג. אני מעוניינת להחליף דעות בנושאים ספי רותיים ומוסיקאליים. להיכנס לאוירת הלימוד, שחסרה לפתע. „תמיד הייתי נערה מושכת, ולכן נסחפתי לבילויים. בגין חיצוניותי אף פעם לא טרחה אנשים להסתכל גם על הצד השני של המטבע. נערה רגישה, רומנטית, חולמנית, המסר גלת להרהר שעות תוך שמיעת מוסיקה, לנגן שעות בפסני ולקרווא. אצלי החיצוניות מנוגדת לאופיי. לכן אני מעוניינת שירכזו אדם קודם כל תוך כדי כתיבה. כי לדעתי אופיו של האדם משתקף בכתיבתו, רעיונותיו והלך מחשבתו. „... אני לא מאמינה שאמצא את אכיר חלומתי כאן, כיון שאכיר חלומתי באמת, דמותו מסוגלת להצטייר אך בחלום. אולם למכתבים מעניינים מגברים, אני בהחלט מצפה. מותר לכתוב גם לבחורים בני שלושים. אני פשוט יותר מעריכה אנשים בעלי נסיון.“

★ ★ ★

רוזק, אלא מה?

(1166/15) נמצא מאז שנת 1952 בארצות־הברית. הוא התאורה, תצטערי בחדאי לשמוע. יש לו טעם מזור: צבריות. הוא רוצה שתדעי שהוא עוסק בצילום, ותחביביו הם כתיבה, קולנוע וגם כוליי. גילו 31, אומר הוא — „רוזק, אלא מה?“ תמונתו אף הופיעה במקרה בשבוע שעבר בהעולם הזה. את יכולה לחסוך לעצמך את הטירחה להתקשר אתו דרכי. הוא כולו שלך:

Fred Brand,
70 Cedar Street
New Britain, Conn., U.S.A.

טפשעשרה על סרטים

לפעמים החיים הם בדיוק כמו הסרטים את יודעת. והמון פעמים אפשר לראות בחורה נורא יפה ולא לדעת מה מס'

תתר מאחורי החיים שלה ואם יש לה בע' יות בכלל כי לא כל מה שנוצץ זה זהב. ראינו את כל חלומותי ויצאתי מהסרט כל' כך מושפעת שבקושי דיברתי אל איציק. הוא שאל סתם אם הסרט עשה עלי באמת כל כך רושם ועינתי לו שכן אז הוא צחק ואמר שאני ילדותית ושהסרט לא שוה כלום אז אמרתי לו שהוא חמוד ואין לו רגשות והוא לא מבין כלום ושבתח שהסרט לא מוצא חן בעיניו כי הוא מראה שהגברים מנחלים. הסרט פנטסטי אני אומרת לך יש בו כל כך הרבה בעיות והוא כל כך מקיף ויש בו המון עלילה והמון בימוי והמון חתי והמון שמלות נהדרות. זה על החיים של כל מיני בחורות נחמדות שעובדות באיזה מין משרד להוצאת ספ' רים. ישנה שם הקרולין הזו, זו שאנסו אותה בפייטון פלייס, את יודעת, אבל כאן היא הרבה יותר יפה ותתיכה. אז הקרולין הזו היא בחורה נחמדה שיש לה חבר שנוטע

נערת השבוע

אחת הצרות הגדולות של נערות ונערים בני גילה של לאה הדר (17) הם ההורים. אבל לאה אינה טובלת מכך. כי הפלטה הגדול שלה הוא בכך שהיא בת יחידה. בתוך שכנו מעיזים הוריה רק לי עיתים רחוקות להגביל את צעדיה, או להטיף לה מוסר. לאה נולדה בתל־אביב אבל כשנולדה חיי היפות „ביותר“ היא מציינת דווקא את שלוש השנים בהן גרה עם הוריה ברמת־השרון. „זה היה ב' סוף בית־הספר העממי“, היא מספרת, „היו שם חברה מצויינים, בני גילי, היינו סוחבים מכל הבא ליד. פרי הדר ותרגולות, מבלי שקר או לנו בני־סובים בגלל ה' מעשים האלה.“

כשחזרה לתל־אביב, הטי כימה שההורים ירשמו או' תה לגימנסיה הרצליה. אבל השידוך לא עלה יפה, ואחרי שנתיים רצופות־תלאה לה ו' למוריה, הסכימו שני הצד' דים לתת גט אחד לשני. מה שנשאר ללאה יפת־התואר מהרצליה היו כמה מחמאות ממישה אשרוב ואברהם ניניו, שביימו בתוג הדרמתי של בית־הספר. עם מחמאות אלה הלכה לחוג דרמתי אחר, של הפסל איזי ברמת־גן. רצו שם להעלות מחזה. המחזה לא הועלה על הבמה, אבל לאה מצאה לה חוג דרמתי אחר. מדריכה חושבים שהיא מסוגלת לשחק על הבמה, אם תלמד קצת יותר. „לא רק משחק, הכל“. אבל ללאה יש מספיק בטחון עצמי גם בלי זה. „אתחיל בתיאטרון, ואמ' שיך לקולנוע. אמרו לי שאני מוכשרת לכך. זה לא מספיק“

להשתלם לחוץ־לארץ והיא אוהבת אותו נורא ומתקבלת לעבוד במשרד הזה אצל ג'ון קראופורד שהיא נבלה נורא ככה בשקט לא בצעקות וכל הבחורות פוחדות ממנה נורא, אבל ג'ון קראופורד תיכף שהיא רואה אותה היא פוחדת ממנה כי היא יודעת על המקום שפעם היא תתפוס את מקומה כי רואים מיד שהיא נורא חכמה ויעילה וזה. אז איפה אחותי? אה כן. אז הקרולין הזו מתחברת תיכף עם עוד בחורה נורא מתוקה כזאת ששמה אפריל וזה נחמד נורא שתרגמו את השם לאביבה. אז קרולין ואביבה מתחב' רות עם אחת נהדרת כזאת שרוצה להיות פעם שחקנית גדולה זאת סוזי פארקר.

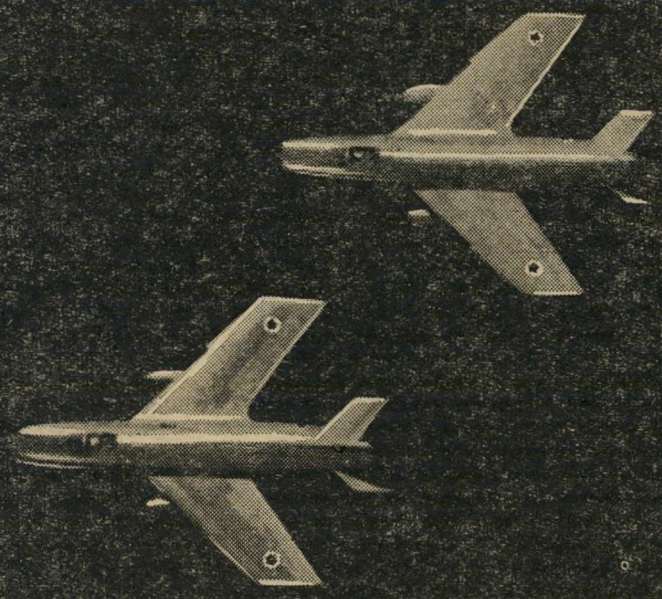
טוב אז שלושתן גרות ביחד וכמה שהן חברות והכל לכל אחת יש בעיות אחרות. קרולין מקבלת יום אחד מכתב מהחבר שלה שהוא מתחנן עם בחורה אחרת אז מרוב זה שהוא אומללה והכל היא מבקשת ממייק, כזה גבר נחמד שעובד איתה ושהוא אוהב נורא לשתות, שיקח אותה אליו וישל איכפת לה כבר כלום. אבל מייק הוא בחור נחמד אפילו שהוא אוהב לשתות הוא לא עושה לה את זה והיא לא יודעת בבוקר אם היה משהו או לא ולא נעים לה אבל הוא אומר לה שלא. אז היא מחליטה על המקום שהיא תתקדם בחיים והיא נורא מצליחה בעבודה ותופסת באמת את מקומה של ג'ון קראופורד הנבלה שהלכה לה להתחנן עם אלמן כי היא הייתה נורא בודדה בסך הכל.

ואביבה סובלת גם כן נורא קודם כל המנהל שם במשרד משאיר אותה לעבוד שעות נוספות ופתאום מתחיל להתחיל אתה אבל שום דבר לא קורה כי היא בורחת, אבל אחרי כמה ימים היא מכירה בחור עשיר ובן טובים כזה עם מכונית ודירה קטנה שלו והיא מתאהבת בו עם כל הלב שלה כמה שהגברים הם מנחלים בחיי. והוא מרמה אותה כל הזמן ואומר לה שהוא אוהב אותה אבל הוא לא. הוא רוצה מין מין מין, כל הגברים הם אותו הדבר בחיי וכשהיא נכנסת להריון היא נורא שמחה ומספרת לחברות שלה שהיא הולכת להתחתן אבל היא לא. היא חושבת שהיא אבא היא לא. המנהל לוקח אותה במכונית ישר אל רופא. אז בדרך היא כל כך מזועזעת מזה שהוא כל כך מנחל שהיא קופצת לו מהמכונית ונהיה לה הפלה טבעית אבל יש לה מול שהרופא שלה מתאהב בה.

זה כלום תראי מה קורה עם גרג זאת שרוצה להיות שח' קנית. היא מתאהבת בכמאי אחד נורא יפה ועושה את עצמה כאילו אצלה זה רק סתם ולא איכפת לה בכלל לחיות אתו כי ככה זה בכוונה אבל היא אוהבת אותו אפילו שהיא בוהמית. ופתאום נמאס לו ממנה יום אחד והוא מגרש אותה בלי לב. אז היא נורא אומללה עד שהיא נופלת מהמרפסת.

והקרולין הזאת פוגשת יום אחד את הבחור שלה שהתח' תן והם יוצאים ביחד והוא אומר לה שהוא אוהב אותה וויפת לו בלעדיה וזה היא חושבת שהוא רוצה להתגרש בשביל להתחתן אתה כי לא תמיד זה נכון שאי־אפשר לבנות אושר על חורבנות של אחרים. אז היא כבר נורא מאושרת ולא איכפת לה העבודה שלה כי היא רואה פת' אים שהקאריירה זה לא הכל בחיים אבל הבחור הזה רק רוצה שהיא תהיה הפילגש שלו מנחל אחד אז היא אומרת לו שהיא שונאת אותו ודי וחוזרת למשרד ושוב פעם מת' קרמת בחיים עד שפתאום היא רואה שמייק השיכור הזה אוהב אותה כמו שהיא. זה כל כך אמיתי הכל בחיי כי האושר הוא באמת לא תמיד העושר וצריך לשים לב למה שמתרחש מסביב. הנה מה שאני לא מבינה זה איך יזחה רודן יכולה באמת לצאת עם עלי האן שיש עכשיו גל אנטישמיות בעולם?

הטובים לטיס

60 בחיל האוויר

אם אתה בגיל 25-17 ושואף להצטרף לשורות טייסי חיל האוויר, פנה לנציג חיל האוויר בלשכת הגיוס הסמוכה למקום מגוריך, לקבל הפרטים הדרושים.

הפרם הגדול בהגרה המיוחדת: 50000 לירות

הנהלת מפעל הפיס החזיטה לארגו הגרלה מיוחדת שתתק' יים פעם לשניים עד שלושה חודשים ובה יוגרלו 25 דירות, שני פרסים של 50000 ל"י כל אחד וחמישים אלף פרסים של 5 ל"י כל אחד. האגרות להגולה זאת הוצאו השבוע ו' ההגולה תתקיים בששי לאפריל.

הוצאו מאתיים אלף אגרות במחיר 5 ל"י האגרות ושוי הפרטים יעלה על חצי מיליון ל"י. 25 הדירות הגמורות תהיינה דירות של שני חדרים והול או של שלושה חדרים במקומות שונים בארץ. הגרלת השיכונים תבוצע כך שתאפשר לכל אזור מאזורי הארץ לזכות בשיכון אחד או יותר.

בכדי לשמור על האפשרות שלכל אזור תהיה הגולה מכו' נת, ימסרו הכרטיסים לכל אזור בצורה של מספרים קשורים ב' חסיבות של עשרת אלפים. ל' דוגמה: באזור עפולה־טבריה צפת תימסר קבוצת מספרים אחת, המכילה עשרת אלפים אגרות, אחת אחרי השנייה, ו' כן הלאה.

העשירי

בגליון זה:

**אוצרות האמנות
של אפריקה**